

I Q R A

EESTI MOSLEMITE KUUKIRI NR 15.

OKTOOBER 2010 /
ŠAUAAL - DHU-L-QADA 1431

MINU VÄIKE POISS

ÖÖD, MIL EMAD EI MAGA

EUROOPA OMA MOSLEMID

REIS ÜMBER ISLAMIMAAILMA

UUED RUBRIIGID

«EUROOPA OMA MOSLEMID»

«REIS ÜMBER ISLAMIMAAILMA»

ISLAMIKALENDER

Assalamu alikum warahmatullahi wabarakatuh!

Taas kord on käes Iqra aeg. Meie 15. numbri peateemaks on islamikalender. Seletame lahti, mis üldse on islamikalender, rivistame üles islamikalendri kuud ja nädalapäevad, räägime veidi ka ajaloost, erinevatest seisukohtadest ja igast kuust eraldi.

Selles numbris võite lugeda viimast osa uurimusest „Eesti naise identiteet moslemina“. Otsakorral on ka peale seda numbrit „Niqaabiga lirimaal“ – suured tänud Aminale, Jumal õnnistagu sind!

Hooga hakkavad aga peale kaks päris uut rubriiki. „Reis ümber islamimaailma“ hakkab meile jutustama erinevatest maailma riikidest, mis alati ei pruugi olla islamiriigid, kuid kus moslemid elavad. Alustame vana ja väerika Mongooliaga.

„Euroopa oma moslemites“ saame aga tutvust teha kõigepealt nende Euroopa riikidega, kus elavad eurooplastest moslemid; seejärel aga erinevate läänemaailma inimestega, kes ühel või teisel põhjusel ja viisil on enda jaoks leidnud islami.

Seekordne pudrupotike on meil väga eriline – meil kõigil on võimalus täpsemalt teada saada, mis asi on *tazhiin* ja mismoodi seda erinevates riikides valmistatakse.

Hadithid räägivad meile seekord müügist ja Mediina väärtustest; fatwad aga naiste juustega seotud küsimustest.

Meeldivat lugemist!
Fi amani llah!

Kuukirja koostajad

SISUKORD

<i>Islamikalender (Aisha)</i>	4
<i>Islamiuudised (Eliza)</i>	10
<i>Uurimus: Eesti naise identiteet moslemina (Age Ploom)</i>	13
<i>Moslemipäevikud (Asma)</i>	16
<i>Bahrain: pärlid, palmid ja moslemid (Amina Bahrainist)</i>	17
<i>Minu Maroko: Puhtus on pool usust (Kätlin Hommik-Mrabte)</i>	21
<i>Niqaabiga lirimaal (Amina lirimaalt)</i>	26
<i>Egiptimaa. Eestlanna elu loori varjus: Rõdulapsed (Nele Siplane)</i>	28
<i>Reis ümber islamimaailma: Mongoolia (Irena)</i>	30
<i>Euroopa oma moslemid: sissejuhatus & Montenegro (Eliza)</i>	32
<i>Islam ja kasvatus: Kas sa armastad mind? (Khadija)</i>	34
<i>Ööd, mil emad ei maga (Khadija)</i>	36
<i>Lisateavet lapsest: füüsiline areng ja küsimused ortopeedile (Eesti Haigekassa)</i>	37
<i>Elu eesmärk – Paradiis: Jeesuse lugu VI – Söögilaud (Amina lirimaalt)</i>	40
<i>Lugeja küsib, lugeja vastab!</i>	41
<i>Pudrupotike, keeda! Tažiini eri!!! (Sarah lirimaalt, Amira, Khadija, Nele)</i>	43
<i>Maroko teekultuur (Sarah)</i>	50
<i>Koraaninurk: suura 87</i>	52
<i>Hadithinurk: Mediina väärtused & müük</i>	54
<i>Fatwanurk: naise juuste hooldus</i>	61
<i>Duaanurk: riietumine, tualettruum, wudu, väljumine, sisenemine, mošeesse minemine</i>	64
<i>Õpime araabia keelt! (15. peatükk)</i>	66
<i>Lastele (Sarah Egiptusest)</i>	77
<i>Arvamuskülg</i>	80

ISLAMIKALENDER

Tõlkinud: Aisha

Allikas: http://en.wikipedia.org/wiki/Islamic_calendar

MIS ON ISLAMIKALENDER?

Islamikalender, moslemikalender või *hižri* kalender (ar k – *at-taqwiim al-hižri*) on kuukalender, mis koosneb 12st 29- või 30-päevasest kuust. Islamikalendri aastas on kokku vastavalt 354 või 355 päeva.

Igapäevaselt kasutatakse seda kalendrit küll vaid Saudi Araabias, kuid kogu moslemimaailmas märgistatakse islamikalendriga olulisi sündmusi ja kõik maailma moslemid arvestavad islami religioosseid pühi ja rituaalselt olulisi päevi just islamikalendriga.

Islamikalendri esimeseks aastaks oli aasta, mil Prohvet Muhammed (*saws*) Mekast Mediinasse rändas. Seda sündmust nimetataksegi araabia keeles *hižraks*.

Islamikalendri aasta märkimiseks kasutatakse tähist H või AH (mis ladina keeles oleks *anno domini* vastena *anno hegirae* ehk „*hižra* aastal“). Vahel harva kasutatakse ka tähist BH, mis tähendaks „enne *hižrat*“ – näiteks 53 BH sündis Prohvet Muhammed (*saws*). 1431 AH vastab umbes 18. detsembrile 2009 kuni 6. detsembrile 2010.

ISLAMIKALENDRI KUUD

Islamikalendris on 12 kuud:

- 1) *muharram* (ehk *muharram al-haram*)
- 2) *safar* (ehk *safar al-muzaffar*)
- 3) *rabia-l-auual* (ehk *rabia I*)
- 4) *rabia-th-thääni* (ehk *rabi al-aakhir* või *rabia II*)

- 5) *žumaada-l-auual* (ehk *žumaada-l-uula* ehk *žumaada I*)
- 6) *žumaada-th-thääni* (ehk *žumaada-l-aakhira* või *žumaada II*)
- 7) *ražab* (ehk *ražab al-muraazab*)
- 8) *šabaan* (ehk *šabaan al-muazzam*)
- 9) *ramadaan* (ehk *ramadaan al-mubaarak*)
- 10) *šauaal* (ehk *šauaal al-mukarram*)
- 11) *dhu-l-qada*
- 12) *dhu-l-hižža*

Kõigist islamikalendri kuudest on ramadaan kõige tuntum – terve selle kuu hoiduvad moslemid päikesetõusust päikeseloojanguni söögist, joogist ja seksuaalvahekorrast.

ISLAMIKALENDRI NÄDALAPÄEVAD

Nii araabia kui ka juudi kultuuris peetakse pühapäeva nädala esimeseks päevaks. **Uus päev ei alga mitte keskööl, vaid päikeseloojangul.** Seega vahetub ka islamikalendri kuupäev just *maghribi* ajal.

Kuna moslemite jaoks on nn „püha päev“ reede, mille keskpäeval toimub mošees eriline ühispalvus, peetakse paljudes islamiriikides nädalavahetust kas neljapäeval ja reedel või reedel ja laupäeval.

	NIMETUS	TÄHENDUS	EESTI KEELES	HEEBREA KEELES
1	<i>jaum äl-ähäd</i>	esimene päev	pühapäev	<i>jom rišon</i>
2	<i>jaum äl-ithnäin</i>	teine päev	esmaspäev	<i>jom šeni</i>
3	<i>jaum äth-thulääthä</i>	kolmas päev	teisipäev	<i>jom šliši</i>
4	<i>jaum äl-arbaa</i>	neljas päev	kolmapäev	<i>jom revi</i>
5	<i>jaum äl-khäämis</i>	viies päev	neljapäev	<i>jom khamiši</i>
6	<i>jaum äl-žumua</i>	kogunemise päev	reede	<i>jom šiši</i>
7	<i>jaum äs-säbt</i>	sabati päev	laupäev	<i>jom šabbat</i>

ISLAMIEELNE KALENDER

Osad õpetlased, kelle hulgas on nii moslemeid kui ka lääne õpetlasi (n: Mahmoud Effendi ja F.C. de Blois), arvavad, et Kesk-Araabia islamieelne kalender oli samasugune kuukalender kui tänapäevane islamikalender, erinedes viimasest vaid teatud pühade kuude poolest.

Teised, kelle hulgas on samuti nii moslemeid kui ka lääne õpetlasi (n: Al-Biruni, Abu Mashar Al-Balkhi, A. Moberg), arvavad aga, et algselt oli islamieelne kalender küll kuukalender, kuid umbes 200 aastat enne *hižrat* muudeti see pool kuu- ja pool päikesekalendriks, kuna iga kolme aasta tagant lisati kalendrisse juurde üks kuu, et palverännak toimuks igal aastal just sel ajal, kui beduiinidest ostjate jaoks oli kõige rohkem kaupa. Lisamise protsessi nimetati *nasiks* ehk „edasilükkamiseks“ (kuna iga kolmandal aastal lükkus aasta algus kuu lisamise tõttu edasi) ja lisamise idee saadi juutidelt.

Pool kuu- ja pool päikesekalendri idee tõestuseks on islamieelsetest Lõuna-Araabia kuningriikidest Katabanist ja Seebast pärit raidkirjad, kus kahekordistatud kuud sees. Jumal saatis Muhammedile (*saws*) *nasi* keelu ajal, mil kuud olid oma tavapärastele ja õigetele kohtadele aastat tagasi jõudnud. Kuna see juhtus alles 10. aastal peale *hižrat*, tuleks kõigi eelnevate ajalooliste kuupäevade (näiteks *hižra* ise, Badri, Uhudi ja Kraavi lahingud jne) suhtes ettevaatlik olla, kuna need võivad ühe, kahe või isegi kolme kuu suhtes eksida.

NASI KEELUSTAMINE

Jumal keelas *nasi* 10. *hižri* aastal, nagu on kirjas Koraanis 9:36-37: „**Tõesti, kuude arv Jumala juures on kaksteist kuud Jumala raamatus päevast, mil Ta lõi taevad ja maa; neist neli on pühad. See on õige usk ja ärge eksige neis endi vastu. Ja võidelge ebajumalakumardajate vastu koos, nagu nemad võitlevad teie vastu koos ja teadke, et Jumal on jumalakartlikega. Tõesti, *nasi* (edasilükkamine) on uskmatuse juurdekasv, millega eksitatakse neid, kes ei usu. Nad teevad selle ühel aastal seaduslikuks ja teisel aastal ebaseaduslikuks, et see vastaks arvule, mille Jumal on keelanud; seega nad lubavad, mis Jumal on keelanud. Nende tegude pahe on neile meeldivaks tehtud ja Jumal ei juhi uskmatut rahvast.**“

Muhammed (*saws*) võttis on viimases üldsusele suunatud jutluses 9. *dhu-l-hižžal* 10. aastal (632) kokku kõik kõige olulisema islamis. Ta mainis seal ka islamikalendrit: „... Uskmatud lubavad endale rikkumisi seoses kalendriga, et muuta lubatuks see, mis on Jumala poolt keelatud ja keelata see, mis on Jumala poolt lubatud. Jumal on määranud kuude arvuks 12. Neli neist on pühad, millest omakorda kolm järgnevad üksteisele ja üks on üksikult žumaada ja šabaani kuude vahel...“

Mainitud kolm järjestikust püha kuud (mille ajal võitlemine on keelatud), on *dhu-l-qada*, *dhu-l-hižža* ja *muharram*. Üksik püha kuu (mille ajal võitelemine on keelatud), on 7. kuu *ražab*.

ISLAMI AJAARVAMISE ALGUS

Islamieelses Araabias märgiti aastaid tavaliselt iga aasta kõige värvikama sündmuse järgi. Seega nimetati näiteks Prohvet Muhammedi (*saws*) sünni aastat (570 või 571 pKr) elevanti aastaks, kuna sel aastal püüdis kristliku Etioopia Jeemeni provintsi valitseja Abraha oma armee-ga, millesse kuulusid ka elevantid, Kaabat vallutada ja hävitada, kuid see ebaõnnestus.

Ka kümnel esimesel *hižri* aastal kasutati veel vana süsteemi. Nende aastate nimed olid järgmised:

1. loa aasta
2. võitluskäsu aasta
3. katse aasta
4. abielu puhul õnnitlemise aasta
5. maavärina aasta
6. uuringu aasta
7. võidu saavutamise aasta
8. võrdsuse aasta
9. vabastuse aasta
10. hüvastijätu aasta

638. aastal (17. aastal peale *hižrat*) kurtis kaliif Umari (*raa*) üks ametnikke Basras – Abu Musa Al-Ashari – kuupäevade määramise süsteemi puudumise üle Umari (*raa*) kirjades, mistõttu tal oli raske aru saada, millised kaliifi määrused olid varasemad ja millised hilisemad. Selle kaebuse tõttu otsustas Umar (*raa*), et moslemid vajavad hädasti oma kalendrisüsteemi. Peale nõunikega teema arutamist otsustas ta islamikalendri alguspunktiks võtta aasta, mil Muhammed (*saws*) Mediinasse jõudis. Uthman ibn Affan (*raa*) tegi ettepaneku alustada islamikalendri aastat *muharramikuust*, nagu araablastelgi kombeks oli. Seega alustatigi islami ajaarvamist selle aasta *muharramist*, mil Muhammed (*saws*) Mediinasse oli jõudnud. Arvutuste järgi sai esimese aasta esimeseks päevaks reede 16. juuli 622. Muhammed (*saws*) kolis Mediinasse sama aasta septembris.

Kuna kalendri esimeseks aastaks valiti *hižra* aasta, nimetatakse islamikalendrit *hižri* kalendriks. Kõige esimene säilinud islamikalendri süsteemi kasutatav dokument on 22 AH Egiptuse papüürus.

ASTRONOOMILISED KAALUTLUSED

Igas islamikalendri kuus on kas 29 või 30 päeva, kuid iga kuu päevade arv varieerub aastast aastasse. Iga kuu esimene päev algab vahetult peale eelmise päeva päikeseloojangut, kui esimest korda on näha noorkuud. Kui eelmise kuu 29. päeva päikeseloojanguga järel on noorkuud näha, on päikeseloojanguga järelilikult alanud uus kuu. Kui aga vahetult peale päikeseloojangut noorkuud näha ei ole, on alanud sama kuu 30. päev.

Uue kuu algust peab moslemi juhtidest komitee ees tunnistama üks või mitu usaldusväärset meest. Seda vana traditsiooni praktiseeritakse ka tänapäeval suures enamuses islamiriikidest. Noorkuu otsimine kuuvahetuse ajal motiveeris moslemeid astronoomiaga tegelema ja sellest tulenevalt jäid moslemid astronoomia kui teadus-haru arengus sajanditeks esiritta.

Kuna läänes loojub kuu võrreldes päikesega progres-

siivselt hiljem, on tõenäosus, et lääne moslemid näevad noorkuud päev enne ida moslemeid. Sellest ja mitmetest muudest olulistest faktoritest tingitult ei alga islamikalendri kuud kõigis islamiriikides samal ajal. Ka ei ole võimalik kuude pikkust täpselt aastaks ette ennustada.

TEOLOOGILISED KAALUTLUSED

Kui moslemid kasutaks islamikalendri jaoks astronoomilisi arvutusi, saaksid kogu maailma moslemid ühtviisi seda igapäevaselt kasutada, nagu me kasutame Gregoriuse kalendrit, kuid õpetlased on eriarvamustel selles osas, kas see oleks islami seaduse kohaselt lubatud.

Enamik islami õpetlasi on ette väljaarvestatud kalendri kasutuse vastu, kuna Koraan (2:185) nõuab uue kuu alguse vaatlusega kindlakstegemiseks. Arvutuste kasutus ei läheks kokku ka Muhammedi (*saws*) õpetusega ramadaanis ja *šauaali* kuu algusaja kindlakstegemiseks.

Siiski on õpetlasi (n: Ahmad Muhammad Shakir – 1939, Yusuf Al-Qaradawi – 2004, Põhja-Ameerika Fiqhi Nõukogu – 2006, Euroopa Fatwa ja Uuringute Nõukogu - 2007), kes pooldavad arvutuste kasutuselevõttu ja kinnitavad, et Muhammedi (*saws*) õpetus vastas tema aja võimalustele.

SAUDI ARAABIA UMM AL-QURA KALENDER

Saudi Araabia kasutab islamikalendri iga kuu alguse määramiseks vaatluse mitte arvutamise meetodit. Alates 1419. aastast (1998/1999) on Saudi valitsus määranud mitmeid vaatluskomiteesid, kelle ülesandeks on iga kuukalendri kuu algust määrata. Samal ajal on vastuvõetavad ka vähem kompetentsete isikute tunnistused ning seega kuulutatakse uus kuu vahel välja ilma, et ükski komiteedest oleks noorkuud näinud.

Paralleelselt kasutatakse riigis ka arvutuspõhist *Umm Al-Qura* kalendrit, kuid seda vaid administratiivsel eesmärgil. Selle kalendri koostamise parameetreid on viimase kümnendi jooksul mõneti muudetud.

Et islamimaailma religioossete pühade aega ühtlustada – eriti, mis puudutab palverännakut, sest seda peab nagunii tegema Saudi Araabia arvutuste järgi – otsustasid Põhja-Ameerika Islami Ühing, Põhja-Ameerika Fiqhi Nõukogu ja Euroopa Fatwa ja Uuringute Nõukogu 2007. aastal, et kasutavad edaspidi arvutuspõhist kalendrit, mis põhineb samadel parameetritel kui *Umm Al-Qura* kalender. See oli esimeseks sammuks kõigi maailma islamiriikide islamikalendri ühtlustamiseks tulevikus. Hoolimata sellest eesmärgist, on siiski siiani erinevusi, kuna Saudi Araabia religioosseks otstarbeks kasutatava kalendri puhul kasutatakse kuu vahetuse kinnitamiseks vaid vaatlusmeetodit.

TABULAARNE ISLAMIKALENDER

Olemas on ka eriline kalender, mida nimetatakse tabulaarseks islamikalendriks ja mis on üles ehitatud pigem aritmeetika reeglitele kui järgimisele või astronoomilistele arvutustele. Selles kalendris on 30-aastane tsükl, 11 liigaasta (355 päeva) ja 19 tava-aastaga (354 päeva). 2500 aasta kohta on selle eksimisvõimalus 1 päev, kuid

lühemas perspektiivis võib eksimus olla 1 kuni 2 päeva. Microsoft kasutab Gregoriuse kalendri päevade islami kalendri päevadeks konverteerimisel „Kuveidi algoritmi“, mis on variant tabulaarsest islamikalendrist.

OLULISED KUUPÄEVAD

Islamikalendri kõige olulisemad kuupäevad on:

1. *muharram* – *hižri* aasta algus
10. *muharram* – *ašura* päev; üks soovitatavatest paastupäevades
27. *ražab* – öö, mil Muhammed (*saws*) tõsteti taevasse ja moslemitele anti käsk viis korda päevas palvetada *šabaanikuu* esimene pool – soovituslik paastu aeg enne kohustuslikku ramadaanipaastu
1. ramadaan – paastukuu algus
- ramadaanikuu viimane kolmandik – nende paaritute ööde hulgast tuleb otsida Saatuse Ööd
1. *šauaal* – *eid ul-fitri*: ramadaani paastu lõppu tähistav püha
- 8.-13. *dhu-l-hižža* – palverännaku aeg
10. *dhu-l-hižža* – *eid ul-adha*: ohverduspüha

ISLAMI- JA GREGORIUSE KALENDRI SUHE

Hižri aastale umbkaudse Gregoriuse kalendri vastavuse leidmiseks tuleks *hižri* aastaarv korrutada 0,97 ja tulemusele lisada 622. Islamikalendri aastanumbrid jõuavad viimaks Gregoriuse kalendri aastanumbritele järele aastal 20874. Islami kalendriaasta 1429 vastas täpselt Gregoriuse kalendri 2008. aastale. Seda juhtub iga 33 või 34 islamiaasta (32 või 33 Gregoriuse aasta) järel. Tabelist leiab veel mõned näited:

ISLAMIAASTA MAHUB TÄPSELT GREGORIUSE AASTASSE

<i>Hižri</i>	Gregoriuse	Vahe
1060	1650	590
1093	1682	589
1127	1715	588
1161	1748	587
1194	1780	586
1228	1813	585
1261	1845	584
1295	1878	583
1329	1911	582
1362	1943	581
1396	1976	580
1429	2008	579
1463	2041	578
1496	2073	577
1530	2106	576
1564	2139	575

Kuna *hižri* kalendri aasta on 10-12 päeva Gregoriuse kalendri aastast lühem, nihkuvad kõik *hižri* aasta kuupäevad iga järgneva Gregoriuse aasta suhtes 10-12 aastat ettepoole. Iga 33,58 *hižri* või iga 32,58 Gregoriuse aasta tagant juhtuvad *hižri* aasta kõige esimene päev (1. *mu-*

harram) ja Gregoriuse aasta kõige esimene päev (1. jaanuar) samale päevale.

KASUTUS

Islamikalendrit kasutatakse islamimaailmas tänapäeval religioosete sündmuste ja ametlike kuupäevade ning sündmuste märkimiseks. Kuna tegu on puhtalt kuukalendriga, ei saa seda põllumajanduses kasutada ja seetõttu on islamimaailmas põllumajanduse jaoks alati muud kalendrisüsteemi kasutatud. Laiemalt on tuntud Egiptuse, Iraani ja Otomani kalendrid. Maroko ruraalpiirkondades kasutatakse tihti tänaseni vana Berberi kalendrit.

Kuukalendri muutlikust olemusest tingitult on pea kõigis islamiriikides tänapäeval tsiviilkasutuses samasugune päikesekalender kui Euroopas.

MUHARRAM

Muharram on islamikalendri esimene kuu. See on üks neljast pühast kuust, mille ajal lahingupidamine on keelatud – sellest on *muharram* saanud ka oma nime (*haram* – „keelatud“).

*Muharram*it peetakse ramadaan järel kogu aasta kõige pühamaks kuuks. 10. *muharram* on veelgi erilisema tähendusega, kuna see on üks sunnas märgitud vabatahtliku paastu päevadest.

Aiša (*raa*) edastatud hadiithi kohaselt paastus Quraiši hõim juba enne islami ilmumist Mekas *muharrami* kuu 10. päeval, seega *ašura* päeval. (Al-Bukhari, Muslim)

Kui Prohvet (*saws*) kolis ümber Mediinasse, avastas ta, et ka juudid paastusid sel päeval. Ta küsis neilt selle kohta ja nood seletasid, et see on nende jaoks püha päev, kuna sel päeval päästis Jumal prohvet Moosese (*as*) ja tema rahva, avades neile mere ja seejärel uputades vaarao sõdalased. Prohvet (*saws*) andis seejärel moslemitele käsu sel päeval paastuda.

See paast jäi kohustuslikuks kuni ajani, mil Jumal tegi kohustuslikuks ramadaanikuu paastu. Kui ramadaanist sai kohustus, muutus *ašura* päeva paast vabatahtlikuks. Ibn Umar (*raa*) on edastanud, et Prohvet (*saws*) ütles: „Kes tahab, see paastugu ja kes tahab, see söögu (sel päeval)“

(Al-Bukhari, Muslim)

Kõige parem on paastuda nii *muharrami* kuu 9. 10. kui ka 11. päeval.

Ibn Abbas (*raa*) on edastanud, et Prohvet (*saws*) ütles: „Kui ma järgmisel aastal veel sel ajal elus olen, siis paastun ma 9. (koos 10.-ga).“ Kuid Prohvet (*saws*) suri enne järgmist aastat.

Õpetlased on erinevad paastumisvõimalused pannud järgmisesse paremusjärjestusse:

- 1) 9., 10. 11. *muharram*
- 2) 9. ja 10. *muharram*
- 3) 10. ja 11. *muharram*
- 4) ainult 10. *muharram*

Abu Qatada (*raa*) on edastanud, et Prohvet (*saws*) ütles: „See paast kustutab eelnenud aasta patud.“ (Muslim 1162)

Olulised sündmused:

1. *muharram* – islamikalendri aasta esimene päev

1. *muharram* – islami kaliifi Umar in Al-Khattabi (*raa*) mõrv

10. *muharram* – *ašura* päev, mil Jumal päästis Moosese (*as*) ja ta rahva vaarao sõdalaste käest ja mil moslemid paastuvad vabatahtlikku paastu

SAFAR

Safar on islamikalendri teine kuu. *Safar* tähendab araabia keeles „reis“ või „lahkumine“, kuid ka „tühi“ ja „kollane“.

Olulised sündmused:

28. *safar* – Muhammedi (*saws*) surm

RABIA-L-AUUAL

Rabia-l-auual on islamikalendri kolmas kuu. Selle nimi tähendab „esimene kevad(kuu)“, kuna enne islamieelse kuukalendri iga kolme aasta tagant ühe kuu lisamise (mille tulemusel kuukalendri kuud olid aastas enam-vähem samal ajal) keelustamist, oli see kuu kevade saabumise ajal.

Paljud moslemid usuvad, et Prohvet Muhammed (*saws*) sündis 12. *rabia-l-auual*il.

Olulised sündmused:

12. *rabia-l-auual* – Prohvet Muhammedi (*saws*) oletatav sünnipäev

26. *rabia-l-auual* – Prohveti (*saws*) onu Abu Talibi surm, mille järgselt Muhammed (*saws*) jäi Mekas ilma igasugusest kaitsest uskmata vastu

*Rabia-l-auual*is abiellus Muhammed (*saws*) oma esimese naise Khadijaga (*raa*), toimus *hižra* (Muhammedi (*saws*) ümberasumine Mekast Mediinasse) ja ehitati esimene mošee (Mediina Quba mošee).

RABIA-TH-THÄÄNI

Rabia-th-thääni on islamikalendri neljas kuu. Selle nimi tähendab „teine kevad(kuu)“ ja see on tuntud ka kui *rabia-l-aakhir* ehk „viimane kevad(kuu)“.

ŽUMAADA-L-AUUAL

Žumaada-l-auual on islamikalendri viies kuu. Sõna *žum-*

da tähendab araabia keeles „kuiva maad“ või „vihmaja- nus maad“; seega on žumaada-l-auuali tähenduseks „esimene kuiva maa kuu“. Islamieelsel ajal, kui kuudel oli oma kindel koht aastaegade suhtes, oli see kuu suvel.

ŽUMAADA-TH-THÄÄNI

Žumaada-th-thääni on islamikalendri kuues kuu. See on tuntud ka kui žumaada-l-aakhir või žumaada-l-aakhira. Kuu nime tähendus oleks seega „teine kuiva maa kuu“ või „viimane kuiva maa kuu“.

Olulised sündmused:

3. žumaada-th-thääni 11 AH – Muhammedi (*saws*) tütre Fatima (*raa*) surm

20. žumaada-th-thääni – Muhammedi (*saws*) tütre Fati- ma (*raa*) sünd

22. žumaada-th-thääni – islami esimese kaliifi Abu Bakri (*raa*) surm

Žumaada-th-thääni 8 AH – saatis Prohvet Muhammed (*saws*) Amr ibn Al-Aasi juhatusel moslemid Dhat As-Sala- sili militaarsele operatsioonile.

RAŽAB

Ražab on islamikalendri seitsmes kuu, mille nimetus on deriveeritud tähendusest „austama“. See on üks neljast islamikalendri pühast kuust, mille ajal lahingutegevus on keelatud.

Muhammedil (*saws*) oli kombeks *ražabi* algust tähistavat noorkuud nähes Jumala poole paludes öelda: „*allaahum- ma bäärik länää fii ražabi wa šabään wa ballighnä šahra ramadaan*“ ehk „Oo Jumal, õnnista meie jaoks *ražabit* ja *šabaani* ja luba meil jõuda ramadaani.“

Olulised sündmused:

24. *ražab* – moslemid võidavad Khaybari lahingu

28. *ražab* 1342 AH (3. märts 1924) – Mustapha Kamal Ata- türk tühistas Otomani kalifaadi.

5 AH *ražab*ikuus toob Bilal ibn Harith (*raa*) Prohvet Mu- hammedi (*saws*) ette 400 meest Banu Muziina hõimust, kes kõik võtavad islami v astu.

9 AH *ražab*ikuus toimus Tabuki lahing, mis oli viimane la- hing, millest Prohvet Muhammed (*saws*) osa võttis.

583 AH *ražab*ikuus vallutas Saladin (Salah Ad-Din) Jeruu- salemma.

ŠABAAN

Šabaan on islamikalendri kaheksas kuu. Seda kuud ni- metatakse „lahkumineku“ kuuks, kuna just sel kuul oli kombeks islamieelse aja araablastel hargneda, et vett otsida.

Osad moslemid usuvad, et 15. *šabaani* öösel (st 14. ja 15. päeva vahelisel ööl) määravad inglid inimeste saatuse järgnevaks aastaks, kuid selle kohta olevad islami tradit- siooni jutustused on nõrgad, seega islami seadus seda ööd kuidagi eriliseks ei pea. Kuid paljud peavad 15. *ša- baani* pühaks ja paastuvad sel päeval, kuigi islami allika- tes selle kohta selget kinnitust ei ole.

On ka jutustusi, mille kohaselt Muhammedi (*saws*) vane- mad olevat siis abiellunud ja seega see öö erilise tähen-

dusega, aga ka need on nõrgad.

Olulised sündmused:

15. *šabaan* – palvete öö

RAMADAAN

Ramadaan on islamikalendri üheksas kuu. Sellel kuul sai Prohvet Muhammed (*saws*) kõige esimese ilmutuse ja see kuu on igal aasta moslemite jaoks üks erilisemaid aegu.

Ramadaanikuul paastumine on üks islami viiest tugi- sambast. Iga täiskasvanud, terve, täie mõistuse juures moslem peab sel kuul päikesetõusust päikeseloojanguni hoiduma toidust, joogist ja seksuaalvahekorra- st.

Kuu nimetus on pärit islamieelsest ajast, kui ka kuuka- lendrikuud seisid iga kolme aasta tagant lisatava lisakuu tõttu umbes samal aastaajal ja ramadaan oli seega paigal suve lõpus. Ramadaan tähendab „kõrvetavat kuumust“. Ka ramadaanikuu paastu kohta öeldakse, et see justkui põletab kõik eelnevad patud.

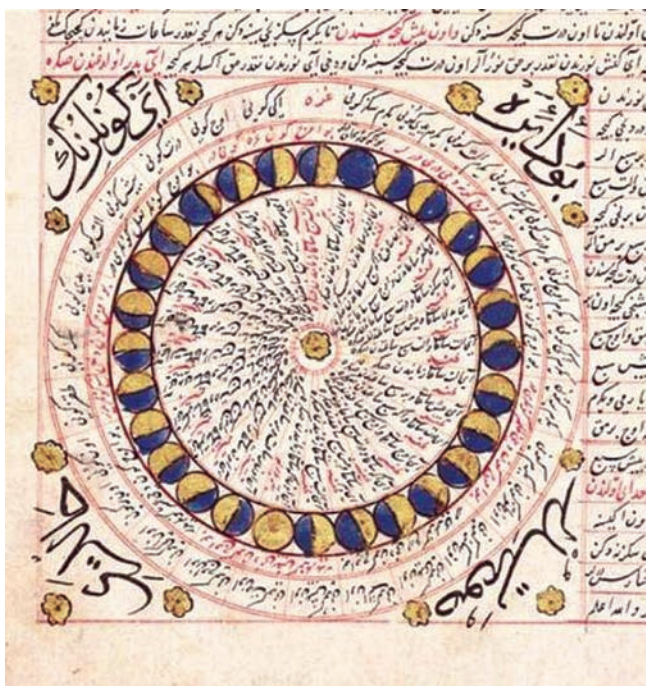
Prohvet Muhammed (*saws*) ütles, et ramadaanikuul on taevaväravad valla ja põrguväravad suletud. Kõiksugu heategude eest saab sel kuul aga rohkem tasu kui tava- liselt.

Ramadaanikuu on ka palvetamise, mõtiskluste ja endas- se vaatamise kuu, mil moslemid püüavad paastuga pu- hastada nii oma keha kui ka hinge. Ramadaanikuu lõpul, ehk siis ramadaanikuule järgneva kuu esimesel päeval, peetakse ühte kahest islami pühast – *eid ul-fitrit*.

Paljud moslemid nõuavad, et ramadaanikuu algust saab ainult määrata noorkuu nägemisega, teised jälle kasuta- vad kuu alguse määramiseks arvutamismeetodit. Kuna noorkuu ei ole üle maailma igas kohas samal ajal nähtav, algab ja lõpeb ka ramadaanikuu erinevates paikades eri- neval päeval. Kui noorkuud on juba ühes kohas nähtud, peab see ka ülejäänud maailmas lähima 24 tunni jooksul olemas olema.

Igal järgneval aastal algab ramadaan kümme päeva va- rem kui eelmisel, seega mida kaugemal asub riik ekva-

torist, seda suuremad on ka erinevatel aastatel paastutavate päevade pikkuste vahed. Eestis näiteks on suvel paastupäevad väga pikad, talvel aga jälle väga lühikesed. Ekvaatori lähedal asuvates riikides on aga paastupäevad aastaajast hoolimata alati umbes sama pikad. Iga 32,58 aasta järel jõuab ramadaan täpselt samasse kohta Gregoriuse kalendris ja seega on kõik moslemid üle kogu maailma 32,58 aasta jooksul täpselt sama arvu tunde paastunud.

Olulised sündmused:

- 10. ramadaan – Muhammedi (*saws*) esimese naise Khadija (*raa*) surm
- 17. ramadaan – moslemid võitsid Badri lahingu
- 21. ramadaan – islami neljanda kaliifi Ali ibn Abi Talibi (*raa*) surm
- Ramadaani viimane kolmandik – 21., 23., 25., 27. või 29. ramadaani ööd nimetatakse *leilat-ul-qadr* (saatuse öö). See öö on Koraani kohaselt parem kui tuhat kuud, mida interpreteeritakse tihti kui, et see, kes terve selle öö palvetab, saab samasuguse tasu kui tuhat kuud palvetanu. See on ka öö, mil Koraan taevast alla laskus.

ŠAUAAL

Šauaal on islamikalendri kümnes kuu ja tähendab araabia keeles „kandma“ või „tõstma“, sest islamieelsel ajal olid emakaamlid sel ajal tiined.

Šauaali esimene päev on üks kahest suurest islami pühast – *eid ul-fitri*, mis tähistab paastukuu ramadaani lõppu.

Sunnaks on šauaalikuus paastuda kuus päeva vabataht-

likku paastu, sest see, kes on paastunud terve ramadaani ja kuus päeva šauaali, oleks paastunud justkui terve aasta (sest kõigi heade tegude eest 10x tasu, seega (30+6) x10=360). Paastuda võib ükskõik millisel päeval, välja arvatud *eid ul-fitri* päeval, sest pühade ajal on paastumine keelatud.

Olulised sündmused:

- 1. šauaal – *eid ul-fitri*, ramadaanikuu lõppu tähistav püha
- 17. šauaal – Uhudi lahing
- Šauaalikuus abiellus Muhammed (*saws*) Abu Bakri tütre Aishaga (*raa*).

DHU-L-QADA

Dhu-l-qada on islamikalendri üheteistkümnes kuu. See on üks neljast pühast kuust, milles lahingupidamine on keelatud. Kuu nimetus tähendab tõlkes „vaherahu omanik“, kuna sel kuul islamieelse aja araablased sõda ei pidanud.

Olulised sündmused:

- 1. *dhu-l-qada* 6 AH – Hudaibiya vaherahu moslemite ja Meka uskmatute vahel
- 8. *dhu-l-qada* 8 AH – palverännak sai moslemitele kohustuslikuks
- 5 AH – Kraavi lahing
- 7 AH – esimene palverännak: Prohvet Muhammed (*saws*) ja ta kaaslasted naasvad pärast pikka aega esimest korda Mekasse, et sooritada omra.

DHU-L-HIŽŽA

Dhu-l-hižža on islamikalendri kaheteistkümnes ja viimane kuu. See on väga eriline kuu, kuna peale selle, et see on üks neljast islamikalendri pühast kuust, mille ajal lahingutegevus on keelatud, toimub igal aastal just sellel kuul ka palverännak Mekasse, mis on üks islami viiest tugisambast.

Dhu-l-hižža tähendab araabia keeles „palverännaku omanik“, kuna just sellel ja ainult sellel kuul toimub hadž ehk suur palverännak, mis sooritatakse *dhu-l-hižža* 8., 9. ja 10. päeval. Palverännaku kõrgpunktiks on 9. *dhu-l-hižža* ehk Arafati päev. Islami teine suur püha – *eid ul-adha* ehk ohverduspüha – toimub *dhu-l-hižža* 10.-13. päeval.

Olulised sündmused:

- 9. *dhu-l-hižža* – Arafati päev; palverännaku kõrgpunkt; vabatahtliku paastu päev neile moslemitele, kes palverännakul ei osale
- 10.-13. *dhu-l-hižža* – *eid ul-adha* ehk ohverduspüha, mida tähistatakse prohvet Aabrahami (*as*) auks, kes sõnakuulelikkuses Jumalale oli nõus oma poega ohverdama
- 26. *dhu-l-hižža* – islami teise kaliifi Umari (*raa*) surm

ISLAMIIUUDISED

Tõlkinud ja koostanud: Eliza

TUNTUD ETTEVÕTTED SERVEERIVAD INGLISMAAL SALAJA HALAL LIHA

Allikas: www.dailymail.co.uk

On selgunud, et koolid, haiglad, pubid ja kuulsad spordistaadionid nagu Ascot ja Twickenham serveerivad islami seaduse kohaselt tapetud loomade liha ilma, et seda avalikult teavitaksid.

Kogu Webley staadionil müüdav veise-, kana- ja lambaliha on salaja ette valmistatud kooskõlas šariaadi seadusega. Samamoodi Cheltenham College, mis on uhke oma „tugeva kristliku eetose“ üle, on üks paljudest eliitriigikoolidest, mis serveerib õpilastele *halal* kanaliha. Isegi Suurbritannia suurim hotelli- ja restoranigrupp Whitbread on teiste hulgas tunnistanud, et rohkem kui kolm neljandikku neil kasutatavast lihast on *halal*.

Whitbread'i pressiesindaja tunnistas, et 80 protsenti nende lihast saadakse *halal* tarnijatelt. „Me ei täpsusta *halal* nõuet oma hankijatele. Väärtustame vaid kvaliteeti

ja hinda. See, et meile tarnitav liha on juhuslikult *halal*, ei ole meie menüüdes spetsiaalselt ära märgitud, kuna me ei usu, et kliendid vastavat teavet nõuaksid. Aga kui inimene küsib, siis me kindlasti ütleme.”

Loomakaitseaktivistid on Inglismaal pikka aega nõudnud keeldu islami *halal* viisil loomade tapmisele, öeldes, et loomade tapmine ilma eelneva tuimestuseta on julm ja põhjustab tarbetut valu.

Šariaadi seadus aga keelab looma uimastipüssist laskmise, nagu on tavaks Briti tapamajades, kuna see tarretab vere ja nii ei tule see hiljem lihaskiududest välja ja on inimesele söömisel kahjulik.

Halal liha kasutatakse palju isegi Inglismaa neis piirkondades, kus moslemikogukond on väga väike.

POPULAARNE PRANTSUSE KIIRTOIDUKETT PÕHJUSTAB POLEMIKAT HALAL TOIDUGA

Allikas: www.dailymail.co.uk

Prantsusmaa suuruselt teine burgerikett serveerib nüüdsest ainult *halal* toitu 22 kiirtoidurestoranis.

Quick, populaarseim burgerikett McDonalds'i järel Prantsusmaal, on vastu võtnud otsuse muuta oma menüü ka suurele moslemikogukonnale sobivaks. Nende sõnul on sellele turuosale ettevõtete poolt väga vähe tähelepanu osutatud. Quick testis uut kontseptsiooni kasutada *halal* veiseliha esialgu vaid mõnes oma restoranis. Müüginäitajad neis kahekordistusid.

Halal veiseliha saadakse lehmast, kes on tapetud kiire ja täpse löikega kägiveeni, mille kaudu kogu veri sisikonnast eemaldub. *Halal* liha maitse ei erine märkimisväärselt muust veiselihast.

Prantsusmaa on riik, kus toitu suhtutakse väga tõsiselt, mistõttu Quick'i uuendus on vapper otsus, isegi, kui selline võimalus on ainult 22s Quick'i 346st restoranist Prantsusmaal.

Poliitikut nii vasakult kui paremalt on otsust rünnanud iga mõeldava nurga alt. Mõned küsivad, miks *halal* toitu peaks üldrahvale kaela määrima, samas kui teised muretsesivad, et Quick propageerib pigem moslemikogukonna eraldamist, mitte integreerimist. Prantsusmaa väidab, et integratsioon on vähemuste ainus võimalus, ning ainus võimalus säilitada sotsiaalset ühtekuuluvust.

Hirm levib ka moslemite hulgas, et Quick'i strateegia muutus võib tekitada stigma, olgugi, et paljud neist on

vaimustatud suure Prantsuse firma tähelepanelikkuse üle ka nende vajadusi arvestada; ning olgugi, et nad on väsinud fileeritud kalaburgerite söömisest, mis on sageli ainuke sobiv kiirtoiduvalik moslemitele Euroopas.

Hedi Naamane, 29-aastane tehnik, kes tõi oma 2-aastase poja *halal* burgerit maitsma, mainib, et Quick'i pööre võib anda kerge sööda rassistidele. „Siin on palju inimesi, kes kurdavad mošeede tekkimise, *halal* toodete poeletidele ilmumise ning selle ja teise üle. Nüüd on mõnel inimesed õigus öelda: Oh la la! Pidage kinni! Quick on eurooplastele!“, ütles Naamane.

Stephane Gatignon, Pariisi eeslinna Sevran linnaeape ning keskkonnakaitsjate ühenduse Euroopa Ökoloogia liige, väljendab muret, et Quick võib muutuda tema lin-

nas vaid moslemite oluluspaigaks, takistades sellega etniliste gruppide segunemist. „See on märgistav,“ ütles ta. „Quick väidab, et neis linnades elavad ainult moslemid, kuid linnas nagu Sevran, ei ole ainult moslemid, vaid ka palju teisi religioone. Igaüks peab leidma oma koha.“

Abdel El Machkour, Quick'i Pariisi piirkonna müügijuht, mainib, et eesmärk on lihtsalt olla suuteline müüa oma tooteid laiemale hulgale inimestele. „Idee serveerida *halal* toitu ei ole kannustatud tahtest eraldada mõnd konkreetset kogukonda teisest. Eesmärk on vaid pakkuda sellist tootevalikut, mida erinevatest religioonidest klientidel oleks võimalik tarbida. Quick on kohal, et sellele nõudmisele vastata.“

UJULA PRANTSUSMAAL KEELAS BURKINIGA UJUMISE

Allikas: BBC NEWS

Prantsusmaa ametnikud keelasid mosleminaisel basseinis kogu keha katva trikooga ujumise.

Naine käis juulis Ida-Pariisi lähedal Emerainville'i linnakese basseinis ujumas, kandes *burkinit*, mis on avar, ka puutsiga kummiülkonnale sarnanev rõivas – spetsiaalselt mosleminaistele disainitud ja välja töötatud.

Kuid augustis ujula personal keelas tal selles riietuses ujumise, tuues põhjuseks hügieeniprobleemid.

„Ujulatöötajad meenutasid naisele kõikide avalike basseini kohta käivat reeglit, mis keelab riietega ujumise,“ ütles ujula juhatuse liige Daniel Guillaume.

Naine on prantslanna, kes hakkas moslemiks ning ostis

omale Dubaist spetsiaalse ujumistrikoo, et ta ei peaks end paljastama ka ujumas käies.

„Lihtsalt öeldes on see segregatsioon,“ märkis naine. „Ma ei jäta seda nii, vaid võitlen, et asju muuta. Ja kui ma näen, et lahing on kaotatud, ei saa ma välistada jäädavalt Prantsusmaalt lahkumist.“

Emerainville'i linnaeape Alain Kelyor kommenteeris juhtunut järgmiselt: „Sellel kõigel ei ole islamiga midagi pistmist,“ lisades, et „mainitud riideese ei ole islami ujumistikoo, sest seda tüüpi riietust Koraanis ei eksisteeri“.

Prantsusmaal elab Lääne-Euroopa suurim moslemikogukond, umbes 5 miljonit inimest.

PRESIDENT OBAMA KUTSUS VALGESSE MAJJA IFTAARILE

Allikas: www.america.gov

Ameerika tunnustas moslemite püha kuu ramadaani. „Me tähistame ühtlasi ka seda, kuivõrd moslemid on rikastanud Ameerikat ja siinset kultuuri“, ütles Obama.

„Moslemite panus Ameerika Ühendriikide arengusse on tohutu. Seda on võimatu üksipulgi lahata, kuna moslemid on tihedalt põimunud meie riigi ja kogukondade „kangasse“,“ mainis Obama 1. septembril Valges Majas peetud *iftaari* avakõnes. Ramadaan on järelemõtlemis-aeg ning pühendumus, mis sisaldab päevase paastu päikesetõusust loojanguni. *Iftaar* on söömaaeg, mis katkestab paastu iga päeva lõpus peale päikeseloojangut.

Obamaga koos õhtustasid presidendikabineti liikmed, Washingtoni diplomaatilise korpuse ja kongressi liikmed, sealhulgas Minnesota osariigi esindaja Keith Ellison ning

André Carson Indiana osariigist, kes mõlemad on esimesed moslemitest ametnikud USA Kongressis.

Pidulik õhtusöök toimus Valge Maja suures söögisaalis, kus võetakse vastu auväärt külalisi ning teiste riikide esindajaid. Lauad olid kaetud rohelist värvi laudlinadega ning kaunistatud valgete lillebukettidega. Majja sisenedes ootasid külalisi taldrikule virna laotud datlid, mis on traditsiooniline *iftaari* suupiste.

„Rohkem kui miljardile moslemile on ramadaan eelkõige vaba pühendumise ning endassesüüvimise aeg,“ ütles president. „See on aeg, mil toetatakse ja teenitakse abivajajaid. See on ka aeg pere ning sõpradega kokusaamiseks, et tähistada oma usku, kogukonda ja üldist inimlikkust, mida me kõik omame.“

„Just selles vaimus tervitan ma teid Valges Majas,“ lisas Obama.

Iftaari on Valges Majas peetud viimased üheksa aastat.

„Kõigil meil lasub ühine ülesanne edendada vastastikusel huvil ja lugupidamisel põhinevaid suhteid“, märkis Obama *iftaari* avakõnes. „See on keskmeks uuele alguse-

le, mida püüan kogu maailma moslemite ja USA vahele luua. Ja see on lubadus, mida saame uuendada igal aastal sel pühal kuul“.

„Täna õhtul tähistame me üllast religiooni ning selle pühendumust õiglusele ja arengule“, ütles Obama.

ILVES RAMALLAH’S: PALESTIINLASTELE TULEB E HITADA RIIK, MIS TÖÖTAB

Allikas: <http://www.postimees.ee/?id=281848> – 29.06.2010

Toimetanud: Raul Sulbi

„Stabiilne, edukas ja majanduslikult tugev Palestiina riik on kogu Lähis-Ida huvides,“ kinnitas president Toomas Hendrik Ilves kohtumisel Palestiina Omavalitsuse presidendiga Mahmoud Abbasi ja peaministri Salam Fayyadiga. „Lähis-Idas püsiva rahuni jõudmine on võimalik vaid läbi kahe riigi - et kõrvuti eksisteeriks Iisraeli ja Palestiina riigid - lahenduse,“ rõhutas Eesti riigipea. „Lihtsustatult öeldes tähendab see Palestiinale riiki ja Iisraelile julgeolekut. Selleni jõudmisel on esmatähtis konstruktiivsus nii Palestiina riigi loomisel kui ka Iisraeli julgeolekumurede lahendamisel,“ vahendas riigipea sõnu presidendikantselei pressiesindaja.

President Ilves pidas oluliseks Iisraeli-Palestiina otseläbirääkimisi ning tugevat rahvusvahelist toetust sellele.

„Kahe riigi lahendus pole valik Iisraeli või Palestiina vahel, vaid rahu või taaskord sõjaks paisuva pingeolukorra vahel,“ ütles Eesti riigipea.

President Ilvese sõnul peaks tuntavalt suurendama Euroopa Liidu rolli Lähis-Idas rahuni jõudmiseks.

„Euroopa Liidu abi peab aitama tõsta Palestiina võimude suutlikkust nii, et nad suudaksid täita iseseisva riigi ees seisvaid kohustusi, see tähendab, et ehitatakse riik, mis töötab,“ ütles president Ilves.

Eesti riigipea tunnustas Palestiinat edusammude eest julgeoleku tagamisel Läänekaldal. „Eesti peab oluliseks panustada Palestiina julgeolekujõudude ja avaliku teenistuse tõhustamisse, mis aitaks kaasa õigusriigi ülesehitustööle.“

President Ilves, kes esines täna Ramallah’s Eesti e-akadeemia korraldatud e-valitsuse teemalisel konverentsil, kus palestiinlastele tutvustati x-tee andmevahetuskihi võimalusi, kinnitas, et Eesti on valmis jätkama e-valitsuse ülesehitamist Palestiina Omavalitsuses.

„Samamoodi jätkame Palestiina Omavalitsuse toetamist ja oskusteabe pakkumist ka teistes valdkondades, et teie riigiülesehitustöö oleks võimalikult edukas ja rahvale arusaadav,“ ütles president Ilves.

„Me ei taha õpetada, vaid oleme valmis jagama oma kogemust,“ toonitas Eesti riigipea. President Abbasi sõnul see ongi see, mida palestiinlased vajavad - Eesti kogemust.

President Ilves andis president Abbasile üle kutse külastada Eestit.

OBAMA MÕISTIS AHMADINEJADI SEISUKOHA 11. SEPTEMBRI RÜNNAKUTE OSAS HUKKA

Allikas: <http://www.epl.ee/artikkel/584218>

Toimetanud: Erik Rand

Toimetas: Hendrik Vosman

Iraani president Mahmoud Ahmadinejad rääkis New York’is ÜRO peassaambleel peetud kõnes, et „mõne nägemuse“ kohaselt olid 11. septembri rünnakute korraldamine üks osa ameeriklaste vandenõust Iisraeli kaitsmiseks, kirjutas BBC.

Ahadinejadi kõne ärritas ameeriklasi ning teisi Lääneriikide esindajad sedavõrd, et nad lahkusid saalist.

Iraani riigipea kaitses ka hiljem oma seisukohti ning kutsus üles alustama rünnakute põhjuste uurimist.

Ameerika Ühendriikide president Barack Obama nimetas Iraani presidendi väiteid nagu oleks 11. septembri rünnakute taga olnud USA valitsus „ründavateks“ ning „vihkamist täis olevateks“.

UURIMUS: EESTI NAISE IDENTITEET MOSLEMINA (4/4)

Autor: Age Ploom

Lõppsõna, uurimuse osade valik ja kommentaarid: Aisha

PÕHIMÕTTED, MILLEGA KÕIK RESPONDENDID NÕUSTUSID

Intervjuusid analüüsid selgub kaheksateist põhimõtet, millega kõik eestlannadest respondendid nõustuvad. Antud põhimõtetega võib kirjeldada eestlannadest moslemite käitumis- ja mõtteviiside ühisosa. Põhimõtted, millega nõustutakse:

- järgitakse viite islami tugisammast;
 - usutakse, et Koraan on vahetu Jumala sõna inimkonnale;
 - ollakse abielus või plaanitakse abielluda moslemist mehega;
 - plaanitakse lähitulevikus Eestist ära kolida;
 - kantakse katvaid rõivaid;
 - ei värvita küüsi;
 - jälgitakse hoolikalt oma toitumissedelit ning ei sööda sealih ja õpetatakse lapsi sama kommet järgima;
 - pooldatakse poisslaste ümberlõikamist;
 - ollakse kardinaalselt vastu tütarlaste ümberlõikamisele;
 - kiidetakse heaks lapse mitte moslemist parim sõber;
 - soovitakse kooliprogrammi ainekavas näha maailmauundite õpetust;
 - lubatakse lapsel minna välismaale õppima;
 - ei sekkuta lapse elukaaslase valikusse;
 - ollakse veendunud, et mees ei tohi kasutada naise vastu füüsilist vägivalda;
 - leitakse, et lahusus on lubatud;
 - hea ja kuuleka moslemina pääsetakse paradiisi;
 - respektieritakse kristlust;
 - oodatakse ühiskonnalt mõistvat suhtumist oma töökspidamistesse.
- Nimekirjast võib märgata, et vaatamata islami usku pöördumisele, on naistes säilinud eestlaslikke käitumis-

ja mõtteviise, mis on vastuolus islami põhimõtete ja traditsioonidega.¹

Hariduslikust taustast tingitud eestlannadest moslemite maailmapildi võrdlus

Eestlannadest moslemid jagati hariduse järgi kahte kategooriasse: maksimaalselt keskharidusega ja kõrgharidusega. Mõlemasse gruppi kuulus kolm respondenti. Võrdlusest jäeti välja respondentide vastused, millega mõlemad grupid olid võrdselt ühisel arvamusel.

Tabel 1. Maksimaalselt keskhariduse- ja kõrgharidusega eestlannadest moslemite mõttemaailma erinevused.²

Eespool olevast tabelist võib märgata, et madalama haridusega eestlannadest moslemid on konservatiivsemate islami usupõhimõtete järgijad kui kõrgema haridusega.³ Nende elu on islami seaduste järgi jäigemalt korraldatud ja piiritletud ning reeglites tehakse mõõndusi harvem kui kõrgema haridusega eestlannadest moslemid.⁴ Usutõdede jäiga järgimise tõttu on nende maailm jaotatud must-valgeks ja vähendanud sallivust Eesti kultuuriruumi suhtes. Arutelus tuli esile, et nende usu konservatiivsus on muutnud ka nende sotsiaalset elukvaliteeti – kaotatakse sõpru, loobutakse hobidest ning tuntakse, et ühiskond ei respektiiri nende religioosset valikut.

ANALÜÜSI ARUTELUDE JÄRELDUSED

Eestlannadest moslemites on segunenud eestlus ja islam ning kujundanud eestlannadest moslemitele ainuomase käitumis- ja mõtteviisi. Seoses islami usku pöördumisega on eestlannad korrastanud oma käitumis- ja mõtteviise islamilike põhimõtete ja traditsioonide kohaselt, kuid vaatamata sellele on säilinud nendes eestlaslikke tõeks-

1 Ükski ära toodud põhimõtetest ei lähe tegelikkuses õiges kontekstis kasutatuna kuidagi islami seadusega vastuollu.

2 Tundes nelja respondenti kuuest usaldan väita, et tabel ei peegelda paljuski tõde. Täpsemalt iga väite juures.

3 Tegelikuses, nagu nägime, on tabelis sees palju lünki ja isegi vigu. Hoopis selgema pildi konservatiivsusest ja liberaalsusest saaks juhul, kui võrreldaks omavahel moslemiks olemise aega - sellega tuleks kindlasti paremini välja, et neil, kes on vähem aega moslemid olnud, on ka must-valgem pilt islamist, kuna nad ei tunne veel eriti hästi islami seadust ja teavad vaid väga üldisi printsiipe. Islami seaduses on aga väga palju nüantse ja ka käitumisnõudeid erandjuhtudeks, millest algajatel moslemitel aimu ei ole.

Tavaliselt on nii, et mida vähem aega on keegi moslem olnud, seda rohkem pöörab ta tähelepanu just välistele faktoritele, kuna neid õpib ta teistelt kõige esimesena. Mida kauem aega keegi on moslem olnud, seda sügavamale islami seadustesse ta ka jõuab ja seda enam on tal võimalus tegelikkuses ja mitte vaid välises konservatiivne olla.

4 Antud küsitluses on kõrgharidusega moslemite seas kaks, kes on juba väga kaua moslemid olnud ja üks, kes on veel väga värske moslem. See väga värske moslem on tõesti teistest liberaalsem, kuid kaks kaua moslemina elanud tunnevad islami seadust paremini kui kolm maksimaalselt keskharidusega mosleminaist (kes kõik on suhteliselt värsked moslemid), millest tulenevalt teavad need kaks ka, milles neil on õigus islami seaduse järgi mitte-moslemi ühiskonnas elades mõõndusi teha ja milles mitte.

MÖTTEMAAILMA ERINEVUSED	PÕHIKOO JA KESKHARIDUS (N_3)	KÕRGHARIDUS (N_3)
<i>Eesnimi on muudetud ¹</i>	3	1
<i>Moslemitesse suhtutakse mujal maailmas avatumalt kui Eestis</i>	3	1
<i>Lapsel on islaminimi või uus islamipärane „esinemisnimi“</i>	3	2
<i>Lapsele peab pakkuma sõbra sünnipäeval eraldi salatit ilma vorstita</i>	2	0
<i>Laps võib sõbra sünnipäeval süüa kartulisalatit, kui jätab vorstitükid söömata</i>	0	1
<i>Laps pannakse moslemi lasteaeda, hiljem moslemi kooli ²</i>	1	0
<i>Huvi tõttu vastassugupoole vastu pannakse laps kas poiste või tüdrukute klassi</i>	2	1
<i>Kunstitunnis ei tohi joonistada aktimaali ³</i>	2	0
<i>Lapse parim sõber võib olla mitte-moslem, kui ta ei avalda lapsele halba mõju</i>	2	1
<i>Laps läheb Eesti kaitseväge</i>	1	3
<i>Lapse elukaaslast tahetakse heaks kiita ⁴</i>	2	0
<i>Raha kasutamise üle otsustab naine</i>	1	2
<i>Raha kasutamise üle otsustab mees</i>	2	0
<i>Raha kasutamise üle otsustatakse koos</i>	1	2
<i>Moslemiks olemine ei sea piiranguid töö juures</i>	0	3
<i>Moslemiks saamisel halvenes suhe oma vanematega</i>	2	0
<i>Moslemiks saamisel paranes suhe oma vanematega</i>	0	2
<i>Moslemiks saamisel on hinge saabunud rahu ⁵</i>	2	0
<i>Abikaasa peab teadma kõiki naise saladusi</i>	2	1
<i>Reedet tähistatakse piduliku lõunaga</i>	2	0
<i>Kuulatakse audio Koraani ⁶</i>	2	0
<i>Koraani on võimalik pähe õppida ⁷</i>	2	0
<i>Koraani peasõnum on elada Jumala seaduste järgi</i>	2	1
<i>Oodatakse, et Jumal juhiks neid õigetele radadel</i>	1	2
<i>Tuleb külvata head ja hoida südant halbadest tunnetest prii</i>	0	2
<i>Paradiisi olemuses nähakse kena elu jätku</i>	2	1
<i>Põrgu on möllav tulemeri</i>	2	0
<i>Mitte moslemid ei pääse paradiisi</i>	2	0
<i>Ainult Jumal teab, kes pääseb paradiisi</i>	0	2
<i>Džihaad on väline võitlus kogukonna hüvanguks</i>	2	1
<i>Džihaad on sisemine võitlus iseendaga</i>	1	3
<i>Patt on islami seadustele mitte allumine</i>	2	0
<i>Eestis on raske täita islamilikke usukombeid</i>	2	1

pidamisi, mis on vastuolulised islami traditsioonidega.⁵ Kahe traditsiooni segunemine eestlannadest moslemite muudab nad erilisteks võrreldes teiste moslemitega ning eristab neid ülejäänud eestlastest.⁶

⁵ Kõik eestlaslik ei pruugi olla islami seadusega vastuolus. Näiteks ei ole islami seaduse järgi keelatud, et moslem käiks Eesti kaitseväes, kui teda ei saadeta just teiste moslemite vastu sõdima ja kui talle võimaldatakse tema religioonist tingitud kohustuste täitmine. Ka ei keela islam näiteks kuidagi seda, et naised majapidamises rahade üle otsustavad.

⁶ Antud tekstist kajastub, nagu oleks vastandus - Eesti moslemid ja ülejäänud moslemid. Tegelikult aga on iga riigi moslemil

Kõrgema haridusega eestlannadest moslemid on avarama maailmapildiga. Nad on Jumala seadused enda jaoks lahti mõtestanud, mõistes, miks Allah midagi neilt nõuab.

Respondentide vastuseid analüüsid, jõutakse alljärgnevatele järeldustele:

- Moslemiks saamisel on leitud elumõte. Jumala seadusi järgides muututakse paremaks inimeseks ning loodetak-

osake oma riigi erilisust ja see on normaalne. Islami järgi võib iga moslem käituda oma kultuurile vastavalt, kuni see islami seaduse vastu ei ole.

se, et tehtud ümberkorraldused käitumis- ja mõtteviisides on Jumalale meelepärased ning pärast surma pääsetakse paradiisi. Allahit nähakse seaduste loojana, kes ootab inimestelt kindlate reeglite järgimist. Mainitakse, et Jumal on halastav ja armuline, kuid ükski respondent ei räägi Jumala armastusest⁷;

• Moslemi naistelt oodatakse tagasihoidlikku riietust ning käitumist. Eesti kultuuriruumis ei ole tavapärane katta oma pead rätikuga või kanda islamipäraseid riideid, mistõttu soovitud efekt muutub pöördvõrdeliseks – tagasihoidlik moslem satub kõikide tähelepanu alla.⁸ Sama stsenaarium toimub ujuma minnes, mil soovitakse oma keha mitte eksponeerida. Kogu riietuses ujuma minek tõmbab kaasolijate tähelepanu ning veest välja tulles märjaks saanud riided tekitavad vastupidist efekti – keha eksponeeritakse, sest inimesed vaatavad keha

7 *Islamis ei räägitagi nii palju Jumala armastusest kui kristluses. Jumal ei ole enda kohta öelnud, et Ta oleks Al-Hubb (Armastus); see ei kuulu Tema Koraanis mainitud nimede hulka. Vaid Tema ise teab, mis Ta on või ei ole ja moslemid teavad, et neil ei ole õigus midagi Jumala kohta öelda, mille kohta nad kindlalt ei tea, et Jumal ise on seda öelnud. Seega, Jumal võib olla Armastus, aga võib ka mitte olla; seda teab vaid Tema ise.*

8 *Kuigi kaetud naist vaadatakse meie kulruutiruumis rohkem, ei ole selles siiski midagi valesti, kuna kui naine on korrektselt kaetud, ei ole nagunii ju midagi lubamatut näha. Samas kui vaatajaid karta ja mitte end katta, näevad inimesed ka muuseas neid kehaosi, mida ei tohiks.*

LÕPPSÕNA

Eestis on eestlannadest moslemite või üldse moslemite sügavam uurimine midagi ainulaadset, seega on antud töö kindlasti väga tänuväärne algatus, mida tasuks jätkata. Taoline uurimus, mis tegelikult näitab väga hästi, et eestlastel ei tasu kuidagi siinsete moslemite tõttu oma turvalisuse pärast karta, võiks kuuluda Kapo kohustusliku kirjanduse hulka.

Loodame, et järgmisel korral, kui Eesti moslemeid uuritakse, leitakse küsitluse täitmiseks rohkem respondente, töötatakse antud töö puudujääkide järgi välja täpsem küsimustik ja lähtutakse analüüsimisel ka muudest aspektidest kui haridus – näiteks vanus moslemina, mis mängib vastamisel väga suurt rolli.

Tänud Age Ploomile suure töö eest!

(Footnotes)

1 *Antud väide võib küll haridustaset peegeldada, kuna kõrgharidusega moslemid tunnevad paremini akedeemilisi õppimisviise ning seega on reeglina islami seaduste nüansidega rohkem kursis, välja arvatud juhul, kui nad on veel väga värsked moslemid (antud juhul üks kõrgharidusega respondentidest). Islami seaduse järgi on moslemiks hakanul kohustus oma nime muuta vaid juhul, kui see tähendab midagi inetut või ei ole tōsi (n: Christian, Christina (kristlane), Judith (juuditari) moslemi nimena). Samas, tunnen vaid paari eestlannast moslemit, kes on oma eesnime ametlikult muutnud (või teise nime juurde lisanud)*

külge liibunud riideid rohkem kui ujumisriides olevaid inimesi. Kui soovitakse olla märkamatu ja tagasihoidlik, peab rohkem mõtlema, kuidas sulanduda massi ning kuidas mitte eriliselt välja paista, et vältida soovimatut tähelepanu;

• Eesti ühiskonnas on usugruppide suhtes võõristav ja kohati sallimatu suhtumine. Antud põhjusel üks respondentidest ei kanna väljaspool kodu rätikut. Ühiskonna negatiivse suhtumise tõttu soovivad kõik respondentid peatselt Eestist ära kolida. Üheks võimalusena ühiskonda sallivamaks muuta, nähakse kristlastega religioonidevahelisse dialoogi astumist, et üheskoos võidelda eesti ühiskonna religiooselt tolerantsemaks muutumise eest. Teisena tuuakse välja soov näha kooliprogrammis maailmausundite õpetust, mis avardaks laste, kui meie tuleviku, silmaringi ning muudaks nende läbi Eesti kultuuriruumi religioonide suhtes sallivamaks;

• Eestlannadest moslemid ei leidnud eelnevalt püüa-päevkoolis käies oma küsimustele vastuseid. Tekib küsimus, kas tegemist oli õpetajate ebapädevusega või olid materjalid liiga algelised?⁹

9 *Islami seisukohast sellist küsimust kindlasti ei teki - islam on lihtne ja loogiline, seal ei ole ruumi müsteeriumidele. Kristlus on aga üks suur müsteerium, mis tuleb omaks võtta ilma mõistmata. Need, kellele see on vastumeelne, ei suudagi kristlust omaks võtta, olgu õpetajad nii kompetentsed kui tahes ja materjalid parimad maailmas.*

ja reeglina on tegemist inimestega, kellel ei ole islami seadustes väga sügavaid teadmisi.

2 *Kui elatakse islamiriigis, siis paneksid kindlasti kõik respondentid oma lapsed islamikooli või -lasteaeda, aga siin Eestis ei ole selleks lihtsalt võimalust ja selle pärast kisa tõstma lihtsalt ei hakata. Kõrgharidusega vastajate lastest üks käibki juba islamikoolis, üks paneb kindlasti oma lapsed islamikooli, kui elab selleks ajaks islamiriigis ja ühel ei olegi veel lapsi.*

3 *Tabelist selgub, nagu lubaksid kõik kõrgharidusega respondentid lastel aktimaali joonistada, kuigi oma nõusoleku selleks andis tegelikult ankeedis vaid üks neist. Üks taolise analüüsi miinuseid ongi see, et kui respondent juhtumisi midagi ei maini, siis läheb see kirja 0-na ja hiljem tabelist võib välja lugeda, nagu oleks respondent antud asja pooldaja või vastane.*

4 *"Heaks kiitmine" ja "väljavalimine" on kaks eri asja. Kõik kolm kõrgharidusega eestlannast moslemit soovivad kindlasti, et nende lapsed abielluksid kellegagi, kelle nad ka heaks kiidavad, kuid ütlevad, et nad ei valiks lapsele ise elukaaslast välja ega suruks peale.*

5 *Kindlasti saabub moslemiks saades iga moslemi hinge rahu; vastasel juhul ei olekski ju moslemiks hakkamisel mõtet või konvertiit hülgaks islami kiiresti.*

6 *Koraani võib kuulata iga päev ja seega ei ole vähemasti kaks kõrgharidusega moslemit seda eriliselt reede puhul välja toonud. Samas ei tähenda see, et nad reedeti Koraani ei kuula; see ei ole vaid ainult reedesse kuuluv rituaal.*

7 *Kindlasti ei väida kõik kolm kõrgharidusega moslemit, nagu ei oleks Koraani pähe õppida võimalik.*

Moslemipäevikud

ISLAMI TERVISEKS!

Hiljuti astus ülemus mu laua juurde ja sõnas: „Asma, tahad ma räägin sulle ühe kurja nalja?” (Tema ettevaatlikust toonist aimasin, et see on kuidagimoodi mu usuga seotud.)

„Lase aga tulla!” vastasin ma. Mida mul karta oli?

Ülemus siis jutustas: „Üks päev me siin istusime teise bossi ja personalijuhiga koos ja arutasime seda haigusjuhtumite häirivat sagedust. Ja siis personalijuht ütles, et peame vist pearäti kandmise kohustuslikuks tegema, vaata kui vähe Asma on haige olnud!”

Kuna kõik kolm on toredad inimesed ja pole mulle moslemiks olemise kohta iial halba sõna öelnud, ei näinud ma selles mingit kurja nalja. No ja ega ülemus seda mulle muidu jutustanud poleks ka.

Et mu tervise võti ei peitu otseselt pearäti kandmises, oli selge. (Muide, kui mul vanasti esines aeg-ajalt kõrvavalu, siis sest saati kui *hidžaabi* kannan, pole seda vaevust olnud. *ALHAMDULILLAH!*) Veidi hiljem tuli personalijuht meie büroosse ja ülemus võttis taas selle naljateema üles. Siis sain ka sobiva vastuse välja öelda: „Alkoholi ja sealihha keelamisest oleks kindlasti rohkem kasu.”

Selle peale jäi siis personalijuht mõtlikuks ja nentis, et alkoholist loobuks nagu naks, aga sealihast nagu hästi ei raatsi.

Pean talle vist kalkunisalamit proovida andma.

TOBE KOMMENTAAR

Sel nädalal sain kuulda üht veidi tobedat kommentaari. Üks töökaaslane, veidi nurgeline mehemürakas, kellega mul otseselt tööalasel midagi tegemist ei ole, ütles mulle heast peast: „Sa meenutad mulle alati jõulusid.”

Mina: „Mäh?!!! Kuidas siis ometi?”

„Ah, sinu riietuse pärast,” vastas ta. „Sa meenutad mulle kujukesi nagu neitsi Maarja jne.”

Vot selle peale ma ei osanud kohe enam midagi kosta. Siisult nagu kompliment, aga tegelikult tobe kommentaar.

TAAS ERINEVATEST VAATENURKADEST

See kolleeg, kellega ikka vahel islamist vestleme, küsis mult üksipäev: „Kas sa kuulsid sellest õnnetusest, kus ühe mošee minarett kokku kukkus ja mõned mošees palvetanud inimesed tappis? Mida sa sellisest Jumala karistusest arvad?”

No näed nüüd, kui erinevad on vaatenurgad. Meie jaoks pole selline surm mitte karistus vaid kingitus. Üks parimatest võimalikest surmadest. Puhtana, Jumalat teenides. Olles just nüüdsama lausunud nii olulised sõnad:

Jumala, kõige Armulisema, Halastavama nimel, ülistus olgu Jumalale, maailmade Isandale, kõige Armulisemale, Halastavamale, Viimsepäeva Kuningale.

Sind me kummardame ja Sind kutsume appi.

Näita meile õiget teed,

nende teed, keda Sa oled õnnistanud,

mitte nende teed, kes on Sind vihastanud,

ega nende teed, kes on läinud valesti.

Aamen

(Koraani 1. Suura - Fatiha)

Sellest surmast veelgi parem oleks vaid Mekas Kaaba juures palvetades surra. Otse peale *hadži!*

Moslem ei ripu siinse elu küljes. Moslem teab, et see on vaid eksam. Surm tähendab eksami lõppu.

Ja mis ootab eksami edukalt sooritanuid?!

Asma

(<http://mina-ja-islam.blogspot.com/>)

BAHRAIN

pärlid, palmid ja moslemid

Autor: Amina Bahrainist

Assalaamu aleikum warahmatullahi wabarakaatuh!

Siin taas Bahrain oma mõnusa 35-kraadise soojusega. Kauaoodatud ja imeline ramadaaniaeg on kahjuks möödas. See oli nagu hetk ja see 30 päeva möödus erilise kiirusega, sisaldades kõike-kõike imelist, mida kahjuks ei suuda edastada ainult sõnadega, sest see kõik on kuskil sügaval hinges, südames.

Nagu juba eelmises kuukirjas kirjutasin, oli minu ramadaan seekord erinev nii mitmelgi viisil. Esimene ramadaani nädal algas ja kulges vägagi kurvalt, kaasa arvatud ootamatu teatega korterivahetusest, siis koos pakkimise, kolimise, suure pettumusega, uuesti kolimisega ja siis nagu tasuti kõigi kannatuste eest kuhjaga kõige nii imelisega, *alhamdulillah!*

Kui mul olid rasked hetked, lohutasin ja andsin endale jõudu vaid teadmise, et ELU on SUUR TEST ja iga raskuse taga on JUMALAL mingi LAHENDUS, PÕHJUS, TÄHENDUS.

Peale kõiki raskeid hetki algas nagu uus maailm.

Esiteks, nagu juba mainisin, leidsin unelmate korteri. *Alhamdulillah!* Ja lisaks oli mul väike plaan ühe Bahraini perega ramadaani viimaseks 10 päevaks minna Mekasse omrale, aga ma polnud kindel, kas saan Saudi Araabia viisa, sest nagu me kõik teame, on see üpris keerukas.

Otse konsulaadist ei saa viisat taodelda, seda peab taotlema läbi kindla reisibüroo.

Olin juba eelnevalt käinud ühes reisibüroos küsimas, sest mul oli koos selle Bahraini perega tehtud oma isiklik broneering lendudele ja hotellile ja seetõttu palusid nad mul minna isiklikult konsulaati ja näidata oma pabereid, et saada kinnitus, kas nad annavad loa või mitte. Juhul kui nad loa annavad, tulla tagasi nende juurde ja nemad siis korraldavad viisa asja edasi.

Kui ma läksin Saudi Araabia konsulaati siin Bahrainis, oli esmaseks üllatuseks kõigile see, et naisterahvas tuleb konsulaati, sest seal on klientideks vaid mehed – reisibüroo esindajad ja saudid ise.

Ootasin veidi ja siis kutsuti mind akna juurde. Rääkisin oma loo ja mul paluti oodata, et tuleb keegi teine ametnik, kes vestleb minuga. Ootasin veidi ja siis ilmus teise akna taha suurt kasvu mees suure habeme ja vägagi karmi näoga. Esmaseks vastuseks sellelt karmi näoga ametnikult oli RAUDNE EI.

Kuigi ma olin kõigeiks valmis, oli see mulle suureks pettumuseks. Ma suutsin vaid öelda: „Kuidas nii?“

Ma ei tea, mis selle karmi ametniku ranget EI-d muutma pani, aga hetke pärast palus ta mul näidata oma pabereid.

Andsin talle kõik oma paberid koos passiga ja ta palus mul hetke oodata, kuni ta konsuliga konsulteeribi.

Ta tuli umbes 5 minuti pärast tagasi ja teatas mulle juba enam mitte nii karmi näoga, et nad aitavad mind. Ma pidin vaid juurde tooma kirja sellelt perelt, kellega ma koos planeerisin minna.

Järgmisel päeval viisin ma kirja ära ja ülejäämisel päeval sain ma oma esimese viisa Saudi Araabiassse!!! *Alhamdulillah, alhamdulillah, alhamdulillah!*

Minu rõõmul polnud piire. 29.septembril lendasin koos oma sõbranna ja tema kahe tütreaga Jeddahisse ja sealt sõitsime edasi autoga Mekasse.

Aga sellest imelises reisist räägin ma juba järgmises numbris, *inšaAllah!*

Tagasi jõudsin ma Mekast 8. septembril ja siis algasid 10.septembril juba *eid* pidustused.

Kella 5.15 hommikul kajas kõikidest mosheedest - **Allahu akbar, Allahu akbar, lā i llāha illa llaah, Allahu**

akbar, Allahu akbar, wa lillāhi l-hamd! Ja kõik rahvas, justkui sulades ühte voogu, hakkas liikuma mošeede poole. Valge mass koos mustade *abaajadega*, kõik nagu **ÜKS**, liigub mošee poole.

Sama vaatepilti imetlesin ma siin juba eelmisel aastal. See on nii ülev ja nii võimas ja suur TUNNE näha ja olla osa sellest **ÜHTSUSEST**.

Kõikidel on naeratus suul ja kõik tervitavad teineteist - *eid mubaarak, eid mubaarak!*

Mošee oli seegi kord nii täis, et kõik ei mahtunud sinna ja paljud palvetasid mošee ümber.

Sellel *eid* püha varahommikul on ka nagu päikesevalgus palju eredam ja erilisem..

Eidi püha kulges edasi koos mu Bahraini perega, külastades nende sugulasi. Igal pool, kuhu läksime, olid lauad kõigega lookas – nii sööki kui maiustusi.

Ja sööma pidi! Nende külalislahkusel pole piire. Kogu see lähedus, soojus, mida siin tunnen, on mulle nii eriline, sest meie oma põhjamaise „kargusega“ oleme kasvanud teises õhkkonnas ja miljões. Muidugi kõik pered on erinevad ja seega räägin oma isiklikest kogemustest.

Kolmandal päeval peale eidi olime planeerinud 16ks päevaks Alpidesse sõita.

Alustasime oma reisi 12. septembril. Meie lend kulges

maršruudil Bahrain – Doha – München.

Münchenist rentisime auto ja sõitsime edasi Austria poole Innsbrucki lähisteleva Ötzdali väikesesse linnakesse või õigemini küllasse nimega Sauten.

See kohake oli turistidest puutumata ehtne kohalik Austria külake sõbraliku ja meeldiva külahvaga, kes hoolitses oma imekaunite majade ja imekauni erkrohelise muru ja kõige kauni eest, mida nägime igal sammul.

Meie majutus oli mäenõlval olevas majakeses, kust oli imeline vaade mägedele ja all olevale väikesele järvekeelsele: rohelus ümberringi ja lumiste tippudega mäed.

Kõik see oli nagu mingi kaunis maal, mida vaatasid, sest see **LOODUS** on nii **IMELINE!**

Kohalik rahvas inglise keelt ei rääkinud ja nende Austria dialekt oli ka saksa keelest kaugel. Minu saksa keele oskus baseerub lapsepõlves kuulnud-õpitud saksakeelsetel lauludel ja ema kasutatud väljenditel, nii, et mingi väike baas oli olemas. See kulus marjaks ära, kuid lisaks sellele pidin kasutama ka käsi, et paremini selgitada, mida vaja. Palju sai nalja ja naeru selle „ühise keelega“...

Sellest kaunist Sauteni külakesest otsustasime „põigata“ Veneetsiasse, sest see oli „ainult“ 465 km kaugusel kohast, kus olime. Nii sõitsimegi Veneetsiasse läbi kaunita Alpi mägede ja läbi Verona, kus peatusime enne Veneetsiat.

Nagu teate on Verona kuulnud oma ooperifestivalide poolest, mida korraldatakse iga aasta augustis 2000 aastat vanal Verona Areenal. Lisaks on Veronas kuulnud Romeo ja Julia kodu ja see rõdu, kus Julia salaja Romeoga vestles. Ümberringi oli palju poekesi, kus müüdi kõike võimaliku armastuse teemalist, kuid ka hinnad olid armastusväärsetel kõrged.

Veronas märkasime ka 43-aastase Iraani naise Sakineh Mohammadi Ashtiani pilte, mis olid igale poole üles tiptutatud. Mitmel pool olid lauakesed, kus koguti allkirju ja ka raha tema toetuseks. Nagu olete kindlasti lugenud on Sakineh see naine, keda tahetakse karistada surmanuhtlusega kivitamise läbi, kuna ta olevat abielu rikkunud ja osalenud oma abikaasa mõrvas.

Edasi läksime juba Veneetsiasse, mis ei olnud enam kaugel. Olin hotelli kinni pannud otse Veneetsia südames, Püha Markuse Väljaku vahetus läheduses. Hotelli broneeringut tehes unustasin ära sellise pisiasja nagu see, et sellele hotellile ei saa ju autoga juurde sõita ja pidime auto panema Piazza Roma autoparklasse ja võtma omad asjad (valisime välja ainult vajalikud!) ja edasi minema juba veetaksoga.

Aga see kõik kuulub ju Veneetsia juurde, sest see linn on ehitatud 117-le saarele ja seal on 490 silda ja 150 kanalit, ehk siis see on ümbritsetud ainult veest. Veetaksoga hotelli ukse ette sõitmine kuulus seega täielikult nõ „Veneet-

sia romantika“ paketti.

Olin Veneetsias varem olnud pea 15-aastat tagasi ja oli nii meeldiv olla jälle selles imelises linnakeses.

Veneetsia on ... Veneetsia: gondlid, gondoljöörid oma puna-sini-triibuliste pluuside ja kübaratega, lõpmatud kanalid, sillad, erilise arhitektuuriga majad ja kõik-kõik muu ümbritsev...

Järgmisel hommikul sõitsime veetaksoga Murano saarele ja tutvusime imelise ja erilise Veneetsia Murano klaasimaailmaga. See on uskumatu, mida kõike sellest klaasist käsitöona valmistatakse, *maša Allah!*

Peale klaasimaailmaga tutvumist sõitsime tagasi ja tegime ringi Veneetsia kesklinnas, misjärel sõitsime edasi oma järgmisesse sihtpunkti – Šveitsi Lugano järve kaldal olevasse väikesesse külakesse nimega Emmetten.

Peale 480 kilomeetripikkust teekonda, läbi Milano, jõudsimme kohale.

Šveits võttis meid vastu vihmasajuga. Esimest korda kogu reisi ajal saime vihma, sest temperatuur oli kogu aeg päeval 20 plusskraadi piires ja päike paistis.

Veetsime Šveitsis 3 päeva ja käisime ka läheduse kõige kõrgemal mäetipul nimega Titlis, mis oli 3238 meetrit kõrge ja kus olime täiesti jää- ja lumemaailmas.

Vaadates sealt kõrgustest seda kõike imelist loodust ümberringi, tunned ennast nagu ühe väikese sipelgana siin

maailmas. Loodus on nii IMELINE ja KAUNIS, *alhamdulillah!*

Seal üleval oli näha ka BOLLYWOODi reklaame, sest nagu ehk teate, on suurem osa Bollywoodi filme just Šveitsis filmitud.

Mäetipust tagasi alla laskudes tutvusin ühe toreda Saudi Araabiast Riyadhist pärit perega - ema koos kahe tütre ja pojaga. Vahetasime telefoninumbreid ja nad lubasid mind Bahraini vaatama tulla, *inša Allah!*

Lisaks lumistele mäetippudele, käisime ka Lutzerni linnakeses, mis asetseb otse Lugano järve kaldal, ja külastasime ka mitmeid muid kauneid paiku.

Mis on tüüpiline pilt Šveitsist? Ma arvan, et igaüks näeb enamvähem sedasama – erkroheline murukattega maastik, lumiste mäetippudega mäed ja järved ja LEHMAD!

Lehmad oma kellukestega kaelas, mis helisevad-kõlisevad, igaüks omamoodi. Selle kõlina järgi tundvat omanik omad lehmad ära.

Šveitsist edasi kulges meie tee Austria poole tagasi, seekord Zell Am Seesse, aga tee peal tegime peatuse Liechtensteinis, kus ööbisime jälle mäenõlval olevas hotellis, mille omanikuks olev härra Martin teatas üllatuslikult, et sõidab oktoobri alguses ... Tallinna!!!, kus valmistub Raekoja platsis olevaks jõululaadaks. Tallinnas pidavat ta käima iga kahe kuu takka ka muu äri pärast. Nii et siis selline huvitav kohtumine kusagil miniriigis Liechtensteinis, Šveitsi ja Austria vahel.

Liechtenstein on jälle üks kaunis koht oma ilusate lillepärjadega ehitatud majade, mägede ja jõgede, puhtuse ja korrektusega.

Järgmisel päeval jätkasime oma viimasesse sihtkohta Zell Am Seesse, kuhu oli ca 300 km sõitu.

Zell Am See on Salzburgerlandis Salzburgi lähedal olev väike üle 10 000 elanikuga linnake, mis asetseb Zell Am See järve kaldal.

Jõudes kohale sellesse kuulsasse talvekuurordisse, torkas meile kõigepealt silma massiliselt *abaajades* ja ka *nikaabides* olevaid naisi. Hiljem selgus, et see olevat eriti populaarne koht just saudi araablaste ja muude Pärsia lahe maade elaniku hulgas.

Pole ka ime, sest see puhas loodus, mägikosed, kus voolab alla kristallselge vesi, puhas õhk ... Seal tõesti on mida vaadata, tunda, nautida ...

Selles linnakeses on, muide, ka oma *halal* restoran ja *halal* pood. Lisaks on ka oma väike ja armas mošee Seli-miye, mida külastasime.

Kohtusime mošee imaamiga, kes on pärit Türgist ja kes meile mošeed tutvustas. Selles mošees on 600 tegevliiget – enamasti Türgi päritolu, kuid ka mujalt, nagu Egiptus, Afganistan, Pakistan, Bosnia, Albaania jne.

Käisime ka lendamas Zell Am See kohal. Minule oli see esimeseks kogemuseks lennata väikese Cessna-lennukiga. Lendasime mägede kohal ja Zell Am See kohal ja see vaatepilt oli muidugi vapustav.

Lisaks külastasime ühel päeval ka Mozarti sünnilinna Salzburgi ja käisime ka linna kohal üleval 900-aastat vanas Hohensalzburgi lossis. Kui hakkasime alla tagasi tulema, hakkasid kohutavad paugud ja tulesähvatused. Tundus, nagu oleks sõda alanud, aga *alhamdulillah*, see oli hoopis Salzburgi sünnipäeva puhuks korraldatud ilutulestik, mis oli nii ilus ja võimas ja mida meil oli väga hea võimalus sealt kõrgelt vaadata.

Nii möödusid meie 16 päeva imelisel Alpimaastikul ja algas kodutee: Zell am See-München autoga 220km ja edasi München-Doha, Doha-Bahrain lennukiga ja kodus ma olingi.

Oli hea reisil olla, aga oli ka eriliselt hea tunne tagasi oma sooja ja turvalisse koju jõuda, *alhamdulillah*.

Ma assalaama järgmise korrani,

Amina Bahrainist

MINU MAROKO

ehk maailma teistpidi vaatamise õpik.

Autor: Kätlin Hommik-Mrabte

PUHTUS ON POOL USUST

Minu käest on tihti küsitud, kas Euroopas ja islamiriigis elamisel on mingi vahe. Ausalt öeldes minule mingit erilist vahet ei ole, kuna olen lääne ühiskonna kommete ja arvamustega harjunud. Ka ei ole mul naisena kohustust mošees kogudusepalvel käia ja minu igapäevased toimetused kodus Eestis või Prantsusmaal ei erine eriti Maroko või Kuveidi omadest.

Ainus asi, mida ma Eestis tõesti taga igatsen, on minareti tipust kostev palvekutse, mis avaldab tihti müstilist muljet isegi islamiriikides ringi rändavatele mittemoslemitest turistidele. Hoopis teine lugu on aga ramadaani ehk paastukuuga.

Kõigepealt veidi sellest, mida ramadaan endast kujutab. Ramadaanikuu on kuukalendri üheksas kuu, mille kestel iga täiskasvanud, enese tegude eest vastutav (see tähendab islami kontekstis puberteediikka jõudnud), füüsilise ja vaimse tervise juures olev moslem paastub päikesetõusust päikeseloojanguni. Paastumine on islami üks tugisammastest, mis seisab kõrvuti usutunnistuse, palve, almuse ja palverännakuga. See kujutab endast esmajoones söögist, joogist ja seksuaalsuhetest loobumist. Need, kelle paast on juba vaimsema tähendusega, jälgivad paastu ajal veelgi terasemalt kui tavaliselt, et nad ei vihastaks, valetaks, peksaks keelt jne. Paast sümboliseerib inimese vaimse poole võitu füüsilise üle.

Ramadaanikuu kestab 29 või 30 päeva ning see on aeg, mille Jumal valis Koraani esmaseks ilmutamiseks. Seetõttu kuulub ramadaanikuu juurde kindlasti ka Koraani lugemine ja palvetamine.

Kuna kuukalendri kuud on lühemad kui päikesekalendri omad, nihkuvad kõik tähtpäevad islamikalendris igal

aastal ligi kümme päeva ettepoole, seega võib paastukuu sattuda Eestis näiteks augustisse, kus päevad on pikad, kuid ka jaanuari, mil päevad on väga lühikesed. Aastate jooksul on aga kõik maailma moslemid paastunud kokku ühepalju tunde.

Islamis on paastumine mõeldud suure vaimse proovilepanekuna. Moslem tunneb nälga, ent ta ei söö, tal on janu, ent ta ei joo, kuna kuuletub Jumala käsule ning tõestab sellega, et ta vaim on tugevam kui ta keha. Paastumine pole üksnes nälg, see on oma pühendumise, kannatlikkuse ja tahtejõu suurendamine. On palju inimesi, kes ei saa ramadaanikuust muud kui vaid nälja ja ebamugavustunde – nagu need, kes paastu ajal teisi taga räägivad, laimavad, vaidlevad ja vannuvad.

Ramadaanikuu lõpetab suur pidustus, *aid ul-fitr*, mil inimesed kannavad oma parimaid rõivaid ja palvetavad hommikul erilise pidupäevapalve. Pidustuste puhul külastatakse sugulasi, tehakse lastele kingitusi ja antakse vaestele almust.

Inimene, kes õigesti paastub, on võimeline distsiplineerima oma kirglikke ihasid, asetades end füüsilistest ahvatlustest kõrgemale. Paastumine õpetab inimesele kannatlikkust, suurendab tahtejõudu ja õpetab, kuidas eluraskustest üle saada. Ka aitab paastumine üle saada isekusest, ahnusest, laiskusest ja muudest halbatest iseloomujoontest. Paast on positiivne distsipliin.

Paljude pattude ja kuritegude põhjus on see, et inimesed ei suuda oma tungidele vastu seista, kuni need on rahuldatud ja inimese üle võimust võtnud. Patused ja kurjategijad on jõuetud selliste tungide ees nagu seks ja raha-himu. Islam selgitab, et kui inimesed kuu aega end paastuga treenivad, on nad tähtsaima pattude ja kuritegude põhjuse kontrollile allutanud.

Paastumisel on ka teine, sotsiaalne väärtus. Kõik moslemid üle kogu maailma alustavad paastu ja lõpetavad selle ühel ja samal ajal. Piirkonnas, kus päike kõigi elanike jaoks samal ajal tõuseb ja loojub, paastuvad kõik moslemid korraga. Paastuvad rikkad ja vaesed, noored ja vanad, mehed ja naised. Ka rikkad on kohustatud nälga tundma. Nii saavad nad kogeda, mida tähendab olla vaene ning pöörvad vaestele ja nende olukorra parandamisele rohkem tähelepanu. Seetõttu kaasneb paastuga ühiskonna sotsiaalne võrdsustumine.

Mitte kõik moslemid ei paastu. Paastust on vabastatud lapsed, füüsiliselt või vaimselt haiged, reisil olijad, vanurid, rasedad, imetavad emad ja naised, kellel on kuupuhastus. Need, kes saavad hiljem paastuda, teevad seda ning kes mitte (näiteks kroonilised haiged), peavad iga paastumata päeva eest toitma vaest.

See kõik on teooria. Mis aga puutub praktikasse, siis ramadaan on väga eriline aeg. Viibigu paastuja millises maailma nurgas tahes, tema mõttemaailm on tavalisest hoopis erinev, nagu ka füüsis. Sellega ei mõtle ma tühja kõhtu, vaid erilist rahutunnet, mis paastujat valdab.

Igäühel paistab olevat paastuga seoses ka oma väike kiiks – minu oma on lõhnad. Tavaliselt ei pööra ma lõhnadele erilist tähelepanu ega hooli ka nendest eriti. Kui ma aga paastun, avaneb mulle hoopis uus maailm ning ma võin juba kaugelt tunda selliseid lõhnu, mille olemasolust mul tavaolukorras aimugi ei ole.

Mittemoslemid ei suuda vahel mõista, mis mõte islami paastul üldse on, kui päikeseloojangust kuni järgmise päikesetõusuni võib nagunii end kurguni täis pugida. Kes ise paastunud ei ole, ei tea, et paar päevagi paastunult ei taha keha igasugust rämpstoitu vastu võtta, vaid nõuab võimalikult palju juur- ja puuvilju, mahla, piima ja muud kasulikku. Mina isiklikult ei ole suuteline pärast paastutud päeva end rasvast liha, friikartuleid ja koogikesi täis pugima – see ajab lihtsalt südame pahaks. Terve päeva puhastunud organism suudab vastu võtta vaid puhast ja vajalikku. Seega on islami paastul peale vaimsete väärtuste ka füüsilise puhastumise väärtus, ilma et paastuja peaks end näljutama.

Ramadaan Marokos erineb Euroopa ramadaanist eelkõige sotsiaalses mõttes. Minu Euroopas peetud ramadaanid on moslemite hõreda asustuse tõttu olnud pigem enesekesksed, oma mõttemaailmas rändamise ajad, mil keskendun enese harimisele ja treenimisele. Paastu katkestamise hetk on mulle lihtne söömaeg, mil võin Jumalat kõhutäie eest tänada, mitte suur perekondlik rituaal, mille käigus serveeritakse head ja paremat, mida naised juba poolest päevast peale on köögis valmistanud.

Siit tuleb välja üks islami teooria ja praktika suur vastuolu: teoorias peaks paast puhastama ka keha, kuid paljud sünnilt moslemid on suutnud oma organismi kuidagi nii sättida, et ka pärast pikka paastupäeva suudab see veel suurel hulgal rasvast ja magusat vastu võtta. See aga tähendab, et osa paastu väärtusest läheb neile kaduma.

Kui nüüd rääkida islamimaailma naiste ahistamisest, siis mind küll ahistaks ramadaanikuul pool päeva köögis

veeta. Mitte sellepärast, et toidulõhnad mind kuidagi häiriks või minu paastu segaksid – olen ma ju Euroopas paastunud mittemoslemite tavaelu jälgides – vaid pigem seetõttu, et mul oleks kahju pool sellest pühast kuust toiduvalmistamisele raisata. See tähendaks ju, et saaksin selle võrra vähem tegelda vaimsega, mis ramadaanikuul on tõeliselt oluline. Marokolannad muidugi poolt päeva köögis veetmist ahistamisena ei võta, kuna esiteks on nad sellega harjunud ning teiseks on ju nemad ise need keerukad ja aeganõudvad retseptid välja mõelnud.

Islamiriigis teeb ramadaan väga eriliseks minaretist kostev palvekutse. Islamis kasutatakse palvele kutsumiseks inimhäält, mitte sarve, nagu seda teevad juudid või kella, nagu seda teevad kristlased. Kui palveaeg on käes, hüüab *muezzin* ehk palvelekutsuja minareti tornist meloodilisel häälel araabia keeles: „*Jumal on suurim. (4x) Tunnistan, et ei ole teisi jumalusi Jumala kõrval. (2x) Tunnistan, et Muhammed on Jumala saadik. (2x) Tulge palvusele. (2x) Tulge kordaminekute teele. (2x) Jumal on suurim. (2x) Ei ole teisi jumalusi Jumala kõrval.*” Kuna palveajad on määratud päikese järgi, on palvekutse justkui pidevas liikumises idast lääne suunas. Eriline elamus on kuulata, kuidas linna mošeed idas kutsega alustavad ning seejärel teised järjest nendega liituvad, lääne suunas üle terve linna lainena edasi kandudes, ja ramadaan ajal on see midagi eriti hingelist.

Kui ma esimesel ramadaanipäeval oma hommikused rituaalid lõpetan ning üles lähen, podiseb meilgi köögis juba midagi. Najat sõtkub rõõmsalt nurgas leivatainast. „Hommikust, öeke! Kas tahad näha, mismoodi õiget ramadaanitoitu valmistatakse?” Piilun kastrulisse, kus ulbib hiiglaslik lihatükk. Noogutan. Nii ma siis kööki jäängi kuni õhtusööginini... või õigemini hommikusööginini, nagu siin öeldakse.

Ah et mis valemi järgi õhtul hommikusööki saab? Eesti keeles on asi muidugi hulga lihtsam, siin võiksin vaielda ja arvata vasti ka võidaksin selle debati, kuna sõnas „hommikusöök” on ju ometi „hommik” sees, kuid inglise keele *breakfast* ehk siis *break fast* vastu ei ole mul tõesti midagi tarka öelda. Tõepoolest, miks ei võiks *breakfast* olla õhtuti.

Olen juba aru saanud, et marokolastel on üldse kummaline viis võõraste sõnadega ümber käia. Siin on käibel hulgaliselt prantsuse või mõnest muust keelest pärit sõnu, mis on oma algtähtsuse täiesti või osaliselt kaotanud. Päriljaljakas on kuulda, kui täiskasvanud inimene viitab mängukarule kui *nunus*², või kui nuku kohta öeldakse *munika*³. Naiste poolpikkade aluspükste kohta ütlevad marokolased *siklisme*⁴, *blond* tähendab siin heledama nahaga kui teised ning *kašeer*⁵ on lihtsalt vorst. Ka enam-

1 ingl k – paastu katkestus

2 pr k *nounours* (hääldus „nunurs”) – kaisukaru; lapsed hääldavad „nunus”

3 Arvatavasti tulnud kellegi nuku nimest – Monika.

4 pr k *cyclisme* – jalgrattasport; viide arvatavasti jalgratturite liibuvatele poolpikkadele pükstele

5 Marokolaste variant terminist *koššer*, mis tähendab juutidele lubatud sööki, nagu moslemitel on *halal*. *Koššer* poodides müüakse

vähem igas keeles olemasolevate sõnadega tuleb siin ettevaatlikult ümber käia. *Hanuutist sukkaar'i* küsides näiteks saate suure kokkusulatatud suhkrukangi, tavalise suhkru kohta tuleb öelda *sänida* jne.

Sellest lihast küpsetame (või õigemini Najat ja Tata küpsetavad ning mina jälgin) roa, mille valmistamiseks kuulub terve päev. Veel järgmisegi päeva suudan ma köögis veeta, seejärel on minu kannatus otsas – Koraan kutsub mind.

Vabandust mul kaugelt otsida ei tulegi, kuna pärast kahte öhtut rammusa liha, supi ning hirmagusate kookide söömist on mul süda nii paha, et ma kolm järgnevat öhtut suudan seedida ainult paljast kurki ja tomatit. Kõik arvavad, et olen haige ja seetõttu ei nõua ka naised, et nende terve päeva kestvate köögis rahmeldamist edasi jälgiksin. Kuna abi minust neile nagunii ei ole, toimetan enam-vähem südametunnistuspüüadeta alumisel korrusel – koristan, pesen pesu, triigin – ning pühendan enamiku ajast lugemisele ja õppimisele. Jah, olgu mis on, aga tõelist marokolannat ei saa minust vist kunagi.

Tõelise marokolanna väljanägemiseks on mul nüüd aga kõik võimalikud eeldused olemas. Oma näojooni ma muidugi muuta ei saa, aga seda, mismoodi riietun, saan ometi. Ka on mulle nüüdseks õpetatud, mismoodi üks õige marokolanna end peseb.

Ramadaani lõpul viiakse mind esmakordselt Maroko sauna ehk *hamam'i*. „Tavaliselt on nii, et naised käivad *hamam'is* ennelõunal ning mehed pärastlõunal, kuna naised on ju reeglina kodused, mehed aga päeval tööl,“ seletab Najat mulle teel sellesse puhtuseriiki, millest nii palju lugenud olen.

Sibame mööda konarlikku teed mäest alla *hamam'i* tänava suunas, püüdes vältida porilompe ja suuremaid auke. Kohale jõudes jään ammulisui jõllitama: pool tänavast on oksaraage täis. Mitte okstega üle puistatud, vaid poolenisti teise korruseni ulatava oksamäe embuses. „Mida kõigi nende okstega siin küll tehakse?“ ei suuda ma ära imestada ja mõtlen, kust üldse siin nii palju oksa leiti. „Nendega köetakse *hamam'i* muidugi. Täna on järelikult neil varustuspäev, tule edasi!“ seletab Najat asjalikult.

„Aga miks nad halgudega ei küta? Kui palju küll neid oksa üles läheb, et saun korralikult kuumaks saada?“ uurin ma, Najati järel edasi astudes.

„Kunagi, kui ma veel väike olin, oli Moulay Bouazza ümber suur mets. Prantslased käisid siin isegi metssigu kütimas, olen ehk maininud. Siis aga raiuti liiga palju metsa maha ja müüdi ära. Nüüd on iga puu arvel ja kui vaja midagi kütta, peab okstega läbi ajama, midagi ei ole parata.“

Järgmine üllatus ootab mind suures riietusruumis. Mõistan nüüd, miks Mustapha ka duši all aluspükse kannab: marokolased on nimelt oma keha suhtes väga kaitsvad ning isegi kui ühissaunas on vaid naised, jätavad eranditult kõik aluspesu selga. Hea on, et märkan seda enne,

nii juudile seaduse kohaselt tapetud looma liha, seaduse järgi lubatud piimast valmistatud piimatooteid, kooke jm. Arvatavasti on maroklaste seas sõna käibele läinud, kuna moslemitel on lubatud süüa ka juutidele lubatud toitu ning seega on kunagi ostenud juutide poest vorsti, mida hakati nimetama toodete üldnimetuse järgi.

kui olen jõudnud end päris paljaks koorida. Riietumine käib suures ruumis, mille seinte ääres on lihtsad puupingid.

Võtan oma pesemisriistade kotikese kaasa ja astun Najati järel edasi. Enne järgmisesse ruumi sisenemist tuleb ukse kõrvalt kaasa haarata suur plastmassämber. „Traditsioonilistes *hamam'ides* on vaid üks suur kuumaveekatel ja üks külmaveekraan, kust tuleb ise endale vajalikus temperatuuris vesi ämbrisse kokku segada,“ seletab Najat.

Võtan ämbri ja lähen edasi järgmisesse ruumi. See on pisike ja poolpime. Kui silm paremini seletama hakkab, näen ühes ruumi otsas väikesi uksi – siin on vaid läbikäidav ruum, kus asuvad WCd. Edasi astume juba aurust udusesse, kuid paremini valgustatud suurde pesutuppa, mille põrand on istuvaid, nühkivaid ja seletavaid naisi ning kilkavaid või nühkimisest röökivaid lapsi täis, nii et ei ole kusagile astudagi. „Meil on siin kaks pesuruumi – see siin on veidi jahedam ja seda kasutavad tavaliselt need, kellel on kuumaga probleeme või kes tulevad koos lastega,“ hüüab Najat mulle läbi lärmi üle öla.

Istuvate naiste-lastes seas teed rajades liigume aeglaselt teise ruumi suunas, kus on veidi vähem rahvast ning mis on tõesti kuumem. Selle ühes otsas näen läbi uduvine pisikest basseini, mis on väljast glasuurplaatidega kaetud nagu kogu muu ruum, kuid seest metalne – siin keedetakse vett. Kohe selle kõrval on külmaveekraan. Täidame Najatiga ämbrid ja leiame ühes nurgas veidi vabama koha. Pinke siin ei ole. Istumiseks on igaüks kaasa võtnud kas matikese või pisikese plastmasstooli. Najat laotab meie mati maha, võtab istet ja kallab oma pudedlid-topsid põrandale.

Võtan minagi platsi ja asun pesema. Ega mul sellega kaua lähe, kuna ma ei kannata eriti kuuma. Kui valmis olen, pakin oma kotikese kokku ja tahan end minekule asutada.

„Ja kuhu sina siis nüüd lähed?“ küsib Najat üllatunult.

„Ma lõpetasin,“ vastan naeratades.

„Midagi sa ei lõpetanud. Kui sa nüüd ilma *kiis'iga* nühkimata minema lähed, arvab kogu linn, et Mrabte minia on üks igavene räpane naisterahvas. Prohvet Muhammed, Jumala rahu ning õnnistus olgu temaga, ütles, et puhtus on pool usust. Sa ei taha ometi poolt oma usust minetada?“

Selline mõtteavaldus paneb mind muidugi potsti! tagasi istuma. „Misasi see *kiis* on?“ küsin veidi kohkunult.

Najat võtab kotist välja kareda kinda, mida juba Mustapha asjade seas Kuveidis märkasin ja ära visata tahtsin.

„See on marokolannade naha ilu saladus!“ lausub Najat.

„Too aga too oma selg siia.“

Mitte ainult mu selg, vaid kogu mu füüsiline olemus nühitakse selle imekindakesega üle, mille tulemusena jääb minust põrandale maha suur hunnik surnud nahka. „Kõik see oli sul üleliia ja kogus endasse mustust. Alles nüüd võid sa öelda, et oled puhas,“ seletab Najat tähtsalt, samal ajal mulle kilekotis mingit musta plöga ulatades.

„Mis ma sellega pean tegema?“ küsin veidi vastikust tundes.

„See on Maroko seep. Nüüd pesed end sellega veel üle ja

kui sa siis koju jõuad, ütled mulle, kas tunned erinevust.“ Määrin sõnakuulelikult kogu oma keha musta plögaga sisse, hõõrun pesusvammiga üle ja loputan maha. Saunas ei saagi midagi erilist aru, kuid kui koju jõuan ja pealisriided ära võtan, tunnen nii intensiivselt, kuidas kogu mu keha hingab, et see ajab mind lausa õhku ahmima. Kas tõesti on ka inimeste puhul naha kaudu hingamine võimalik? Nõuan Mustaphalt, et ta mulle võimalikult kiiresti isikliku *kiis*’i ja plögaseebi muretseks.

Õhtul ootab mind ees aga teinegi üllatus: Mustapha isa on tellinud kohale noore naisterahva, kes „hennat paneb“. Urgitsen oma mälusopist, mis see henna õieti oli. Ah jah, taim, millega lillemustreid joonistatakse. Jälgin huviga, kuidas tüdruk potis mitmesuguseid taimi, pulbreid ja teesid segab, kuni valmib tume erilise lõhnaga pasta. Aknad avatakse ning minu jalad ja käed pannakse hennast määrdunud rätikutele.

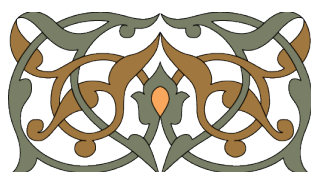
Seejärel alustab noor professionaal tööd. Vilgaste mõõdetud liigutustega pigistab ta tuubist tumedat pastat, samal ajal graatsiliste randmeliigutuste saatel minu jalgadele, seejärel kätele igasuguseid mustreid joonistades, kuni kõik kuni pahkluude ja randmeteni on lilli ja muid kujundeid täis. Seejärel pakib ta vaikselt oma asjad kokku ja lahkub, jättes mind käed-jalad taeva suunas elutoa põrandale padjale istuma.

„Nüüd peame ootama, kuni see ära kuivab,“ seletab Najat.

Kuna ilm on külmavõitu, läheb kuivamiseks ligi kaks tundi. Mu tagumik on juba liikumatuses ja külmast kange, kui mul viimaks lubatakse hakata kuivanud pastat maha nühkima. Selle alt tulevad välja imeilusad erkoranžid mustrid. „No ma ju ütlesin, et Kätlini heledal nahal tuleb värv hoopis teine,“ kilkab Wafaa.

Järgmisel päeval on ramadaan läbi, seega tuleb suur pidustus – *aid ul-fitr*. Hommikul vara koputab Najat mu uksele ja palub mind üles minna. Täidan uniselt käsu. Elutuppa astudes näen diivanil lebamas unelmilusat valget tikanditega kleiti. Kleidi alusosa on valgest läikivast atlassist, pealmine aga läbipaistvast pitsist, mis on kuldlilledega läbi tikitud. Kõige selle unistuse peale käib kuldne metallvöö. „Nüüd, kus sa oled moslemina terve ramadaani paastunud ja oma hinge puhastanud, marokolannana *hamam*’is käinud ja oma keha puhtaks nühkinud ning oled ka hennalilledega kaunistatud, tahan ma sulle sel erilisel pidupäeval kätte anda kingituse, mis ema sulle ise tellis, kui ta veel meiega oli.“ Najati paremast silmanurgast jookseb suur pisar. Ka minul endal on klomp kurgus. „Selle Maroko *kuftään*’i riide valis ema välja ja lasi sinu jaoks ömmelda, kuna lootis, et ehk ta peab veel nii kaua vastu, et sinu ja Mustapha pulma näeb. See on sinu pulmakleit, Kätlin.“

Kallistan Najati, pühin ära ta pisara ja panen kleidi selga. Võib-olla peitub minus siiski veidi marokolannat?

SunnahStyle

SAPPHIRE COLLECTION

PREMIUM ABAYAS
PERFECT FOR EID & SPECIAL OCCASIONS

BEKLAAMI

KUST SAADA ILUSAID MUSLIMALE SOBILIKKE RIIDEID?

Muslima elu Euroopas on kohati õige keeruline. Üks keerulisi tahke meie elust on riietus – mida võiksime kanda, mida ei tohiks, mida me üldse Euroopast selga panemiseks leiame?

Üks võimalikke variante on riiete tellimine Interneti teel. Kui kellelgi on välja kujunenud oma lemmik online pood, mida teistelegi tutvustada sooviks, andke meile märku! Selle kuu numbris tutvustame teile aga üht väga toredat online poodi, nimega **Sunnah Style**.

Sunnah Style on Kanadas Torontos asuv islamiriiete firma, mille online pood on avatud alates augustist 2007. Neil on kliente üle terve maailma.

Poes müügil olev on kõik firma enda toodang ja nad panevad suurt rõhku tagasihoidlikkusele, olles samal ajal mõjutatud nii klassikalistest kui trendikatest tuuldest. Põhilised müügiartiklid on: *abaajad* (nii naistele kui tüdrukutele), erinevad *hidžaabid* (*khimaarid*, *šailad*, ruudukujulised rätid, liblik*hidžaabid*), *nikaabid*, rätinõelad, alusrätid jm.

Kuna moslemeid on üle terve maailma, seega ka erinevates rahvustest ja väga erinevates suurustes, paneb Sunnah Style erilist rõhku võimalikult laiale valikule suuruste ja pikkuste osas. Väga tänuväärne on see, et sama suurust on võimalik tellida ka lühemas ja pikemas variandis. Kui sellest hoolimata päris õiget suurust ei leia, on võimalik lasta ka valitud suurust rinnast ja puusadest kitsamast või laiemaks teha.

Kuna tegemist on Kanada firmaga, ei vasta nende numbrid muidugi meile harjumuspärasele numbrisüsteemile, kuid iga toote juures on olemas ka vastavuse tabel. Kui klient kõigest hoolimata õiget suurust välja valida ei suuda, võib ta toote juures olevale „suurusabi“ nupule vajutada ja, andnud oma mõõtmed, saab ta 24 tunni jooksul

tagasisidet selle kohta, mis suuruse ta valima peaks. Kõik tooted on disainitud naiste poolt, seega on suurt rõhku pandud praktilisusele ja mugavusele – näiteks on arvestatud imetavate emadega, nii et enamik *abaajasid* on eest luku või trukkidega.

Hidžaabe on erinevates suurustes, nii et ka pikad naised või need, kes tahavad rohkem kaetud olla, võiksid leida sobiva mudeli. Kasutatud on kergeid ja õhku läbi laskvaid materjale, mida võib kanda aasata läbi.

Ka *nikaabid* on disainitud just need öed, kes neid iga-päevaselt kannavad, seega on kõrvaldatud kõik vead, mis tavaliselt *nikaabide* puhul esinevad.

See online pood sobib eriti just neile, kes väga kirevaid värve ei armasta, kuna enamik tooteid on mustad, kuigi on ka punaseid, roheline, siniseid, lillasid jne; isegi *nikaabe*!

Väga positiivne selle online poe juures on kiire teenindus ja odavad transpordikulud, võrreldes paljude teiste online poodidega.

Poe võite leida aadressil – <http://www.sunnahstyle.com/>

Poel on ka oma blogi - <http://blog.sunnahstyle.com/>

Niqaabiga Irimaal

Autor: Amina Irimaalt

Eluteele sattunud katsumused suruvad sind kannatlikkusele. Allah annab neist kindlameelsust, nende toega end püsti ajan ja sammun. Vaid korraks võttis minu üle nukrameelsus. Tõstsin selle mõttes juba eemale. Oma mõttepudemed püüan kokku sulatada ja pürgin edasi. Sügis on saabunud, saabub. Pimedad õhtud ja sombused päevad, värvikas loodus ja vaikusehetked. Palju on järjekordselt minu ees peatuse teinud. Ma tahan, soovin paljut muuta, mõni juba seljataga. Aga pisut veel. Parandan end, mitte ei heida meelt. Pea selgeks ja õige teostus teoks saama, peab saama. Elu on magus, roosiline, meile ilusaks maalitud, aga paus ning mölguta meelt. Mäletan kuud, mille veetsime paastumises – kui puhas, müstiline ja kurjast eemal, lausa

hiilgavalt meeles mul veel. Sellega jätsime hüvasti, loodame, kohtume uuesti. Saatan ja tema armee proovivad võimu võtta jälle; ei sest väsi, sest missioon neil püsivalt selge. Hakka me neile vastu, sõdime nende vastu, oleme peale jääjad ja usaldame end Allahi Kätesse. See aitab meid jalule ja viib suunurgad naerule.

Kaminasse teen tule, soojendan oma käsi ja jagan midagi, isiklikku, mis mõttesse hetkel tuli. Ei ületa piiri ent laiendan ehk teie silmaringi. Sentimentaalsus võtab üle ning sulest jooksmata hakkab, nagu tulev.

Mind mõista te ei pruugi ega seda te teegi ja päris ausalt, see pajatus ongi lõpupiiril. Kuid enne, jagan teile, et kohtasin üht naist, istumas, vanemat ja noo-

ruslikku. Isemoodi daamilik, kuid mõneti jälle boheemilik. Tal suus puhas rikkalik araabia keel, minust kaugel Lähis-Idas elanud minu elust pool teed. Veel taolisi, temasuguseid mitte-moslemeid tahab kohata minu silm. Ta, kes lahkesti naeratas, tundis huvi, kes olen ja kust maalt ma tulin; kes ei peljanud mu musta loori ja kes lahkudes isegi suutis imestada suuresti minu meeli.

Fi amani Allah, ta lausus minule. Aga minagi nüüd oma rada lähen, ja soovin, avage oma silmad tööle, need, kes seda veel siiski soosind pole. Elu on ilus, täis rikkust ja vara, haarake see õigem, siis on parem. Võtke oma ellu eesmärk, mis kannab vilju. Ehitage oma tulevik sinna, kus ei tunne kahju. Ja jätke meelde, et kaetud naine on ka ikkagi naine. Naeratus.

MINU VÄIKE POISS

Minu väike poiss,
see on sinule.
Minu väike mees, oled kallid
minule.

Sind südamest hoian, sinu
soojust sisse tõmban.
See pilk, mis tuleb silmanur-
gast.
See uuriv vaade, mis haarab
kõigest.
Tahad teada, aru saada.
Mõista maailma,
seda suurt ja laia.
Kuid seda ilma sa ei tea,
oled oma endas,
mugavalt sisse seadnud,
end.

Sinna jõuda ma ihkan,
täiest südamest,
olen aus.
Sinuni jõuda soovin, tunda
sinu tõelist häält,
kindlasti imelist mõttepärlit,
naljakaid nalju.

Mida näeb sinu silm,
mis liigub sinu peas?
Lase mul neist osa saada,
väga igatsen ja hoolin.
Kui sa vaid mõistaksid paljut,
mina sind ja sina mind.
Millal saabub see aeg?
Ma kujutan,
sa endast pajatad.

Lausud sõnu palju,
räägid lõputult.
Juhtub palju, sinust ei saada
tolku.
Need ignorantsed, pika tai-
buga.
Kui sa vaid teaksid.
Kuid oled selline ja olen õn-
nelik.
Kõik ei pea olema nähtav, et
nägijaks saada.
Las nemad olla,
mina olen sinul.
See on tähtis.

Loodan meie Looja abile.
Tema meid aitab kui õige aeg
on käes.
Ma istun ja pühin silmi.
Puhkan oma jalgu,
vaatan sind,
toon sind enda mõttesse,
ikka ja jälle.
Sest tahan kohtuda selle
päevaga, mil astud välja kus
oled,
oma "maailmas",
missuguses,
jaga seda minuga,
sinu emaga.

Võta mul käest ja kallista
mind kõvasti.
Jaga oma muret ja rõõmu.
Räägi minuga.

Armastan sind ohtrasti,
minu väike armas,
teistsugune,
kuid õnnistus missugune.

EGIPTIMAA

Eestlanna elu loori varjus

Autor: Nele Siplane

RÖDULAPSED

Eestis räägitakse indigolastest ja kristallilastest, kuid Egiptuses on olemas täiesti omaette nähtus – need on rōdulapsed, ja ma olen kindel, et andekuse poolest ei jää nad sugugi esimestele alla. Ainuke vahe on selles, et kui kristallilastele meeldib uurida loodust ja õues kividega mängida, siis rōdulapse mängumaaks, nagu te juba niimest võite aru saada, on rōdu, ja kõige vastu, mida tuul sinna toob, tunneb ta sama suurt huvi. Seal on tal oma mänguasjad ja kaisuloomad, mida ta rōduäärele teistele rōdulastele näitamiseks välja paneb, seal kuulab ta mobiilist muusikat ja tantsib-laulab selle järgi, seal teeb ta koolitükke, seal upitab ta väiksemat öde-venda rōduäärele istuma ja maailma kaema, seal mängib ta kardina taga peitust. Kardinad? Rōdul? Jah, siin on need paljudel – tolmutõkkeks, kaitseks naabrite (kurja) pilgu eest, pesude katmiseks võimaliku vihma eest.

* * *

„Ütle üks naisenimi, mis algab A-tähega!“ hüüab ülemine rōdulaps alumisele.

„Amina.“

„Ei, ütle veel.“

„Amal.“

„Õige. Küsi nüüd sina.“

„Ütle üks naisenimi, mis algab N-tähega,“ alustab teine, ja mängu jätkub kauemaks. Samamoodi mängitakse rōdu ääre peale kriidiga kriipse vedades poomist, teate küll seda sõnaarvamismängu, ja trips-traps-trulli.

* * *

Enamasti mängivad lapsed rōdul koolist vabadel päevadel või pärastlõunasel ajal pärast tunde, väiksemad muidugi kogu aeg. Kuid ühel rōdul meie vastasmajas mängivad ka vanemad rōdulapsed päev läbi – õigemini, nendel lastel on vaba voli mängida ka tänaval, sest järelevaatajaks on neil kõigest paar aastat vanem öde.

„Kas need lapsed kunagi koolis ka käivad?“ küsin Mohamediilt.

„Ei käi,“ vastab ta.

„Mismoodi ei käi?! Nad on küll ju juba kooliealised.“

„Selline elu – vanem laps vaatab nooremate järele, nende vanemad käivad

leivarahaga teenimas. Ka vanematel ei ole haridust.“

„Aga koolikohustus pidi ju olema kuni neljateistaastaseks saamiseni?“

„Võib-olla ongi see seadustes nii sätestatud. Iga vanem

peab ise oma lapse eest hoolt kandma ja tema heaolu vastu huvi tundma. Küsimus ongi selles, mida keegi õigeks peab. Paljud pered elavad allpool vaesuspiiri ja siis peavad lapsed juba väikesest peale olema abiks kodutööde juures ja ka elatise teenimisel.“ Nii võib juhtuda, et ühes peres on mõni laps kirjaoskamatu, teine ülikooli lõpetanud, kuigi see on ilmselt harv nähtus. Kannatajateks jäävad tihti pere vanemad lapsed, samuti vähem taibukad ja lihtsalt laisad.

Paljudele käib üle jõu maksta väiksemaidki kooliga seotud kulusid, eriti kui peres on palju lapsi ja sissetulek nigel. Samas oleneb palju perekonna hoiakust hariduse suhtes. Ka meie majanaabrid on vaesed, kuid kõik nende lapsed käivad koolis. Kui koolis on lugemine ja kirjutamine selgeks saanud, kuid seda hiljem ei kasutata, siis see võib lihtsalt ununeda, sest koolis käib õpe klassikalises, mitte kohalikus dialektis. Sellest hoolimata oskavad inimesed suurepäraselt rahaga ümber käia ja arvutada, kuna seda oskust on neil vaja. Samuti oskavad nad enamasti ilusasti Koraani „lugeda“, sest on selle pähe õppinud.

Rõdulapsed ei mängi siiski kogu aeg rõdul. Nad mängivad ka katustel ja toas teleri ees, mis töötab küll vist igas peres päev läbi. Multifilmikanaleid on siin meie satteliidi peal koguni kuus ja mõne pealt näeb multikaid ööpäev läbi. Lasteraamatuid leidub majapidamistes suhteliselt vähe, selle eest on palju värvilisi plasmänguasju ja kaisuloomi.

Kõige selle kõrval on ka üks hea külg: rõdulapsed on väga

loovad ja elava kujutlusvõimega. Diivanist saab vajadusel auto, vajadusel maja, tagurpidi keeratud lauast liivakast või ronispuu või kiik, mille küljes kõõluda, vannist saab rand või basseini, kõõgist turg ja voodist batuut. Ainult vahel harva, näiteks reedeti, pääseb rõdulaps tänavale mängima, kus keset prügi ja autosid saab ta taguda palli ja seda kõigest seni, kuni mõni naaber lapsed lärmi pärast tuppa kamandab. Vahel pääseb ta emaga poodlema ja sugulastele külla. Veelgi suurema sündmuse puhul viiakse rõdulaps lõbustusparki või välkohvikusse, kus ta saab laudade vahel joosta, ja vahel võib seal olla isegi väike mänguväljak – aga kiigedturnimispuud on enamasti vanad ja ohtlikud.

Võib-olla ei oska rõdulaps karjamaal ringijooksimisest ja liivakastis mängimisest unistadagi – üksnes need, kes selle maigu on suhu saanud.

*Kui vaid lubataks, lastaks
mööda rõdusid ronida,
katustel ringi kolada,
trepikäsipuul liuelda...
Küll siis oleks põnev vast
näha väikeseid lapsi,
nagu ahvipärdikuid
kõõlumas-sõelumas ringi.
Aga... tuleb istuda tasa,
mitte ohtu end seada.
Maailma läbi piiride piielda,
juba teatut teada.*

Reis ümber Islamimaailma

Mongoolia

Tõlkinud ja koostanud: Irena

Üldpindala: 1 564 116 km²

Pealinn: Ulaanbaatar (38% elanikkonnast)

Rahvaarv: 2 736 800 inimest

Ametlik keel: *khalkha* mongoli, mida räägib enam kui 90% elanikkonnast

Kiri: kirillitsa (olemas ka mongoli kiri)

Peamine etniline rühm: mongolid (*khalkha* – 90%, *huriatsi*, *durbeti*) – 85% elanikkonnast

Muud rahvad: kasahhid, tuvalased, urjanhaid, kho-tonid, usbekid, venelased, hiinlased jpt

Poliitiline kord: parlamentaarne vabariik

Esmaasutamine: 1206 (Mongoli impeerium; asutaja: Tšingis-khaan)

Iseseisvuspäev: 29. Detsember 1911 (Qingi dünastiast)

Rahaühik: tögrög

Mongoolia – mongoli keeles ***mongol uls*** ehk „**mongolima / -rahvas**“ – on merepiirita maa Ida- ja Kesk-Aasias, mille naabriteks on Vene Föderatsioon (põhjas) ja Hiina Rahvavabariik (idas, lõunas ja läänes).

Mongolid jaotatakse reeglina kahte rühma: 1. *khalkha* mongolid, kes elavad riigi kesk- ja idaosas ja 2. *huriatsi* ja *durbeti* mongolid, kes elavad Lääne-Mongoolias. Kuigi mongoleid tuntakse reeglina maailmas kui rändkarjakas-

vatajaid, ei liigu mitte kõik mongolid tänapäeval ringi, et oma lambaid ja kitsi toita. Paljud mongolid on tänapäeval paiksed, elavad linnades, kasutavad mobiiltelefone ja tegelevad äriaga. Ulaanbaatar ei erine palju Venemaa linnadest. Meeste ja naiste rahvariidekostüümid on väga sarnased: särk, püksid ja pikk kleit on valmistatud puuvillasest või siidist kangast, need on eredavärvilised ja rikkalike kaunistustega. Mehed kannavad vööd, mille pikkus on 7,5 meetrit. Kostüümile on kinnitatud nuga ja kaks elevantiluust valmistatud söögipulka. Naiste kostüüm on tavaliselt täiendatud rohkete metallheite, korallide, poolvääriskivide, pärlite ja teokarpidega.

Religioon: Mongolid on islami ajaloos mänginud väga huvitavat ja tähtsat rolli: kui nad 13. sajandil Abbasiidide impeeriumi vallutasid, juhtus midagi enneolematut – vallutaja mitte ei surunud vallutatule oma usku peale, vaid võttis omaks vallutatu usu. Seda ei ole maailma ajaloos juhtunud ei kunagi enne ega ka pärast. Nii said mongoli aristokraatidest tänu nende vallutusele moslemid ja mongolite koorekiht ja valitsejad jäid veel väga pikaks ajaks moslemiteks.

Alates 16.-17. sajandist on Mongoolia põhiusk olnud budism, aga kuna Mongoolia suuruselt teine etniline rühm on kasahhid, on riigi teiseks usuks islam.

Kuna 20. sajand ja NSVLi mõjutused töid Mongoolias kaasa suure ilmalikustamise, peab tänapäeval (viimase (1999) rahvaloenduse andmete kohaselt) enamik mongooli end ateistideks. Sellest tulenevalt ei ole Mongoolias olnud ka erinevate religioossete kogukondade vahelist hõõrdumist – Tiibeti budism, islam, kristlus (vene ortodoks) ja šamanism eksisteerivad rahumeelselt koos.

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯᠢ
ᠵᠢᠰᠢᠨ

mongoolia kiri

Peale mosemitest kasahhide elavad Mongoolias veel ka vähe tuntud khotonid. Vaatamata suurele budismi assimileerimisele ja venestamisele on see väike rahvus suutnud mingil määral säilitada oma identiteedi. Kahjuks on küll tänapäeval enamik nende „islamlike“ riiustalitusi mõjutatud budismist ja šamanismist. Siiski peavad nad end moslemiteks.

20. sajandi alguses oli Mongoolias 747 kloostrit ja pühamut ning üle 100 000 munga (see oli 1/3 meessoost elanikkonnast). Alates 1930. aastatest hävitasid kommunistid aktiivselt seda praktikat.

Peale 1990. aastat on religioosus ja erinevad usud Mongoolias taas laialt levima hakanud. Umbes 80% mongoollastest on budistlikku, 10% moslemlikku ja 10% muud (šamanism, kristlus jm) päritolu, kuigi enamik rahvast tänapäeval oma usku ei praktiseeri.

Siiski on ka Mongoolias usk tänapäeval tõusuteel. Nii loodi 1992. aastal islamikeskus (Mongolin Islam Šašin), mis ühendab moslemeid üle riigi. Avatud on 10 mošeed ja ka islamikoole. Mongoolia moslemite kogukond saab perioodilist toetust nii Türgi, Pakistani kui ka Ühendemeraatide usuorganisatsioonidelt.

Allikad: www.yandex.ru, www.islam.ru, <http://en.wikipedia.org/wiki/Mongolia>

Piltidel: Mongoolia maastik (vasakul), jurta (paremal ülal), mošee (paremal keskel), metsikud mongoolia hobused (paremal all)

EUROOPA OMA MOSLEMID

Kui enamik inimesi mõtleb sõnapaarile „Euroopa moslemid“, meenuvad neile kõigepealt Prantsusmaa alžeerlased, Saksa türklased, Briti aasialased või Rootsi somaallased, rääkimata hiljuti siia sattunud varjupaigataotlejaist värskest „vabastatud“ Iraagist ja Afganistaanist. Kuid puhtalt antropoloogilisest perspektiivist lähtudes tekitab segadust mainitud võõrkogukondade eurooplasteks nimetamine üksnes seetõttu, et nad hetkel Euroopas elavad.

Euroopa moslem on keegi, kes rassilt on eurooplane, kuid religioonilt moslem. Umbes 35 miljonit sellist põlisrahvaste esindajat ehk nn „valget moslemit“ elabki praegu Euroopas ja see on palju suurem kogukond Euroopa mandril, kui nende hiljuti siia sat-

tunud religioonikaaslased Aasiast ning Aafrikast. Selles suures grupis on esindatud kõik kolm Euroopa etnilis-keelelist perekonda: indo-euroopa, kaukaasia ja soome-ugri. Veelgi enam, **Euroopas on nüüd neli iseseisvunud moslemiriiki: Bosnia, Albaania, Kosovo ja Abhaasia.**

Selles rubriigis tutvustame Euroopa kohalikke moslemihõime, nende ajalugu, kultuuri ja hetkeolukorda. Toome teieni ka lugusid tuntud eurooplastest (ja miks mitte ka ameeriklastest) moslemitest, kes on sündinud väljaspool moslemiperekondi.

Oma ringkäiku alustame väikesest Montenegrost.

MONTENEGRO

Valdava osa oma ajaloost on Montenegro olnud iseseisev kristlik saar moslemi meres. Pole üllatav, et vankumatult sõltumatud montenegrolased hoidsid kiivalt kinni kristlusest kui nende etnilise kuuluvuse esmasest tunnusest. Riigi valitsejad olid prints-piiskopid, ühendades vaimuliku funktsiooni ülemjuhataja omaga. Sellegipoolest, ka need uhked slaavlased alistusid Prohveti (*saws*) kutsele ning 17. sajandil võtsid paljud montenegrolased vastu islami usu.

Montenegro moslemid olid peamiselt koondunud oma mägise riigi piiriladele. Nende islamisse pöördumine oli suuresti tingitud Bosnia, Serbia ja teiste Balkanimaade moslemitega lävimisest. Mõnda aega tundus, et islam liigub tasapisi Montenegro sisemaa poole. Paraku seda aga ei juhtunud.

Aastal 1703 veenis prints-piiskop Danilo Petrović oma kristlastest kaasmaalasi, et riigi iseseisvuse säilitamiseks on tarvis moslemid rahva seast eemaldada. Sama aasta jõuluõhtul see täpselt nii toimuski. Kõik montenegrolased, kes keeldusid islami usust loobumast, mõrvati ühes tööstuses. Iga hõim oli „Montenegro vesperi“ ajal vastutav omaenese hõimkonna moslemitest „puhastamise“ eest.

Kakssada aastat hiljem, kui aastal 1912 läks kontroll Sandžaki provintsi üle Ottomani impeeriumilt naabruses asuvatele õigeusu riikidele, alustas enamus sandžakke, nagu Sandžaki moslemeid siia maani teatakse, pikka väljarännet Anatooliasse.

Pärast Teist Maailmasõda jagasid kommunistid territooriumi Montenegro ja Serbia vahel, nagu juba 1912. aastal kahe riigiga kokku oli lepitud. Kuna umbes kaks kolmandikku sandžakke oli pärit Montenegrost, ei olnud suure osa Sandžaki territooriumi Montenegroga ühendamine ilmaasjata. [Montenegro moslemid hakkasid Sandžakki emigreeruma kõigepealt 1687. aastal pärast Ottomani kaotust Boka Kotorskale, ning uuesti 1703. aasta hävitamise eest põgenedes (*istraga poturica*)].

Suurim tragöödia oli siiski õigeusu kogukonna pidev sallimatus ning moslemite julm tagakiusamine, mistõttu

1912-1970 lahkus Jugoslaaviast pidevalt slaavi moslemeid.

Tänapäevaks on rohkem kui miljon Türgi elanikku Sandžaki päritolu. Suurimad sandžakkide kogukonnad elavad seal Edirnes ja selle ümbruses, Istanbulis, Adapazaris, Bursas ning Samsunis.

Nüüdseks ilmutavad Montenegro inimesed õnneks oma loomupäraselt sallivust ning islam edeneb riigis jälle jõudsasti. Kuigi sandžakkidest montenegrolased moodustavad Montenegro moslemikogukonnast põhiosa ka tänapäeval, näitas viimane rahvaloendus, et neli protsenti muid montenegrolasi peab end samuti moslemiteks. Kolmanda moslemikogukonna moodustavad riigis etnilised albaanlased, kes elavad idapiiri lähistel Skadari järve ümbruses.

Pildidel: Durmitor rahvuspark (vasakul ülal), hotellikompleks endisel kalameeste saarel (vasakul all), mošee Pljevljas (paremal keskel)

KAS SA ARMASTAD MIND?

Autor: Khadija

I nimkond on haige – selles on vähkkasvaja, mis iga päevaga oma haarde üha laiemaks ajab. Ikka tugevamini pigistab see oma halvad emotsioonid kui kombitsad inimlike tunnete ja empaatia ümber.

Üha rohkem on kuulda, lugeda ajalehtedes, veebiajakirjades ja uudistes vanematest, kes on langenud ühiskonna haiglasliku vähkkasvaja ohvriks.

Saksamaal leiti seitsmeaastane poisike oma kodu keldrist. Ta oli alasti, heidetud räpasele madratsile prügikottide vahele. Tal ei olnud ei süü ega juua. Poisi ema oli oma uue abikaasa ja nende kahe ühise lapsega nädalavahetuseks kodust lahkunud ja vaese lapse lihtsalt keldrisse jätnud. Naabrid alarmeerisid politseid ning laps päästeti loomalikust olukorrast. „Kuju“ see poiss enam ei naasnud – ta anti korralikku kasuperre, kus teda sellisel kombel ei kohelda.

Mida mõtleb see vaene laps oma väikese peakeses, mida tunneb oma väikeses hingekeeses, olles ihualasti külmas ja niiskes keldris; söögita, joogita vaid räpane madrats prügikottide kõrval magamisasemeks?

Mõned aastad tagasi tappis ema Belgias eriti jõhkral ja võikal moel oma viis last – ta meelitas nad esmalt ühekaupa vannituppa, lõi nad seejärel haamriga uimaseks ning löikas kõri läbi... Ema ainukeseks vabanduseks oli see, et ta soovis lapsi sellest jubedast maailmast päästa. Päästa?! Kas see oligi nende pääsetee – surm sellisel moel oma lihase ema käe läbi?

Hiljuti leidsid harrastussportlased Belgias jooksuraja kõrvalt tapetud 4-aastase poisi. Tal oli kõri läbi lõigatud.

Võigas vaatepilt leidjatele ja veelgi jubedam teadmine jubedast kuritööst pisikese küla elanikele. Politsei leidis kiiresti kurjategija – lapse oma ema!!! Ja mis oli tema vabandus – kättemaks lahutatud abikaasale, kellesse poeg nii kiindunud oli ja kellest aina rääkis... Kättemaks – võtan sellelt mehelt tema kalleima aarde maailmas, tema poja – ei mulle, ei talle ...

Sellistel haigetel vanematel puudub igasugune kartlikus Jumala ees ja nad arvavad endid Tema karistuse eest pääsevat. Aga äkki on hoopis tegemist uskmatusega, haigusega, mis meie ühsikonda halvab? Või on hoopis teatud grupp inimesi, kes peavad endid päästjateks, kui oma lastelt sellisel moel elu võtavad...

Kui tegemist on uskmatusega, siis mida aga arvata katoliku kiriku preestritest, kes juba aastakümneid lapsi seksuaalselt kuritarvitavad? Millega nad sellist jälki tegu vabandavad? Kas sellisele asjale saab üldse vabandust olla? On küll ja veel arulagedam ja jälgim, kui seda tegu ise – laps ise provotseeris seda tegu tegema! Laps ise?! Kuidas?! Kas sellega, et ta oli pisike ja ei kuulanud sõna või siis tegi ulakust või lihtsalt oli kurb ja ei saanud käskudest-keeldudest aru? Peale sõda orbudeks jäänud lapsed olid niigi vanemate kaostusest traumeeritud ja see, et neid veel hoolitsejate poolt kõige jälgimal moel kuritarvitati, võttis neilt igasuguse usalduse Jumalasse, inimestesse ja eelkõige iseendasse.

Kasvades üles sellises haiges keskkonnas, kus kõige lähedam inimene lapselt kalleima võtab – usalduse – ei ole ime, kui paljud ohvid lihtsalt alla annanavd, eluisu

kaotavad ning ei leia ka teistele põhjust elamiseks. Nende südameis on viha, vaen ja kibedus; nad ei leia mingit rõõmu ei elust, inimestest endi ümber ning usk ja Jumal on neile viimane asi, mille poole pöörduda. Ja karistus tegijatele? Nii uskumatu kui see ka pole – karistust polegi! Preestrid pääsevad terve nahaga ja katoliku kirik on endiselt rahvast täis.

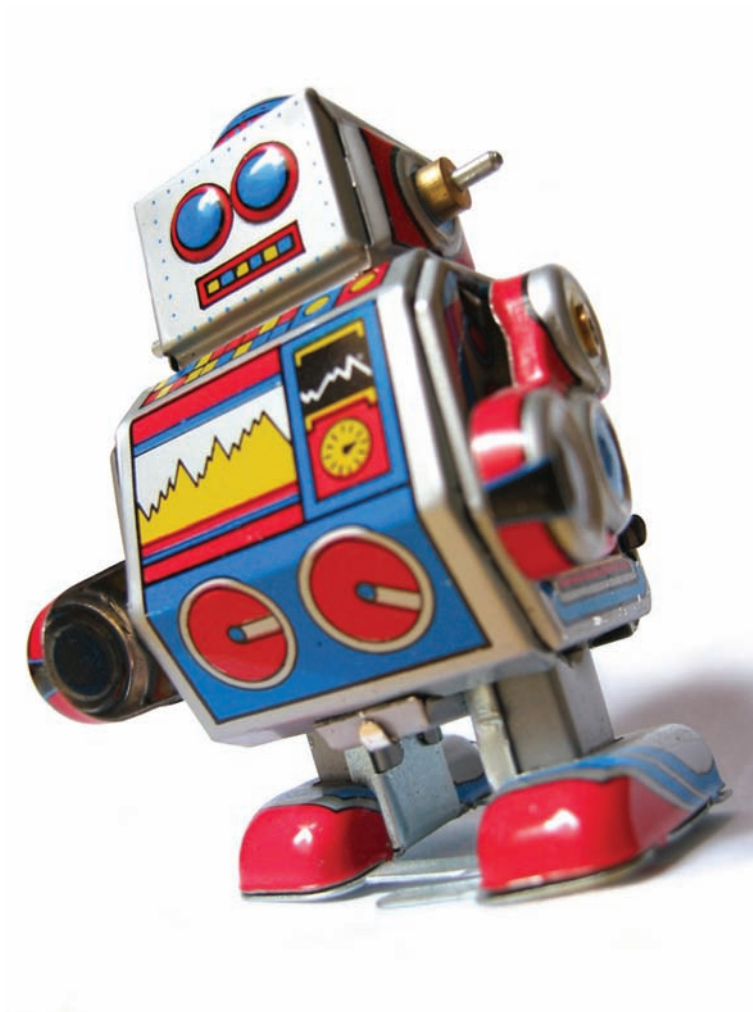
Austrias avastati üks peidik, millesse isa oma tütre oli sulgenud ning talle mitu last sigitanud. Ajab südame pahaks, kas pole?! Lihane isa ... Ja mis oli tema vabandus, et rikkus lapse ja tema sigitatud laste elu (olles samaaegselt isa ja vanaisa)? Ta vabandas oma tegu sellega, et tahtis oma tüdrikat halvalt teelt eemal hoida! *Audu billah!* Kas see, mida see isa tegi, oli siis tema arvates hea tee?

Ühe Belgia linna haiglasse toodi väike kahe ja poole aastane laps, eluohtlikus seisukorras, väike keha üleni siniste plekkidega kaetud. Kasuisa, kes lapsega üksi kodus oli, ei kannatanud enam unise lapse nuttu ning lihtsalt „karistas“ pisikest, et too ometi nutu lõpetaks. Mis oleks aga äärepealt lõppenud, oli selle lapse eluküünal, kuna haig-

las paigutati ta kohe intensiivravi osakonda ning võideldi mitu tundi tema elu eest. Kas teie paneksite võõra või oma lapse niimoodi magama?

Mis on ühiskonnal viga? Miks saavad vanemad lapsi, aga pole suutelised neid kasvatama, armastama? Miks on üha rohkem viha, vägivalda ja tundetust maailmas? Üha vähem võtame endile aega lastega rääkida, nende pisikestesse ja suurtesse probleemidesse süveneda ja mõista; seletada neile maailma keerulisi asju lihtsaks ja neid kaisutada... Kes meil keelab olla neile hea, armastav ja mõistev ema-isa?

„Emme, kas sa armastad mind?“ küsis mu poja minult hiljuti. „Aga muidugi, kallid laps! Sa oled mulle kõige kallim maailmas!“ vastasin talle pea pisarsilmi. Poja naeratas: „Tule siis minuga mängima!“

ÖÖD, MIL EMA EI MAGA

Autor: Khadija

stun väsinult toolile ja vaatan aknast välja.

Ööhämaruses kumab anatoomikum, majades kustuvad järk järgult tuled. Ent mina ei maga. Ikka ja jälle kuulan ja vaatan oma pisipoja rasket hingamist võrevoodis. Väikesel näokesel on plaastriaga kinnitatud hapnikumask, elektroodid katavad ta keha ning suur varvas hendlab punaselt kui jaaniussike. Hapnikupudel luriseb kui nohune nina. Lapse kiire ning raske hingamine ei lase mul uinuda. Ta ahmib õhku kui kala kuival, väike keha kuumab, süda peksab kiires tempos.

Vahetevahel nutab ta läbi une, nühib kätuga nina, ent plaastri rebenemine näol teeb haiget ja see ajab lapse üles.

„Ksss... ksss... ksss...“ rahustan valust tihkuvat last. Väsimus tahab vägisi silmad kinni suruda. Tõusen toolilt ja teen toas paar sammu. „Tüüt! Tüüt! Tüüt!“ signaliseerib aparaat madalat hapnikutaset. Võpatan, hoian hinge kinni ja ootan. Vait jäi, stabiliseerus.

Kaugemal tubades undavad teineteise järel masinad, valved õed kiirustavad toast tuppa, lapsed nutavad südantlõhestavalt. Ja siis saabub vaikus, hetkeks.

Istun uuesti ja vaatan aknast välja. Nüüd on juba pea kõikides majades pimedus. Mõni üksik auto vurab veel tänaval. Aeg paistab kui seisma jäänud olevat.

„Proua, te ei magagi!“ imestab valveõde. Kell on neli öösel. „Puhake, te olete muidu homme väsinud.“ Kuidas saaksingi rahuliku südamega uinuda, kui mu laps on haige? Ükski normaalne ema ei suudaks.

„Ma valvan oma last. Mul ei tule lihtsalt und,“ oskan vaid selle peale kosta. Valveõde naeratab arusaajalt: „Eks see ole raske, kui lapsed on haiged.“

„Kas haigeid lapsi on palju?“ küsin temalt. „Jah, palju on pisikesi beebisid. Oleksid nende emad siin, oleks meil hoolitsemine palju lihtsam. Aga kahjuks ei ole kõik, nagu teie,“ seletas valveõde kiiruga, kuna eemal hakkab jälle üks aparaat valjult undama. Jooksujalu lahkub ta toast.

Olen keeletu... Kuidas on see võimalik, et laps on üksi haiglas? Kuidas saab see ema kodus rahulikult oma voodis teist külge keerata, teades, et ta laps on haige ... kaugel? Miks? Kuidas ometi?!

Mu mõttelõnga katkestab imiku vali nutt kõrvaltoas. Ka tema juures pole kedagi. Pisike maimuke on ilma igasuguse emapoolse läheduseta, rahustuseta, hooleta. Raudses haiglavoodis, medõdede hoole all. Nagu oleks tegemis autoga remonditöökojas – lükkad treppi, lähed ära ja tuled tagasi, kui on parandatud. Aga lapsed pole ju masinad! Neil on hing ja tunded.

Mõtlen ja vaatan poega voodis. Emme on siin, ta ei lähe ära! Ma armastan sind nii väga ja olen sinuga sinu vaevas. Kui sa vaid ometi ruttu terveks saaksid! *Sabr*, ainult *sabr*.

Taas piiksub aparaat. Laps niheleb. Kaugel nutab pisike maimuke hüsteeriliselt, valvearst jookseb.

On öö. Ja õiged emad siis lihtsalt ei maga.

LISATEAVET LAPSEST

LAPSE FÜÜSILINE ARENG

Anne Ormisson – lastearst, neonatoloog

KAHEAASTANE

Laps oskab astuda trepist üles, üks jalg korruga, ning oskab ka natuke joosta. Mänguasjadega käib ta ümber osavamalt kui varem. Ta oskab laduda torni. Laps sööb ise, kasutades lusikat, ja joob tassist. Mida rohkem areneb liikumine, seda enam hakkab ta tunnetama vahemaid. Seetõttu tuleb soodustada liikumist ja suurendada tasapisi vahemaid.

KOLMEAASTANE

Kolmeaastane peab juba vabalt kõndima. Laps õpib sõitma kolmerattalisel jalgrattal ja oskab palli veeretada. Laps tunneb värve ja oskab joonistada ringi.

NELJAAASTANE

Laps oskab ühel jalal seista. Samuti oskab ta nüüd palli põrgatada ning visata. Toimub peenmotoorika areng, mistõttu areneb lapse sõrmeosavus. Laps oskab lisaks ringile joonistada ka risti. Väga hea on selles vanuses lapsega puslet laduda ja erinevaid muustrimänge mängida.

VIIEAASTANE

Selles vanuses on lapsed üldiselt jätkuvalt liikumises, kuid ka nende mõtlemine areneb. Võite näiteks märgata, kuidas laps keskendub paarikümneks minutiks oma mõtetesse ja tegevusse. Käte osavus areneb. Laps oskab õigesti pliatsit hoida.

KUUEAASTANE

Laps suudab juba hüpata ühel jalal ja harjutab sõitmist kahe rattalisel jalgrattal. Kuueaastane suusatab ning ujub. Käed ja silmad on endisest paremas koostöös. Tähtede kirjutamine ja erinevad toimetused hakkavad paremini edenema.

Kõigil lapse arenguetaappidel on olulisim õppida ja õpe-

tada tegevuse kaudu. Ega asjata öelda, et lapse töö on mäng. Lapse arengut takistab pidev müra, mille loob televiisor või raadio, mis pidevalt taustal mängib. Samuti ei tohiks liialdada arvuti kasutamisega. Tähtis on keskenduda tegevusele, mis last arendab.

Lapse kasvatamine peaks olema eesmärgipärane – nii on tulevikus lapsele toeks ka kindlad reeglid. Loomingulisust kasvatate lapsega koos mängides ja tema individuaalseid oskusi arendades. Õpetage lapsele kõike, tehke õppimisest elu loomulik osa. Õnneliku lapse kasvatamiseks on vaja vaid tähelepanelikkust, hoolimist ja armastust.

SAGEDASEMAD KÜSIMUSED ORTOPEEDILE

Ragnar Lõivukene – lastekirurg-ortopeed

Milline on tegelik olukord?

Iga lapsevanem muretsseb oma lapse tervise pärast ja see on igati mõisteta. Paraku on lapsevanemate teadmised lapse normaalsest arengust pärit rohkem sõpradelt ja tuttavalte ning arvestavad vähe lapse individuaalset eripära. Sündides on lapsel jalataldadel rasvpadjake, mille tõttu me tallavõlvi ei näe. Kui ta kõndima hakkab, märkab enamik lapsevanemaid, et laps toetub labajala siseküljele ja tallavõlvi ei ole justkui üldse. Kas nüüd on põhjust muretseda?

Lapse tallavõlv hakkab nähtavalt arenema tavaliselt kolmandast eluaastast ja võlvi kõrguse kasv kestab kuni kasvua lõpuni. Kui last tagantpoolt seismas vaadata, siis näeme selgelt, et hüppeliigesest on labajalad n-ö lääpas, kaldu väljapoole. See on lapse jalgade normaalne asend ning möödub tavaliselt 2. eluaastaks ilma mingi ravita. Selle tulemusena kerkib aga jalalaba sisemine serv. Ei tohi unustada tõsiasja, et ühel viiendikul kogu elanikkonnast ei teki kunagi nähtavat tallavõlvi.

Kui säärase jalgedega inimene seisab paigal, siis on ta tald lame; kui ta aga istub, jalad rippu, on võlv olemas. Tallavõlv on nähtav ka varvasseisu tõustes. Niisugune olukord ei ole haiguslik ja seda nimetatakse elastseks lamppöiaks. Kohe võiks ka mainida, et see seisund ei ole muudetav – ükski erijalats, tallatugi ega võimlemine ei muuda midagi normaalsemaks.

Mis siis saab x-jalgadest?

Lapse arenedes muutub põlveliigete telg pidevalt. Sündides on lapsel o-jalad ehk varuspõlved, nagu neid meditsiinilise terminiga nimetatakse. Lapse kasvades olukord muutub ning 1,5–2 aasta vanuselt on lapse jalad põlvedest sirged ja lapsevanematel meel hea. Siit edasi tekivad aga x-jalad ehk valguspõlved. Protsess kestab 3–4 aasta vanuseni, misjärel hakkavad põlved taas sirgenema. Põlved muutuvad peaaegu sirgeks juba umbes 7–8 elu-

aastaks, kuid minimaalne x-jalgsus jääb siiski püsima ning seda on ka täiskasvanueas. Siinkohal tuleb jälgida, et protsess kulgeks sümmeetriliselt.

Juhul kui tegemist on ebasümmeetriaga, tuleks kindlasti pöörduda arsti poole. Arsti juurde tuleks minna ka siis, kui laps on saanud kolmeaastaseks, kuid tal ei ole x-jalgu, kuna selline olukord võib viidata tõsisele luustikuhai-gusele.

Kui laps alles alustab iseseisvate sammude astumist, on tal kõige rohkem vaeva tasakaalu hoidmisega. Selle tõttu näeme, et laps kõnnib algul veidi harkisjalu ja hoiab labajalad väljapoole pööratult. Mõne kuu vältel tekib aga kindlustunne, laps ei komista ega kuku enam nii kergesti ja ka tema labajalgade asend muutub – pöiad pöörduvad sissepoole. Sellise asendi põhjuseid on mitu.

Tavaliselt taandub ebasümmeetria 3.–4. eluaastaks. Jalad pöörduvad otseks keskmiselt 10.–12. eluaastaks, sealt edasi jätkub pööre väljapoole kuni kasvua lõpuni.

Mingi jalatsiga, tallatoega, massaažiga ega võimlemisega seda protsessi muuta ei saa.

Mis puutub istumisse w-asendis, siis on ka selle asendi põhjuseks reieluukaelte ettepööre, mis kaob iseenesest tavaliselt 7–8 aasta vanuselt. Selleks ajaks on reieluukaelte ettepööre juba nii palju

vähenenud, et jalad ei paindu enam puusast w-asendisse. Proovige täiskasvanuna sellises asendis istuda – ei saa ju! Miks siis sundida last rätsepistesse, tema puusad ei paindu väga hästi sellesse asendisse ja lapse jaoks on rätsepiste väga ebamugav.

Millised jalanõud lapsele valida?

Sellele küsimusele oleks väga lihtne vastata, kui meil ei oleks nii vahelduvat ilmastikku ning risu ja rämpsu täis tänavaid. Siis vastaks, et jalatseid ei ole üldse vaja. Meie kliimas ja tsivilisatsiooni viljadega täidetud ühiskonnas peab kahjuks jalgu kaitsma erinevate väliste tegurite vastu ja see ongi jalatsite ainus eesmärk – kaitsta jalga võimalike vigastuste eest.

Nüüdisühiskonnas on suurem osa jalaprobleemidest tingitud just jalatsite kandmisest. Suurbritannias ja Hongkongis tehtud uuringud on näidanud, et jalatsikandjatel oli erinevaid jaladeformatsioone 3–20 korda rohkem kui nendel, kes iga päev jalatseid ei kandnud.

Õige jalatsi pealsed peaksid olema materjalist, mis lastel jalal vabalt hingata, st kas tekstiilist või naturaalsest pehmest nahast. Kunstnahk, plast ega kumm ei ole parimad materjalid lapse jalatsi jaoks. Jalatsi tald peab olema pehme ja paindub ning võimaldama jala loomulikku liikumist. Vabalt peab saama liikuda ka hüppeliiges. Jala vaba liikumine on olulise tähtsusega liigeste ja lihaskonna õiges ning harmoonilises arengus. Jäigad, niinimetatud toetavad või ortopeedilised jalatsid ei lase jalal vabalt liikuda ja pidurdavad lapse jalgade loomuliku arengut, seetõttu tuleb niisuguseid jalatseid vältida. Samuti tuleb vältida jalatseid, millel on sisse tehtud nn anatoomiline, võlvitoega tald. Ei tohi unustada, et tallavõlv hakkab arenema alles kolmandast eluaastast, ja kui liiga vara püüda olematut toetada, siis on ainus tulemus see, et laps võib saada jalavalu ning kõndides väsivad ta jalad kiiresti. Sama efekt on ka liiga jäikadel jalatsitel.

Väikelastel ja koolieelikutel sagedamini esinevad probleemid

• Öhtused ja öised jalavalud. Tekib see tavaliselt siis, kui laps öhtul rahulikumaks jääb ja hakkab voodisse minema või on just uinunud. Tüüpiliselt kaebab laps valu sääre või ka põlveliigese ja hüppeliigese piirkonnas, sageli on valu kord ühes, kord teises jalas, mõnikord ka mõlemas jalas korraga ning tavaliselt möödub valu spontaanselt. Lapse läbi-

vaatusel tavaliselt mingisuguseid probleeme ei leita. Tegemist on nn kasvuvalu. Kui selline valu muutub aga igapäevaseks, esineb ka päevasel ajal või on kogu aeg ühes ja samas jalas, siis on tõenäoliselt tegemist millegi muuga ning arst peaks otsustama, kas laps vajab valu põhjuse selgitamiseks ka mingeid uuringuid.

• Rühihäired või selgrookõverdused. Väikelapseas on tõeline selgroodeformatsioon küllaltki haruldane ja enamasti on siis tegemist kaasasündinud deformatsiooniga. Lapse halba rühti põhjustab sageli hoopis nõrk lihaskond või sage sundasend. Sellistel lastel on suurenenud nõgusus ehk lordoos selgroo alumises osas (nimmeosas) ning suurenenud kükur ehk küfoos ülemises osas (rinnaosas). Rühi parandamiseks harjumusliku asendi või nõrga lihaskonna korral on kasulik eelkõige rohke liikumine ja lapse kehaasendi jälgimine. Väike laps ei suuda ise veel teadlikult oma kehaasendit jälgida ning seetõttu vajab ta vanema abi.

• Lonkav laps. Sagedasim lonkamise põhjus väikelapseas on varjatud trauma. Laps väldib alateadlikult liigutust, mis võiks talle valu põhjustada, ning piirab seetõttu oma aktiivset liikumist. Kui niisuguselt lapselt küsida, miks ta lonkab ja kas kusagilt valutab, siis vastab ta tavaliselt, et kusagilt ei valuta. Täpsemad põhjused selguvad arsti juures läbivaatusel.

Valu lapseas ja selle võimalikud põhjused

• Valu puusapiirkonnas ei ole lapseas tavaline. Närvisüsteemi arengust tingituna ei tunne laps puusaliigeste haigestumise korral valu puusas, vaid kaebab sellisel juhul valu pigem reies või põlves. Kui lapsel on nii valu kui ka palavik, tuleks kohe minna arsti juurde.

• Valu põlvepiirkonnas võib olla tingitud puusaliigese haigusest või kederluu nihestusest. Sääre valu põhjuseks võib olla sääreлуу stressmurd, väikelapse murd või juba eespool nimetatud kasvuvalu. Terminit *väikelapse murd* (ingl *toddler's fracture*) eestikeelses meditsiinikirjanduses tavaliselt ei kasutata, kuid tegemist on nagu stressmurruga korral ilma märkimisväärse traumata tekkinud murruga. Kui tüüpiline stressmurd on ristimurd, siis väikelapse murruga korral on tegemist põikisuunalise spiraalmurruga sääreлуу. Tavaliselt on selline murd lapsel 1,5–3 aasta vanuses, vanematel lastel on see ebatõenäoline.

• Pöiavalu on väikelapseas ebatavaline, põhjuseks võib olla pigem vigastus kui mingi haigus.

• Kükunarliigese valu peamine põhjus väikelapsel on kodarлууpea osanihestus. Vigastus tekib, kui väikelast järsult sirgest käest tõmmata või kui väikelaps vanema käe kõrval kõndides kukub ja käe otsa rippu jääb. Sellise järsu tõmbe korral nihkub kodarлууpea liigeses osaliselt välja ning tekitab lapsele vähest valu. Traumapunkti pöördumise korral röntgenülesvõttel seda vigastust tavaliselt ei

ELU EESMÄRK - PARADIIS

Tõlkinud ja koostanud: Amina Irimaalt

JEESUSE LUGU VI

SÖÖGILAUD - ÄL-MÄÄ'IDÄ

Prohvet Jeesus (*as*) andis oma jüngritele käsu tervet kolmkümmend päeva paastuda. Kui nad sellega ühele poole said, palusid nad tal taevast neile alla tuua kaetud söögilaud, et sellelt keha kinnitada ning saada selleläbi kinnitust, et Allah on paastumise neilt vastu võtnud. Nad soovisid samuti, et sellest päevast saaks pidustus kõikidele juutidele ja et nii vaesed kui jõukad saaksid sellelt laualt süüa. Jeesus (*as*) manitses neid ning kartis, et nad ei oska tänulikkust üles näidata, kuid jüngrid jäid oma nõudmisele kindlaks ja Jeesus (*as*) palvetaski Allahi poole, et Too saadaks neile taevast söögilaua. Seega Allah saatis nende silme ees selle otse taevast alla. Jeesus (*as*) nägi seda tulemas ning palvetas katkematult selle eest, et Allah muudaks selle neile Oma armulikkuseks ja õnnistuseks, mitte nuhtluseks.

Kaetud laud langes pikkamisi taevast alla, kuni langes Jeesuse (*as*) ette. Ta vabastas selle kattest, lausudes „Allahi nimel, Kes on jagajatest Parim.“

Laual oli seitse kalatükki, seitse saiapätsi ja puuvilju. Jeesus (*as*) palus jüngritel sellelt süüa, kuid nad pelgasid seda teha, enne kuni Jeesus (*as*) ise sealt toitu on võtnud. Jeesus (*as*) ütles neile, et nemad olite need, kes küsisid seda lauda. Miks nad siis keelduvad?

Ta palus vaestel, hädasolijatel, vigastatudel ja haigetel, keda oli kokku umbes tuhat kolmsada, tulla ligi ja lasta hea maitsta. Seda nad tegid ning kõik nad said terveks ravitud ja paranenuks. Kuid need, kes keeldusid sellelt einestamast, hakkasid tundma kahetsust, kui nägid neid jalule saanud inimesi.

Söögilaud tuli alla kord päevas ja inimesed sõid sellelt. Kõik täitsid oma isu ning on öeldud, et nende inimeste arv oli kokku umbes seitse tuhat.

Seejärel saadeti laud alla ülepäeviti ja oli lubatud vaid vaestele ja hädasolijatele. Inimesed hakkasid selle peale näaklema ja isegi Jeesusega (*as*) halvasti käituma. Selle peale ei laskunud söögilaud enam üldse alla ja need, kes rääkisid Jeesuse (*as*) vastu, moonutati ja muudeti sigadeks.

Jeesus (*as*) kandis villast valmistatud rõivaid, söi lehti, tal puudus kodu ja perekond. Tal polnud rikkust ega vara. Ta oli mees, kellel polnud midagi säästa järgmisesse päeva. On mainitud, et ta sai oma toidupala osta oma ema ketramistööga teenitud rahast.

Prohvet Jeesus (*as*) ütles oma jüngritele: „Sööge odraleiba, jooge puhast vett ja lahkuge siit ilmast turvalise tunde- ga. Selle maailma magusus on teispoosuse kibedus, ja selle maailma kibedus on teispoosuse magusus. Allahi tõelised sulased ei ela luksuses. Oo, Aadama poeg, olgu sul kartust Tema ees, kusiganes sa ka ei oleks. Ela siin ilmas kui külaline, võta mošeed koduna; õpeta oma silmi nutma, oma keha vastu pidada ja oma südant peegeldama. Ning ära muretse homse sätte eest sest see on patt.“

Allikas: „Stories of the Prophets” – Ibn Kathir

Lugeja küsib, lugeja vastab

Kuidas karistad oma lapsi? Kas olete abikaasaga laste karistamises ühel meelel? Kas arvad, et laste karistamismeetodid tulenevad kultuurist?

Mina pole oma lapsi kunagi eelistanud füüsiliselt karistada, rohkem ikka noominud ja vestelnud, et see on nii ja naa, et laps ise lõpuks aru saaks. Meie mõlemi lapsed olid meie abielludes juba ära kasvatatud, seega ma kahjuks seda kogemust teiega jagada ei saa. Igaüks tegeles omal ajal enda lastega ja see oli ammu. Norras on laste füüsiline karistamine seadusega keelatud – vanem võib nii lihtsalt lapsest ilma jääda.

Lapse karistamiseks võtan ma teatud ajaks ära midagi, mis väga meeldib (nt. lemmikmäng) või ei lase sõbrannasid ega kedagi teist külastada. Ja telekas ning videomängud ei tule kõne allagi. Panen käiku ka taolise asja, et saadan lapse oma tuppa, kus ta peab olema üksinda kuni luban välja tulla. Väljuda võib ta enne minu lubamist ainult siis, kui on vaja näiteks palvetada või tualettruumi minna. Kui lapsed olid väiksemad, saatsin nad sama kauaks nurka seisma nagu nende vanus (nt. nelja aastane neljaks minutiks).

Oma teise lapse puhul pean teisiti käituma, kuna ta on natuke teistsugune ja ei mõista asju samamoodi. Tema puhul aitab lihtsalt ignoreerimine ja teatud ajaks lemmikasja käest ära võtmine. Teda ma ei saa tuppa ega trepile istuma saata, kuna ta ei saaks sellest aru ja see teeks olukorra veelgi hullemaks.

Parim variant on oma lapsega esmalt rääkimine, kui ta saab sinust aru. Asetan selleks oma silmad tema silmadega samale tasandile. Ja tihtipeale polegi vaja karistust täide viia, kui laps saab aru oma veast ja parandab end.

Jah, võin öelda, et oleme abikaasaga küllaltki ühel meelel karistamise osas. Leian, et tuleb mehega kokku hoida ja anda parim, et leida see üks meel, isegi kui seda kogu aeg ei ole. Arvan, et laste karistamismeetodid ei tulene nii väga kultuurist, pigem kõik sõltub eelkõige inimesest endast.

Oma last ei ole ma pidanud tutistama ega talle vit-
sa andma, ta on vanemate piirid ära katsetanud ning teab kuhu maale me midagi lubame ja mida ei luba.

Ja mul on selle üle väga hea meel, et olen saanud te-
maga siiaani kenasti rääkimise teel asjad selgeks
teha. *Alhamdulillah!*) Oleme talle alati rääkinud, et
kui midagi halba juhtub, ei kardaks ta sellest mei-
le rääkida, sest elus valetamisega kaugele ei jõua.
Olen oma eksabikaasaga karistamises ühel meelel, et kui
rääkimisega ei saa siis tuleb teised karistusmeetmed ka-
sutusele võtta, aga ma ei poolda rihma ega vitsa andmist.
Kas laste karistamismeetodid tulenevad kultuurist, selle
kohta ma ei oska midagi arvata ja öelda, sest kogemus
puudub. Aga selle kohta teada saada oleks tore küll, kui-
das käib laste kasvatamine erinevast kultuurist perekon-
nas.

A.

Halvad teod võib jagada laias laastus kolmeks: eksitus, õnnetus ja sigadus. Üksnes viimasel juhul tuleb kõne alla karistamine. Me ei poolda abikaasaga kumbki füüsilist karistamist, kuid vahest tuleb lapsele mõista anda, et sigadused ei ole lubatud. Peamiselt tähendab see mõningast omaette mõtlemist – hea reegel on nii mitu minutit omaette kui on lapse vanus. Lapsed on tihti palju arukamad, kui me arvame ja saavad ise ka väga hästi aru, et on valesti toiminud. Last lüües aga õpetame talle füüsiliselt asju lahendama ja nii hakkab ta ka ise seda teiste peal kasutama. Ma arvan, et karistamismeetodid ei tulene mitte niivõrd kultuurist, kui inimeste erinevatest tõekspidamistest, kes mida õigeks peab.

N.

Minu esimene laps on väga energiline ja temperament-
ne; sellest tulenevalt teeb ta ka rohkem lollusi kui üks
keskmine laps. Kindlasti tuleks koerust tegevat last karis-
tada ja talle õpetada, mida ja kuidas ta teha võib ja mida
ja kuidas ei või. Laps kindlasti katsetab, kus on vanemate
piirid ja kui alguses olla leebe ja öelda, et „ta on veel väi-
ke“ või „ta ei saa aru“, siis ollaksegi hiljem suure probleemi
ees.

Meie peres käib karistamine reeglina nii, et kui laps mi-
dagi paha teeb, siis kõigepealt ma ütlen lihtsalt, et nii ei
ole ilus või nii ei tohi teha. Kui ta ikka edasi teeb, siis lä-

hen ta juurde, kükitan tema silmade kõrgusele ja kordan uuesti, et nii teha ei tohi ja annan talle hoiatuse. Kui ta sellest hoolimata ikka edasi sulkust teeb või edasi jonnib, läheb ta nurka. Tavaliselt keerab ta paari minuti pärast ise nurgas ringi ja ütleb: „Aau abadu!“, mis tähendaks „Palun vabandust!“ ja siis lähen tema juurde, ta teeb mulle kalli ja ma luban tal nurgast ära tulla.

Kui laps on jonnimise pärast nurka viidud, siis ei luba ma tal enne nurgast ära tulla, kui ta on jonnimise järgi jätanud. Kui ta katsubki ise ära minna, siis viin ta tagasi. See mõjub päris tõhusalt.

Üldiselt ma füüsilist karistamist ei poolda, kui usun, et teatud vanuses ja situatsioonides on see vajalik. Miks ma nii arvan? Mäletan nimelt oma enda lapsepõlvest (olin siis umbes 7-aastane), et kui ma otsustasin katusele ronida ja vaadata, mis korstnas on ja kui ema mulle juhuslikult poolel teel peale sattus ma ma selle eest õhtul isa käest poleks rihma saanud, oleksin järgmisel päeval kindlasti uuesti proovinud. Aga nahatäit ei tahtnud uuesti saada. Seega vahel võib füüsiline karistamine siiski ka ennast õigustada, kui lapsel tagumikus rohkem mõistust on kui peas.

Mis puutub abikaasasse, siis meil on temaga kokkulepe, et kui üks meist karistab, siis teine ei tohi vahele segada ega karistust annulleerida. Kui teine vanem arvab, et esimese karistus oli liigne või ülepingutatud, siis võib ta karistanud vanemaga sellest teises toas rääkida ja ainult see lapsevanem, kes karistas, võib ka karistuse annulleerida. Vastasel juhul hakkab laps seda ära kasutama ja kui üks vanem karistab, siis alati teist appi nutma.

Abikaasaga me alati karistamise osas ühel meelel ei ole, sest ta on minu kõrval väga leebeke. Heal juhul ta ainult naeratab lapse lolluste peale ja ütleb „Hšuum!“ („Häbi!“) ja see ongi kõik. Samas mõistab ta siiski karistamise vajalikkust ega keela mul last karistada; lihtsalt ta ise ei ole selleks suuteline.

Ma ei usu, et karistamine oleks kuidagi kultuuritaustast mõjutatud; pigem ikka individidist.

A.

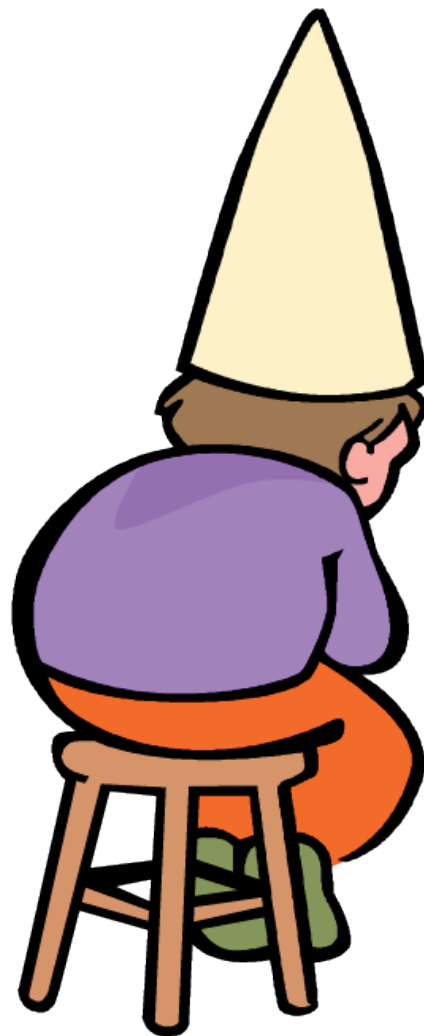
Minule on harjumatu ja võõras vaadata, kuidas kolmeaastane laps ema rusikatega taob ning viimane ainult sellepeale naerab. Sama ehmatav on veel kuulata, kuidas mõned emad omi vaevalt aastaseid imikuid kõva pepulaksuga magama panevad - laps ei ole unine, siis vaja talle „kere peale“ anda ja küll ennast magama nutab. Või siis see, kui laps uue kingituse kohe ribadeks kisub ja selle peale ainult õlgu kehitab. Oma lastele olen püüdnud kasvatusmeetodit piits ja präänik, millega ka ise üles kasvasin. Olla konkreetne ja karm, samas ka mõistev ning andestav. Loomulikul läks mul abikaasa veenmiseks neli aastat aega, et ta ometi mõistaks - lapsele ei ole kõike vaja, mida ta näpuga näitab! Ja et lapsele on vaja reegleid nagu ka täiskasvanutel. Minu „piitsameetod“ on vastavalt lapsele erinev - olen proovinud vitsa, rihma, tutistamist. Paistab, et lastel on mingil hetkel karistamine valuaistingu meetodil ainult

seniks meeles, kui valus on. Kuna peres on kaks nii erineva iseloomuga last - ühele karistus kui hane selga vesi, teisele piisab vaid noomivast kõnest, kui vesi ahjus on - siis igapäev oma: ühel juustest kinni, teisele moraal maha lugeda.

K.

See on kuidagi raske küsimus. Esimese hooga tahan vastata, et ei karista, vaid pigem kasvatan. Ja me oleme abikaasaga ühel meelel, enam-vähem. Tema kui mees on tugevama meelega ja mina ikka kipun lastega pehmem olema. Kuid põhiprintsiibid on meil ühised. Kõige tähtsam on, et lapsed kuulaksid meie sõna ja sealt alates on kasvatamine kerge. Kõige mõjuvam karistusviis meie pere puhul on olnud „time-out“. Saadame lapse omaette kinnise ukse taha ja see neile ei meeldi ning on väga tõhus lapse korrale kutsumise puhul. Kuid siin pean ütlema, et kasutan seda veel küll oma 4-aastase puhul, kuid 8ne tüdruk ei vajagi enam mingit karistust. Lihtsalt pole tükk aega põhjust olnud. Mis puutub kultuuri eripärasse karistusmeetotide puhul, siis sellesse ma ei usu. Pigem igal individuaalil on omad arusaamad ja soovid, kuidas lapsi kasvatada ja mis aitab. Vastan selliselt just selle tõttu, et kuigi meie oleme mehega erinevatest kultuuridest, siis laste kasvatuse juures oleme ühel meelel. Samas isegi mu meheõde kasvatab oma lapsi täiesti erinevalt oma vennast.

S.

Moodsad tadžiinid ja Egiptuse pott

Maroko tadžiinid

Alžeeria tadžiin

TAŽIINI ERI

Allikas: <http://en.wikipedia.org/wiki/Tajine>

Tõlkinud ja koostanud: Sarah Iirimaalt

Kuna arabi maailm on suur ja lai, juhtub tihti nii, et mitmetes riikides kasutatakse sama sõna, kuid see tähendab täiesti erinevat asja. Nii on näiteks *tažiiniga*.

Tažiin, *tađžiin* või *tagiin* on teatud tüüpi berberite leiutatud nõu, mida hakati esimesena laialt kasutama Marokos ja mille nimi tähendab hautamist või küpsetamist. Seda kasutatakse põhiliselt Põhja-Aafrikas (Marokos, Alžeerias, Tuneesias, Liibüas), kuid kasutus laieneb ka näiteks Egiptusesse ja isegi Liibanoni. Samalaadse nõu, mida nimetatakse *tawaas*, võib leida ka Küprose köögist.

Traditsiooniline *tažiin* on tehtud raskest savist, mõnikord värvitud või glasuuritud. See koosneb kahest osast: alumine osa, mis on madalalate külgedega, lame ja ümmargune ning pealmine osa – suur koonuse- või kuplikuju-

line kaas, mis hoiab kuumust kinni ja tänu millele toit saab aeglaselt valmida. Kaane eemaldades, saab alumist osa kasutada toidu serveerimiseks.

Hiljuti on Euroopas hakatud tootma ka raskete malmist põhjadega *tažiine*, mida saab kasutada pliidil kõrgel temperatuuril. See võimaldab liha ja köögivilja enne hautamist pruunistada.

Sõna *tažiin* tähistab algselt seda savinõu, millest hautist valmistatakse. Mitmetes *tažiini* kasutavates riikides on sõna kandunud üle aga ka toidule, mida selles anumast valmistatakse. Sellest siis tulebki, et kuigi pott on oma põhimõttelt sama, on selles valmistatavad road, mida sama nimega kutsutakse, hoopis erinevad.

MAROKO TAŽIIN

Maroko köögi *tažiin* on madalal tulel aeglaselt valminud hautis, mille tulemuseks on pehme liha juurviljadega aromaatses kastmes. Seda traditsionaalset toitu valmistatakse nõus, mille kaane ülaosas on nupu moodi käepide kaane lihitsaks eemaldamiseks pajakinnast kasutamata. See lihtsustab toidu valmistajal roa jälgimist, juurviljade lisamist või segamist.

Maroko *tažiinis* kombineeritakse tihitpeale lamba- või kanaliha erinevate koostisosade ja vürtsidega: oliivid, õunad, pirnid, aprikoosid, rosinad, datlid, pähklid kas värske või konserveeritud sidruniga, meega või meeta ja erinevate vürtsidega. Traditsionaalsed *tažiinis* kasutatavad maitseained on kaneel, safran, ingver, kurkum, köömned, paprikapulber, pipar samas ka kuulus vürtsikooslus *ras-el-hanut*, millel ühtne koostis puudub – igal poodnikul oleks justkui oma salajane segu, mis sisaldab üle tosina vürtsi. Tavaliselt kuuluvad sinna hulka kardemon, nelk, kaneel, jahvatatud tšilli pipar, koriander, köömned, muskaatpähkel, pipar ja kurkum.

Kuulsaimad Maroko *tažiinid* on *mqualli* ja *mšermel* – mõlemad valmistatud kanast, oliividest ja tritruselistest, kuigi valmistamise meetodid võivad tihtipeale erineda, *kefta* – lihapallid tomatikastme ja munaga, ja *mruzia* – lambaliha rosinatega või ploomide ja mandlitega.

Tažiini valmistatakse ka kalast, vuttidest, tuvidest, veiselihast, juurviljadest ja kaunviljadest.

Alžeeria *tadžiin* sarnaneb laias laastus paljuski Maroko *tažiinile*.

TUNEEsia TADŽIIN

See, mida Tuneesias kutsutakse *tadžiinika*, on väga erinev rohkem tuntud Maroko *tažiinist*. Tuneesia *tadžiin* meenutab rohkem Itaalia *frittatat*¹.

Sellesse lihtsasse rooga kuuluvad pisikesteks tükkideks lõigatud liha, mida küpsetatakse sibula ja mitmesuguste vürtsidega, nagu segu kuivatatud roosinuppudest ja jahvatatud kaneelist või jõuline kombinatsioon jahvatatud

¹ Omletile või quichile sarnanev munapõhine roog, millesse võib lisada liha, juustu, köögivilja või pastat või lihtsalt vürtse.

korianderist ja köömned, mida nimetatakse *tabiliks*. Roa mahlade paksendamiseks lisatakse midagi tärkliste taolist. Tuntud paksendajate hulka kuuluvad näiteks *cannellini* oad, kikerhersed, riivsaia või kuupideks lõigatud kartul.

Kui liha on õrn, kombineeritakse see mistahes koostisosaga, mis domineerib maitset. Näitena võib tuua, värske peterselli, kuivatatud piparmünt, safrani, päikesekuivatatud tomatid, keedetud köögiviljad, või isegi hautatud vasikate ajud.

Edasi rikastatakse hautis juustu ja munaga. Lõpuks küpsetatakse segu sügavas pirukanõus, kas pliidil või ahjus, kuni nii ülemine kui ka alumine osa on krõbe ja munad on just parajalt valmis.

Kui *tadžiin* on valmis, keeratakse see taldrikule ja lõigatakse ruutudeks, millele on lisatud sidruni viilud. Tuneesia *tadžiini* saab teha mereandidega või täiesti taimse roana.

Tuneesi maapiirkondade kodused kokad asetavad madalad savinõud hõõguvate oliiviokstele, täidavad need, katavad roa lameda savinõust panniga, mille peale asetatakse hõõguvad sõed. Suitsuse aroomiga *tadžiin* tuleb välja nii alt kui pealt krõbe ja keskelt pehme ning mahlakas.

EGIPTUSE TAAGIN JA LÄHIS-IDA TAŽIIN

Ka egiptlased kasutavad sõna *taagin*, kuid harvemini toidu kui lihtsalt seda valmistava anuma kohta. Anum ei ole selline kui berberite maal, vaid lihtne kaanega savipott. Egiptlaste *taaginis* tehakse igasuguseid igapäevaseid hautisi. Tuntuimate hulgas on näiteks kartuli-liha hautis, kuid vee ääres tehakse palju *taagini* toite ka mereandidest.

Alates Egiptusest edasi ida suunas on sõna *tažiin* araablaste hulgas küll laialdaselt kasutusel, kuid koonuse- või kuplikujulisi potte siin enam eriti näha ei ole. Seega paistab, et berberite „pott-hautis“ viidi Loode-Aafrikast ida suunas, kuni Egiptuseni, kus „kupliga poti“ osa kadus ja kust vaid sõna *tažiin* tavalises kinnises savipotis hautise mõistes edasi rändas.

TUNEESIA TADŽIIN

Kokk: Amira

300 g kanafileed
200 g kanamaksa
1 väiksem sibul
3 suurt kartulit
kurkumit
soola
paprikapulbrit
pipart
6 muna
100 g riivjuustu
1 tl küpsetuspulbrit
suur kimp peterselli

Keeda eelnevalt kanafilee pehmeks, lisada maitseaineid ning haki kana väikesteks tükkideks. Prae kartulikuubikud õlis kuldpruuniks. Haki sibul ja petersell peeneteks tükkideks. Mikserda munad vahule (see annab veidi kohevust juurde) ja sega kõik komponendid kokku. Pool riivjuustust pane sisse, pool peale. Küpseta 200-kraadises ahjus 30 minutit.

MAROKO KANA TAŽIIN ehk tažiin mqualli

Kokk: Sarah Irimaalt

Tažiini valmistatakse teadagi spetsiaalses tažiininõus, kuna aga enamusel seda pole, kirjeldame siin retseptis, kuidas seda valmistada kiirkeedunõus.

2 suurt sibulat
500 g kana, kondiga tükid
6 spl oliiviõli
½ tl ingveri pulbrit
1 tl safrani
soola, pipart

Lõika sibul pooleks, viiluta õhukesteks viiludeks ja pane need poti põhja. Sibulate peale aseta pestud kanatükid, lisa maitseained ja oliiviõli. Sulge pott ja raputa seda kergelt, et potis olevad ained omavahel seguneksid. Aseta pott keskmisele kuumusele ja lase kanal 30-40 minutit haududa. Seejärel jälgi, et kana oleks parajalt valmis.

Siia tažiinile ei tule üldjuhul vett lisada, kuna kiirkeedupotis hauduvad sibulad annavad piisavalt vedelikku, et moodustuks maitsev kaste. Kui sibulad hakkavad põhja kinni lisa veidi rohkem oliiviõli või natuke vett.

Kui kana on valmis, sojenda ahi 220C juures ja aseta kanatükid 10-15 minutiks ahju, kuniks nad on kuldpruunid. Sibulakastet hauta potis madalal tulel. Serveerimisel aseta kanatükid taldrikule ning nende ümber ja peale sibulakaste. Seda tažiini süüakse traditsionaalselt Maroko saiaga, kuid võid kasutada ka pikka saia (baguette'i), Gruusia lavaši või pitaleiba.

EGIPTUSE KARTULI-LIHA TAAGIN ehk lähmä bi-l-patatis

Kokk: Nele

*½ kg liha
2 sibulat
õli
pipart ja piprateri
loorberi lehti
soola
koriandri seemneid
3 suurt kartulit
4 tomatit (või tomatipastat)*

Lõika liha suurteks kuubikuteks. Passeri sektoriteks lõigatud sibul õlis, lisa sellele lihakuubikud ja pruunistata. Lisa veidi piprateri, mõned loorberilehed, soola ja koriandriseemneid. Vala veega üle ja keeda pehmeks. Kui olemas on kinnine savinõu ja soov seda kasutada, siis pole vaja liha eelnevalt keeta. Sellisel juhul tuleb kasutada noore looma liha.

Vahepeal tükelda teine, väiksem sibul väikesteks kuubikuteks. Vala savipoti või ka tavalise ümmarguse ahjupanni põhja veidike õli ja raputa peale sibulatükid, puista peale ka veidi soola ja pipart. Viiluta kooritud kartulid ja kata nendega põhi. Peale pane pehmeks keenud lihatükid ja kõige peale uus kiht kartuliviile. Sega kooritud ja mahlaks pressitud või mikserdatud tomatid (või tomatipasta) kurnatud lihapuljongiga ja vala see kartuli-liha peale, nii et pealmine kiht kartuleid oleks kergelt puljongi-tomatimahlaga kaetud. Kõige peale raputa veidi õli ja mõned tomativiilud. Küpseta ahjus 200 C juures tund aega või kuni kartulid on pehmed. Serveeri riisiga.

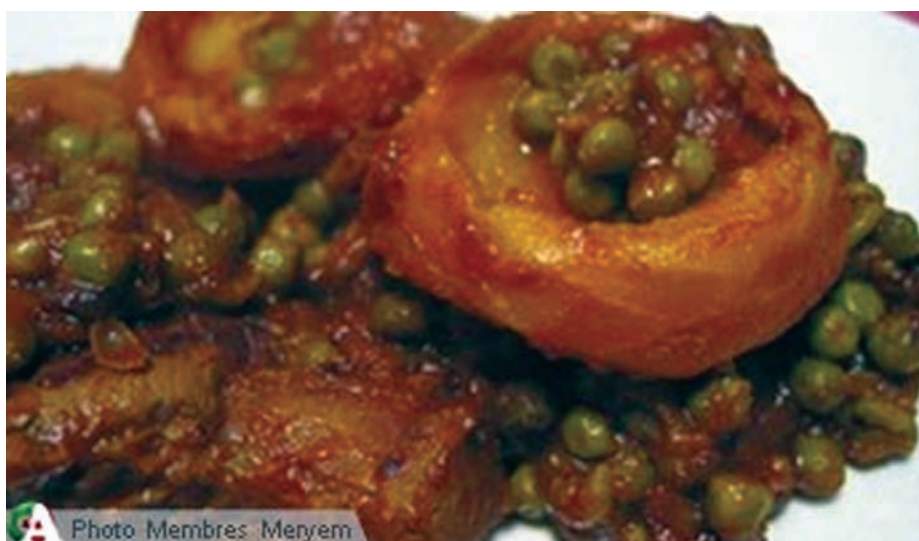

ALŽEERIA HERNE JA ARTIŠOKI TADŽIIN

Kokk: Khadija

500 g lihatükke
2 keskmist viilutatud sibulat
500 g konserveeritud kikkerherneid, koos vedelikuga
1 kg maitsestatamata jogurtit
soola
2 spl maisitärklist

Keeda lihatükke kerges soolases vees umbes tund või kuni need on enam-vähem pehmeks keenud. Prae sibulad pannil kergelt kuldkollaseks. Pane jogurt suurde keedupotti, lisa veega segatud maisitärklis. Liiguta. Kuumuta keskmisel kuumusel pidevalt liigutades keetmiseni. Keeda umbes minut liigutades, seejärel lisa praetud sibulad, herned ja lihatükid keeduveega (umbes 2 tassi). Keeda madalal kuumusel umbes aegajalt liigutades 20-30 minutit. Serveeri koos riisi või kartuliga.

Maroko teekultuur

Allikas: http://en.wikipedia.org/wiki/Moroccan_tea_culture

Tõlkinud: Sarah Iirimaalt

Maroko teekultuuri (araabia keeles - äš-šääi, Maroko dialektis – ät-tääi) määratleb see, kuidas Marokos valmistatakse ja tarbitakse (rohelist!) teed, mida toidu kõrvale väga laialdaselt juuakse. Sama traditsioon on levinud kogu Põhja-Aafrikas, osalist Sahelis¹ ja Lõuna-Hispaanias. Teel on väga tähtis koht Maroko kultuuris ning tee keetmist ja joomist peetakse lausa kunstiks. Maroko on üks suurimaid tee importijad maailmas.

Marokos mõistetakse piparmünditee all piparmündilehtedega rohelist teed, mis sisaldab ka kofeiini. Maroko piparmünditeed juuakse tänapäeval kõikjal araabia maailma lääneosas (st Põhja-Aafrikas). Seda ei serveerita mitte ainult söögiaegadel vaid päeva erinevatel aegadel, eriti külalisi võõrustades. Erinevalt Maroko toitust, mida

¹ *Ekokliimaatiline ja biogeograafiline horisontaalne üleminekutsoon, mis ulatub Sahara kõrbest põhjas kuni Sudaani savannideni lõunas. Tsoon ulatub Põhja-Aafrikas Atlandi ookeanist kuni Punase mereni, liikudes osaliselt läbi Senegali, Mauritaania, Burkina Faso, Alžeeria, Nigeri, Nigeeria, Tšadi, Sudaani, Somaalia, Etiopia ja Eritrea.*

reeglina valmistavad naised, on tee tegemine peremehe ülesanne. Tee pakkumine näitab pererahva külalislahkust ja sellest keelduda on ebaviisakas.

PÄRITOLU

Usutakse, et roheline tee võeti Marokos esmakordselt kasutusele 18. sajandil. See hakkas riigis laialdaselt levi- ma 19. sajandi keskel, mil Euroopa ja Magribi² vaheline kaubandus õitsema läi. On teada, et sultan Moulay Ismail sai Euroopa riikide saadikutelt Euroopa vangide vabastamise hõlbustamiseks palju kingitusi, mis sisaldasid muu hulgas ka teed ja suhkrut.

Peamiseks tee eksportijaks Marokosse on Hiina. Maroko kaubandusministeeriumi andmetel importis Maroko 2006. aasta esimesel poolaastal üle 56 000 000 dollari väärtuses Hiina teed. Marokot peetakse suurimaks Hiina roheline tee importijaks maailmas.

² *Piirkond Põhja-Aafrikas, kuhu kuuluvad viis riiki: Maroko (koos Lääne-Saharaga), Alžeeria, Tuneesia, Liibüa ja Mauritaania.*

VALMISTAMINE

Ät-täai valmistamise meetod on suhteliselt keeruline ja varieerub piirkonniti. Põhja-Marokos on tee tavaliselt magusam kui lõunas ning mõnes kohas lisatakse sellele ka piiniapähkleid. Talvel, kui värske piparmünt on haruldane, asendatakse või kombineeritakse see koirohu lehtedega (Maroko dialektis - šiiba), mis annavad teele erikuse mõruda maitse. Kasutatakse ka raudürti (Maroko dialektis - luiiza), mis annab teele sidruni maitse.

Tüüpiline Marokos kasutatav tee on Hiinast imporditud roheline püssirohutee sort.

Lihtne ja praktiline viis Maroko teed valmistada oleks järgmine:

1. Vala teekannu kahe teelusika teelehtede peale pool liitrit keevat vett. Lase tõmmata vähemalt 15 minutit.
2. Filtreeri teevesi, ilma seda eelnevalt segamata, eraldi roostevabast terasest kannu, nii et teelehed ja sõre pulber saaks eemaldatud.
3. Lisa suhkur (umbes üks teelusikatäis ühe detsiliitri kohta).
4. Lase kesmisel kuumusel keema. See oluline samm et-

tevalmistamise protsessis võimaldab suhkrul läbimida hüdrolüüsi, andes teele iseloomuliku maitse.

5. Värske piparmünt lisatakse teekannu või otse tassi.

Traditsionaalselt serveeritakse teed kolm korda. Kuna kõigil kolmel korral on tee saanud erineva aja tõmmata, on kõigil kolmel klaasil teel ainukordne maitse, mida kirjeldab kuulus vanasõna:

*Le premier verre est aussi amer que la vie,
Esimene klaas on kibe kui elu,
le deuxième est aussi fort que l'amour,
teine klaas on tugev kui armastus,
le troisième est aussi doux que la mort
kolmas klaas on õrn kui surm.*

Meil on suur rõõm teatada, et Iqra peaaegu et peakoka staatuses liri Sarah on otsustanud oma hõrgutavate Maroko roogade retseptid kokku koguda ja on sellega oma uues blogis juba algust teinud. Tema Maroko toitumise retseptid ja muudki huvitavat võite leida – <http://killukemarokot.wordpress.com>

KORAANINURK

87. SUURA – ÄL-Ä'LÄÄ – KÕRGEIM (19 äjät)

	Jumala, kõige Armulisema, Halastavama nimel.	<i>bismilläähi r-rahmäani r-rahiim.</i>	بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
1	Kiida oma Isanda nime, Kõrgeimat,	<i>säbbih isma rabbikä l-ä'lää.</i>	سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى
2	Kes on loonud ja täiustanud ¹	<i>ällädii halaqa fä-säwwää.</i>	الَّذِي خَلَقَ فَسَوَّى
3	Kes on määranud ja juhatanud,	<i>wallädii qaddara fä-hädää.</i>	وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَى
4	Kes on toonud (<i>maast</i>) välja karjamaa ³	<i>wallädii ähražä l-mar'ää.</i>	وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَى
5	ja seejärel teinud selle tumedaks tüükaks ⁴ .	<i>fä-zä 'älähu ġutää'an ähwää.</i>	فَجَعَلَهُ غُثَاءً أَحْوَى
6	Me paneme sind ⁵ (<i>Koraani</i>) ette lugema, et sa ei unustaks,	<i>sänuqri 'ukä fälää tänsää.</i>	سُنْقِرُونَ أَفَلَا تَنْسَى
7	välja arvatud, mida Jumal tahab. Tõesti, Ta teab nii nähtavat kui nähtamatut.	<i>illä mää šää' allaah. innähu ja 'lämu l-žährää wa mää jahfää.</i>	إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفَى
8	Ja Me lihtsustame sulle (<i>tee</i>) kergendusele.	<i>wa nujässirukä li-l-jusraa.</i>	وَيُسِّرُّكَ لِلْيُسْرَى
9	Ja tuleta (<i>inimestele</i>) meelde, kui meenutusest tuleb kasu ⁶ .	<i>fä-däkkir in-näfä 'äti l-dikraa.</i>	فَذَكِّرْ إِن نَّفَعَتِ الذِّكْرَى
10	Meenutuse võtab vastu see, kes on jumalakartlik,	<i>säjädäkkäru män jahšää.</i>	سَيَذَكِّرُ مَنْ يَخْشَى
11	ja väldib seda see, kes on nurjatu,	<i>wa jätäžännäbuhää l-äšqaa.</i>	وَيَتَجَنَّبُهَا الْأَشْقَى
12	kes siseneb suurde tulle,	<i>ällädii jašlää n-näärä l-kubraa.</i>	الَّذِي يَصَلَى النَّارَ الْكُبْرَى
13	mille järel ta seal ei sure ega ela.	<i>tummä lää jämuutu fiühää wa lää jāhiää.</i>	ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَى
14	Tõepoolest, edu saadab seda, kes end puhastab	<i>qad äflähä män täžäkkää.</i>	قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّى

15	ja Jumala nime meenutab ning palvetab.	<i>wa dākārā sma rabbihi fa-ṣallā.</i>	وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى
16	Aga te eelistate selle ilma elu,	<i>bāl tu 'turuunā l-ḥajāātā d-duniā.</i>	بَلْ تُؤْتِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا
17	kuigi Teispoonsus on parem ja kestvam.	<i>wa l-āāḥirātu ḥāirun wa ābqaa.</i>	وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ وَأَبْقَى
18	Tõesti, see on (ka) eelnevates pühakirjades (lehtedel),	<i>innā ḥāādā lafii ṣ-ṣuḥufi l-uulā.</i>	إِنَّ هَذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَى
19	Aabrahami ja Moosese pühakirjades ⁷ .	<i>ṣuḥufi ibraahiimā wa muusā.</i>	صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى

¹ St pannud kõik oma loodu täiuslikku vormi ja proportsiooni. (Tafsir Ibn Kathir, suura 87)

² Abdullah ibn Amr (رضي الله عنه) jutustas: Jumala Sõnumitooja (صلى الله عليه وسلم) ütles: „Tõesti, Jumal määras kogu loodu möödud 50 000 aastat enne seda, kui Ta lõi taevad ja maa ja Tema troon oli vete kohal.“ (Muslim 4:2044)

³ St kõiksugu viljad ja taimed. (Tafsir Ibn Kathir, suura 87)

⁴ Ibn Abbas (رضي الله عنه) ütles: „Kuivanuks.“ (At-Tabari 24:369)

⁵ St Muhammedi (صلى الله عليه وسلم). (Tafsir Ibn Kathir, suura 87)

⁶ St teadmisi on mõtet jagada vaid juhul, kui nende vastu huvi üles näidatakse ning kuulatakse. (Tafsir Ibn Kathir, suura 87)

⁷ Vaata ka 53:36-42.

صحيح البخاري
The Translation of the Meanings of
Sahih Al-Bukhari
Arabic-English
Volume 1

SAHIH AL-BUKHARI

29. Kitaabu fadaa'ili l-madiina (Mediina väärtuste raamat) – valitud hadiithe

1867. Anas (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) ütles: „Mediina on siit sinnani püha. Selle puid ei tohi maha raiuda, siin ei tohi usumuudatusi leiutada ega patustada ja igapähele, kes siin usku muudab või patustab, langeb Jumala, inglite ja kõigi inimeste needus.”

1868. Anas (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) tuli Mediinasse, käskis mošee ehitada ja ütles: „Oo Banu Najjar, öelge mulle oma (maa) hind.” Nad vastasid: „Me tahame selle hinda vaid Jumalalt.” Prohvet (*saws*) lasi polüteistide hauad üles kaevata, maa tasandada ja datlipalmid maha raiuda. Maha raiutud datlipalmid kinnitati mošee *qibla* suunas.”

1874. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Ma kuulsin, kui Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Inimesed lahkuvad Mediinast, hoolimata selle parimast seisundist ja siin ei ela enam kedagi peale metslindude ja –loomade. Viimasena surevad kaks Muzaina hõimu karjust, kes oma lambaid Mediina suunas ajavad, kuid kedagi sealt eest ei leia. Kui nad jõuavad Thaniya-tal-Wada orgu, kukuvad nad surnult maha.”

1875. Sufyan ibn Abu Zuhair (*raa*) jutustas: „Ma kuulsin, kui Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Jeemen vallutatakse ja osad inimesed rändavad (Mediinast sinna) ja soovivad ka oma peredel sinna rännata ja paljud rändavadki, kuigi Mediina on neile parem, kui nad vaid

teaksid. Ka Šaam' vallutatakse ja osad inimesed rändavad (Mediinast sinna) ja soovivad ka oma peredel sinna rännata ja paljud rändavadki, kuigi Mediina on neile parem, kui nad vaid teaksid. Ja ka Iraak vallutatakse ja osad inimesed rändavad (Mediinast sinna) ja soovivad ka oma peredel sinna rännata ja paljud rändavadki, kuigi Mediina on neile parem, kui nad vaid teaksid.”

1880. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Mediina sissepääse (sissetulevaid teid) valvavad inglid, nii et ei katk ega *Ad-Dažžaal'* saa siia siseneda.”

1885. Anas (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) ütles: „Oo Jumal, õnnista Mediinat Mekaga võrreldes kahekordselt!”

1886. Anas (*raa*) jutustas: „Iga kord, kui Prohvet (*saws*) teekonnalt naases ja Mediina müüre nägi, kannustas ta oma kaamlit tagant ja kui ta sõitis hobusel, lasi ta sellel oma armastuse tõttu Mediina vastu galoppi joosta.”

1888. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) ütles: „Üks paradiisiaedadest on mu maja ja mu *minbari* vahel ja mu *minbar* asub mu veekogul (*Al-Kauthari* jõel).”

34. Kitaabu l-bujuu' (müügi (kauplemise) raamat) – valitud hadiithe

2048. Abdur-Rahman in Auf (*raa*) jutustas: „Kui me tuli-

1 Lähis-Ida piirkond, kuhu tänapäeval kuuluvad Süüria, Liibanon, Palestiina ja Jordaania.

2 Anti-Kristus

me sisserännanutenä Mediinasse, rajas Jumala Sõnumitooja (*saws*) minu ja Saad ibn Ar-Rabi vahele vendluse sideme. Saad ibn Ar-Rabi ütles mulle: „Ma olen Ansaaride hulgas rikkaim, seega annan sulle poole oma varast ja sa võid vaadata mu mõlemat naist ja ükskõik kumma sa neist välja valid, ma lahutan temast ja kui ta on ettekirjutatud aja oodanud, võid sa temaga abielluda.“ Abdur-Rahman vastas: „Ma ei vaja seda kõike. On siin mõnda turgu, kus kaubeldakse?“ Ta vastas: „Qainuqa turg.“ Abdur-Rahman (*raa*) läks järgmisel päeval sellele turule, võttes kaasa jogurtit ja võid. Ta hakkas seal regulaarselt käima. Mõne päeva pärast tuli Abdur-Rahman, kollased (lõhnaaine) märgid kehal. Jumala Sõnumitooja (*saws*) küsis temalt, kas ta oli abiellunud. Ta vastas jaatavalt. Prohvet (*saws*) ütles: „Kellega sa abiellusid?“ Ta vastas: „Ühe naisega Ansaaride hulgast.“ Prohvet (*saws*) küsis: „Kui palju sa talle (kaasavaraks) maksid?“ Ta vastas: „Datlikiviraskuse kullatüki.“ Prohvet (*saws*) ütles: „Korralda pulmapidu, olgu see siis kasvõi ühe lambaga.“³

2050. Ibn Abbas (*raa*) jutustas: „Ukaz, Majanna ja Dhul-Majaz olid islamieelse teadmatuse aja turuplatsid. Kui islam tuli, arvasid moslemid, et seal kaubitsemine võib patt olla. Seega tuli jumalik ilmutus: „Teil ei lasu pattu, kui otsite (palverännaku ajal kaubeldes) oma Isanda küllust ...“ (2:198) Ibn Abbas retsiteeris seda värssi nii.

2051. An-Numan ibn Bashir (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) ütles: „Nii lubatud kui ka keelatud asjad on ilmselged ja nende vahel on kahtlased asjad. Seega, kes hülgab need kahtlased asjad, kartes patustada, väldib kindlalt keelatud. Ja kes endale neid kahtlaseid asju julgelt lubab, teeb tõenäoliselt seda, mis on selgelt keelatud. Patud on Jumala *hima*³ ja kes (oma loomi) selle läheduses karjab, võib tõenäoliselt igal ajal sinna sattuda.“⁴

2052. Abdullah ibn Abu Mulaika jutustas: „Uqba ibn Al-Harith (*raa*) ütles, et üks must naine tuli ja väitis, et oli neid mõlemaid (st Uqbat ja ta naist) imetanud. Ta mainis seda Prohvetile (*saws*), kes oma näo temast ära pööras, naeratas ja ütles: „Kuidas (saad sa temaga abiellu jääda)? Ja seda on öeldud (et te olete piimavend ja –õde).“ Ta naine oli Abu Ihab At-Tamimi tütar.“

2053. Aisha (*raa*) jutustas: „Utba ibn Abu Waqqas võttis oma vennalt Saad ibn Abu Waqqasilt kindla lubaduse, võtta Zama orjatori poeg enda hoole alla kui tema (st Utba) poeg. (Meka) vallutamise aastal Saad ibn Abu Waqqas võttiski ta ja ütles, et ta on tema vennapoeg ja et tema vend võttis temalt selle kohta lubaduse. Abd ibn Zama tõusis ja ütles: „Ta on minu vend ja minu isa orjatori poeg ja sündis minu isa voodis.“ Seejärel läksid nad mõlemad Prohveti (*saws*) juurde. Saad ütles: „Oo Jumala Sõnumitooja, ta on minu vennapoeg ja too võttis minult lubaduse, et ma ta enda juurde võtaks.“ Abd ibn Zama ütles: „(Ta on) minu vend ja mu isa orjatori poeg, kes sündis minu isa voodil.“ Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Poiss

³ Erakarjamaa, kus teistel peale omaniku ei ole lubatud oma loomi karjatada.

⁴ Inimest võrreldakse siin karjusega, kes viib oma karja (st oma soovid ja teod) kellegi teise karjamaale nii lähedale (st teeb neid asju, mis on lubatu-keelatu piiril), et võib iga hetk kogemata sinna sattuda (st teha midagi, mis on kindlasti keelatud).

jäägu sinu juurde, oo Abd ibn Zama.“ Seejärel ütles Prohvet (*saws*): „Poeg jääb voodile (st poeg on selle oma, kelle voodis ta sündis) ja kivid (meeleheide; karistus läbi kivi-dega surnuks loopimise sellele), kes on olnud ebaseaduslikus seksuaalvahekorras.“ Prohvet (*saws*) käskis oma naisel Sauda bint Zamal end selle poisi ees kinni katta, kuna ta märkas poisi ja Utba vahel sarnasust. Seega poiss ei näinud teda (st Saudat, kes seaduse järgi oli ta õde).“

2054. Adi ibn Hatim (*raa*) jutustas: „Ma küsisin Jumala Sõnumitoojalt (*saws*) *al-mi'raadi*⁵ kohta. Ta vastas: „Kui saaki tabab selle terav ots, siis sööge seda ja kui lai ots, siis ärge sööge, sest siis on ta nagu surnuks pekstud.“ Ma küsisin: „Oo Jumala Sõnumitooja, ma lasen oma jahikoera Jumala nimel lahti, kuid siis leian temaga koos saagi juurest veel teise koera, kelle puhul ma ei ole Jumala nime maininud ja ma ei tea, milline neist saagi kätte sai.“ Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Ära söö seda, kuna sa pole Jumala nime teise koera puhul maininud.“⁵

2056. Abbad ibn Tamim jutustas, et tema onu ütles: „Prohveti (*saws*) käest küsiti: Kui keegi tunneb palve ajal midagi, kas peaks ta oma palve katkestama?“ Prohvet (*saws*) vastas: „Ei, seda ei ole vaja katkestada, kuni sa ei kuule ega haista midagi.“ Ibn Abi Hafsa jutustas: „Az-Zuhri ütles: „*Wudut* ei ole vaja korrata, välja arvatud juhul, kui tunned lõhna või kuuled häält.“⁵

2057. Aisha (*raa*) jutustas: „Mõned inimesed ütlesid: „Oo Jumala Sõnumitooja, mõned inimesed toovad meile liha ja me ei ole kindlad, kas sellel on Jumala nime mainitud või mitte (kui loom tapeti).“ Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Nimetage Jumala nime ja sööge.“⁵

2059. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) ütles: „Tuleb aeg, mil inimesed ei hooli, kuidas oma raha teenivad – seaduslikult või ebaseaduslikult.“⁵

2060. 2061. Abu Al-Minhal jutustas: „Mul oli kombeks rahavahetusega tegeleda. Ma küsisin Zaid ibn Arqamilt (*raa*) selle kohta ja ta jutustas, mis Prohvet (*saws*) oli öelnud.“ Abu Al-Minhal ütles: „Ma küsisin Al-Bara ibn Azibilt ja Zaid ibn Arqamilt rahavahetuse tavade kohta. Nad vastasid: „Me olime Jumala Sõnumitooja (*saws*) eluajal kaupmehed ja küsisime Jumala Sõnumitoojalt (*saws*) rahavahetuse kohta. Ta vastas: „Kui seda tehakse käest-kätte, ei ole selles midagi halba; kui aga mängus on *nasii'a* (viivitus), siis see ei ole lubatud.“⁵

2062. Ubaid ibn Umair jutustas: „Abu Musa palus Umaril (*raa*) ta vastu võtta, kuid teda ei võetud vastu, kuna Umaril (*raa*) oli kiire. Seega läks Abu Musa tagasi. Kui Umar (*raa*) oli oma töö lõpetanud, küsis ta: „Kas ma kuulsin Abdullaha ibn Qaisi häält? Laske ta sisse.“ Umarile (*raa*) öeldi, et ta oli läinud. Seega saatis ta tema järele ja kohale jõudnud, ütles ta: „Meil kästi nii teha (st ära minna, kui oled juba kolm korda luba küsinud, aga pole seda saanud).“ Umar (*raa*) vastas talle: „Too oma väite kinnituseks tunnistajaid.“ Abu Musa läks Ansaaride kohtumispaika ja küsis neilt. Nad vastasid: „Keegi meist ei tunnista seda, välja arvatud noorim meie hulgast – Abu Said Al-Khudri.“ Abu Musa viis siis Abu Said Al-Khudri (Umari juurde) ja Umar

⁵ Teravaääreline puidutükk või puidutükk, millel on terav rauast äär; kasutatakse jahtimisel.

(*raa*) ütles üllatunult: „Kas see Jumala Sõnumitooja (*saws*) käsk on minu eest varjule jäänud? Mul oli nii kiire turgu-del kauplemisega.“

2065. Aisha (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) ütles: „Kui naine annab liigselt kulutamata oma maja toidust almust, saab tema oma andmise eest tasu ja ta abikaasa saab samuti tasu oma teenitu eest ja poodnik saab ka samasuguse tasu. Mitte kellegi tasu ei vähenda teiste oma.“

2066. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) ütles: „Kui naine annab (almuseks) midagi oma mehe teenitust ilma mehelt küsimata, saab ta pool mehe tasust.“

2068. Aisha (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) ostis ühelt juudilt laenu peale vilja ja andis panti oma raudrüü.“

2071. Aisha (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) kaaslased tegid füüsilist tööd, seega nende higi haises ja neil soovitati end korralikult pesta.“

2072. Al-Miqdam (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) ütles: „Keegi ei ole iial paremat toitu saanud kui see, mille ta oma kätega on välja teeninud. Jumala prohvet Taavet (as) sõi enda füüsilise tööga teenitult.“

2074. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Tõesti, igaühele teist on parem lõigata kuhu hagu ja seda seljas tassida, kui kellelki küsida, kes võib aga ei pruugi anda.“

2076. Jabir ibn Abdullah (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Jumala arm olgu sellega, kes on oma ostmises, müümises ja raha tagasi küsimises leebe.“

2078. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) ütles: „Oli üks kaupmees, kes laenas inimestele ja iga kord, kui ta võlgnik oli kitsikuses, ütles ta oma töötajatele: „Andestage talle, et Jumal meilegi andestaks.“ Seega Jumal andestas talle.“

2079. Hakim ibn Hizam (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Müüjal ja ostjal on õigus kaup endale jätta või tagastada, kuniks nad ei ole lahku läinud või kuni lahkuminekuni. Ja kui mõlemad pooled rääkisid tõtt ja kirjeldasid nii vigu kui ka häid omadusi, siis neid õnnistatakse nende tehingus. Ja kui nad valetasid või midagi varjasid, läheb nende tehingu õnnistus kaduma.“

2080. Abu Said (*raa*) jutustas: „Meile anti segatud datleid ja me müüsimise kaks *saa'd* (neid datleid) ühe *saa'* (heade datlite) eest. Prohvet (*saws*) ütles: „Kaks *saa'd* ühe *saa'* ega kaks dirhamit ühe dirhami eest ei ole lubatud.“

24. peatüki sissejuhatus: Need, kes kasutavad intressi, ei saa (Viimsel Kohtupäeval) muud moodi seista kui seisavad need, keda saatan hullumiseni peksab. Seda, sest nad ütlevad: „Äri on nagu intress.“ Aga Jumal on teinud äri seaduslikuks ja intressi ebaseaduslikuks. Seega, kes on saanud manitsuse oma Isandalt ja lõpetab (halva tegemise), sellele jäägu mis oli ja tema asjad on nüüd Jumala käes. Kuid kes naaseb (keelatu juurde), need on (Põrgu)tule kaaslased; nad jäävad sinna igaveseks.

2084. Aisha (*raa*) jutustas: „Kui *suurat al-baqara* viimased värsid ilmutati, luges Prohvet (*saws*) need mošeese ette ja kuulutas alkoholiga kaubitsemise keelatuks.“

6 Kuna see on teatud tüüpi intress ja intress on islamis väga rangelt keelatud.

2086. Aun ibn Abu Juhaifa jutustas: „Mu isa ostis orja, kes tegeles kuppude panemisega (ja lõhkus tema tööriistad). Ma küsisin temalt, miks ta nii tegi. Ta vastas: „Prohvet (*saws*) keelas koera ja vere eest raha võtmise, nagu ka tatoveeringute tegemise ja endale teha laskmise ja intressi söömise ja ka selle andmise ja ta needis pilditegijaid.“

2088. Abdullah ibn Abu Aufa (*raa*) jutustas: „Üks mees pani mõned kaubad turul välja ja vandus Jumala nimel, et talle oli nii ja nii palju pakutud, kuigi see polnud tõsi, ja ta rääkis nii vaid selleks, et üht moslemite petta. Selle puhul ilmutati järgnevad värsid: „Tõesti, need kes vahtavad Jumala lepingu ja oma vanded väikse tasu vastu ...“ (3:77).“

2097. Jabir ibn Abdullah (*raa*) jutustas: „Ma olin Prohvetiga (*saws*) sõjalisel ekspeditsioonil ja mu kaamel oli aeglane ning väsinud. Prohvet (*saws*) tuli minu juurde ja ütles: „Oo Jabir.“ Ma vastasin: „Jah?“ Ta ütles: „Mis sul on?“ Ma vastasin: „Mu kaamel on aeglane ja väsinud, seega olen jäänud maha.“ Ta ronis maha, torkas kaamelit oma kepiga ja käskis mul ratsutada. Ma ratsutasingi kaameliga ja see muutus nii kiireks, et pidin teda tagasi hoidma, et ta Jumala Sõnumitoojast (*saws*) ette ei läheks. Siis küsis ta minult: „Kas oled abiellunud?“ Ma vastasin jaatavalt. Ta küsis: „Neitsi või matrooniga?“ Ma vastasin: „Abiellusin matrooniga.“ Prohvet (*saws*) ütles: „Miks ei abiellunud sa neitsiga, et saaksid temaga mängida ja tema sinuga?“ Jabir vastas: „Mul on (noored) õed ja seega tahtsin abielluda matrooniga, kes nad kokku koguks, nende juukseid harjaks ja nende eest hoolitseks.“ Prohvet (*saws*) ütles: „Sa jõuad (koju), seega kui oled kohale jõudnud, soovitan sul oma naisega ühineda (et saaksite intelligentse lapse).“ Seejärel küsis ta minult: „Kas tahaksid oma kaameli maha müüa?“ Ma vastasin jaatavalt ja Prohvet (*saws*) ostis selle ühe *uqiia* kulla eest ära. Jumala Sõnumitooja (*saws*) jõudis (Mediinasse) enne mind ja mina jõudsin hommikul. Kui ma mošeesse läksin, leidsin ta mošee uksest. Ta küsis minult: „Kas sa just äsja jõudsid?“ Ma vastasin jaatavalt. Ta ütles: „Jäta oma kaamel (välja), tule sisse ja palveta kaks *rakat*.“ Ma läksin sisse ja palvetasin kaks *rakat*. Ta käskis Bilalil kaaluda ja anda mulle ühe *uqiia* kulda. Seega Bilalil kaalus mulle õiglaselt ja ma lahkusin. Prohvet (*saws*) saatis mu järele ja ma arvasin, et ta tahab tagasi anda mu kaameli, mida ma vihkasin üle kõige. Kuid Prohvet (*saws*) ütles mulle: „Võta oma kaamel ja ka selle hind.“

2098. Ibn Abbas (*raa*) jutustas: „Ukaz, Majanna ja Dhul-Majaz olid islamieelse teadmatuse ajal turud. Kui inimesed islami vastu võtsid, arvasid nad, et on patt seal kaubelda. Seega tulid järgnevad värsid: „Teil ei lasu pattu, kui otsite (palverännaku ajal kaubeldes) oma Isanda küllust ...“ (2:198) Ibn Abbas retsiteeris seda nii.

2102. Anas ibn Malik (*raa*) jutustas: „Abu Taiba pani Jumala Sõnumitoojale (*saws*) kuppe. Ta (*saws*) käskis talle maksta ühe *saa'* datleid ja ta omanikel ta maksu vähendada.“

2104. Abdullah ibn Umar (*raa*) jutustas: „Kord saatis Prohvet (*saws*) Umarile (*raa*) kaheosalise siidist rõiva ja kui ta nägi Umarit seda kandmas, ütles ta: „Ma ei ole sulle

seada kandmiseks saatnud. Seda kannab see, kellel ei ole Teispooluses osa ja ma saatsin selle sulle, et saaksid sellest kasu (st selle maha müüa).⁷

2105. Usklike ema Aisha (*raa*) jutustas: „Ma ostsin piltidega padja. Kui Jumala Sõnumitooja (*saws*) seda nägi, jäi ta uksele seisma ega tulnud sisse. Ma märkasin ta näol vastikuse märki ja küsisin: „Oo Jumala Sõnumitooja, ma kahetsen Jumala ja Tema Sõnumitooja ees, mis pattu olen ma teinud?“ Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Mis padi see on?“ Ma vastasin: „Ma ostsin selle sulle, et saaksid sellel istuda ja sellele toetada.“ Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Nende piltide omanikke (st kes need teinud on) karistatakse Ülestõusmispäeval. Neile öeldakse: „Pange elu sellesse, mis olete loonud?“⁸ Prohvet (*saws*) lisas: „Inglid ei sisene majja, kus on pilte.“⁹

2107. Ibn Umar (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) ütles: „Ostjal ja müüjal on võimalus enne teineteisest lahkumist kas ost tühistada või kinnitada, välja arvatud muul kokkuleppel.“ Nafi ütles: „Ibn Umaril oli kombeks kiiresti müüjast lahkuda, kui ta oli ostnud mõne asja, mis talle meeldis.“

2117. Abdullah ibn Umar (*raa*) jutustas: „Üks inimene tuli Prohveti (*saws*) juurde ja ütles, et ta saab alati ostes petta. Prohvet (*saws*) käskis tal ostmise ajal öelda: „Ei pettusele.“⁷

2118. Aisha (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Armee vallutab Kaaba ja kui vallutajad Al-Baida juurde jõuavad, hakkab maa vajuma ja neelab kogu armee alla.“ Ma ütlesin: „Oo Jumala Sõnumitooja, kuidas nad maa alla vajuvad, kui nende hulgas on turud (st inimesed, kes turul töötavad ja mitte vallutajad) ja inimesed, kes nende juurde ei kuulu?“ Prohvet (*saws*) vastas: „Kõik inimesed vajuvad alla, aga nende üle mõistetakse kohut nende kavatsuse järgi.“⁸

2119. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Ükskõik kelle kogukonnalpalve teie hulgas on 20 (25 või 27) korda suurema tasuga kui ta palve turul või kodus, sest kui ta teeb täiuslikult *wudu* ja läheb seejärel mošeesse, ainsaks kavatsuseks palvetada ja miski peale palve ei kihuta teda mošeesse, siis iga sammuga, mis ta astub, tõstetakse ta ühe astme võrra kõrgemale või antakse üks tema pattudest andeks. Inglid paluvad Jumala andestust ja õnnistust igaühele teist, seni kui istute oma palvekohas. Inglid ütlevad: „Oo Jumal, õnnista teda! Oo Jumal, ole talle armuline!“ See kestab seni kuni ta ei kergenda end⁹ ega tee midagi, mis teistele muret valmistaks.“ Prohvet (*saws*) lisas: „Seni, kuni keegi palvet ootab, oleks ta nagu palves.“⁸

2121. Anas (*raa*) jutustas: „Al-Baqis kutsus üks mees: „Oo Abul-Qasim!“ Prohvet (*saws*) pöördus ta poole ja mees ütles: „Ma ei olnud plaanis sind kutsuda.“ Prohvet (*saws*) ütles: „Kutsuge end mu nime, aga mitte minu *kunja*⁹ järgi.“⁸

7 Sellisel juhul on tal õigus ost tagastada, kui pettus ilmsiks saab.

8 Ei urineeri, väljuta gaasi ega fekaale.

9 Hüdnnimi araabia kultuuris, mille järgi inimest kutsutakse kellegi isaks või emaks (n: Abul-Qasim -Qasimi isa, Umm Muhammed -

2122. Abu Huraira Ad-Dausi (*raa*) jutustas: „Kord läks Prohvet (*saws*) päeval välja. Ta ei rääkinud minuga ega mina temaga, kuni ta jõudis Banu Qainuqa turule. Siis istus ta Fatima (*raa*) majas ja küsis pisikese poisi (oma lapselapse Al-Hasani (*raa*)) järgi, kuid Fatima (*raa*) hoidis poissi veel mõnda aega sees. Ma arvasin, et ta kas vahetab ta riideid või vannitab poissi. Mõne aja pärast tuli poiss joostes välja; Prohvet (*saws*) kallistas ja musitas teda ja ütles siis: „Oo Jumal, armasta teda ja armasta igaüht, kes teda armastab.“

2123. Nafi jutustas: „Ibn Umar (*raa*) rääkis meile, et inimestel oli kombeks Prohveti (*saws*) eluajal karavanidelt toitu osta. Prohvet (*saws*) keelas neil seda samas kohas müüa, kust nad selle olid ostnud, kuni nad olid selle viinud turule, kus toidukraami müüdi.“

2124. Ibn Umar (*raa*) ütles: „Prohvet (*saws*) keelas ka sellel toidukraami edasi müüa, kes oli selle ostnud, kui ta polnud veel ise kõike kätte saanud.“¹⁰

51. peatüki sissejuhatus: Jumala sõna: „... kuid kui ise mõõdavad või kaaluvad, annavad vähem ...“ (83:3). Prohvet (*saws*) ütles: „Kui saate selle, mis te mõõdu järgi ostsite, siis olgu see täis mõõdus.“ Uthman (*raa*) jutustas, et Prohvet (*saws*) ütles talle: „Kui sa müüd, siis mõõda ja kui ostad, siis lase müüjal sulle mõõta.“⁸

2130. Anas ibn Malik (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Oo Jumal, anna Oma õnnistus nende mõõtühikutele, õnnista nende *muddi* ja *saa'd*.“ Prohvet (*saws*) mõtles Mediina rahvast.“

2131. Salim jutustas, et ta isa ütles: „Ma nägin, kuidas neid, kes ostsid toidukraami ilma mõõtmata või kaalumata, Prohveti (*saws*) eluajal karistati, kui nad müüsid selle maha enne, kui olid oma koju viinud (st kätte saanud).“

2133. In Umar (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) ütles: „See, kes toidukraami ostab, ei tohi seda edasi müüa enne, kui on selle kätte saanud.“⁸

2134. Az-Zuhri jutustas Malik ibn Ausilt, et viimane küsis: „Kellel on peenraha?“ Talha vastas: „Mul, kui meie poepidaja metsast tuleb.“

Umar ibn Al-Khattab (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Kulla kulla vastu vahetamine on liigkasuvõtmine, välja arvatud juhul, kui seda tehakse käest kätte ja samas summas. Ja nisuterad nisuterade vastu on liigkasuvõtmine, välja arvatud juhul, kui seda tehakse käest kätte ja samas mahus. Ja datlid datlite vastu on liigkasuvõtmine, välja arvatud juhul, kui seda tehakse käest kätte ja samas mahus. Ja oder odra vastu on liigkasuvõtmine, välja arvatud juhul, kui seda tehakse käest kätte ja samas mahus.“

57. peatüki sissejuhatus: Ibn Umar (*raa*) ütles: „Kui müügi ajal on müüdav loom elus ja hiljem sureb, kui on

Muhammedi ema).

¹⁰ Kui keegi ostab toitu ühe dirhami eest ja müüb seda kahe eest enne, kui ta selle tegelikult esimesest müüjal kätte on saanud, on see ebaseaduslik ja seda nimetatakse liigkasuvõtmiseks, kuna sellisel juhul müüakse midagi, mis ei ole kohal millegi eest, mis on kohal. See on sama nagu rohkema kulla vähema vastu või rohkemate datlite vähemate vastu vahetamine.

veel müüja käes, on kaotajaks pooleks ostja.”

2138. Aisha (*raa*) jutustas: „Seda juhtus väga harva, et Prohvet (*saws*) oma igapäevasel visiidil Abu Bakri (*raa*) juurde tuli muul ajal kui hommikul või öhtul. Kui anti luba Mediinasse rännata, tuli Prohvet (*saws*) äkki meile keskpäeval ja Abu Bakrile (*raa*) anti sellest teada. Ta ütles: „Kindlasti tuli Prohvet (*saws*) mingi kiire asja pärast.“ Prohvet (*saws*) ütles Abu Bakrile (*raa*), kui viimane sisse astus: „Ärgu keegi jäägu su majja.“ Abu Bakr (*raa*) vastas: „Oo Jumala Sõnumitooja, ainult mu kaks tütart (st Aisha ja Asma) on siin.“ Prohvet (*saws*) ütles: „Ma tunnen, et mulle on antud luba välja rännata.“ Abu Bakr (*raa*) ütles: „Ma saadan sind, oo Jumala Sõnumitooja!“ Prohvet (*saws*) ütles: „Sa saadad mind.“ Abu Bakr (*raa*) ütles siis: „Oo Jumala Sõnumitooja, mul on kaks emast kaamlit, mille olen ekstra väljarändamiseks valmis seadnud, seega pakun sulle üht neist.“ Prohvet (*saws*) ütles: „Ma nõustun tingimusel, et maksan selle hinna.“”

2140. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) keelas linnaelanikul kõrbeelaniku eest asju müüa ja samamoodi keelati ka *nažši*¹¹. Ja keegi ei tohiks kedagi oma kaupu tagastama innustada, et talle oma kaupu müüa. Ka ei tohi teha abieluettepanekut, kui (usu)vend on juba seda teinud¹² ja naine ei tohi põhjustada kellegi teise naise lahutust, et ise tema kohale asuda.“

60. peatüki sissejuhatus: Ibn Abi Aufa ütles: „See, kes *nažši* praktiseerib, on intressi õgiv reetur.“ Ja selline asi on vaid vale trikk, mis on keelatud ja Prohvet (*saws*) ütles: „Petmine viib (Põrgu)tulle ja igaüks, kes teeb (usutalitlustes) midagi, mida me pole käskinud, sellelt ei võeta seda tegu vastu.“

2143. Abdullah ibn Umar (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) keelas müügi nimega *habal-il-habala*, mida praktiseeriti islamieelsel teadmatusel ajal ja mille järgi maksti ette emase kaamli hind, kes polnud veel sündinud, kuid pidi sündima juba olemasolevast emasest kaamelist.“

2144. Abu Said (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) keelas *munaabadha* müügi, mis tähendas oma rõiva müüki seda ostjale visates, ilma et viimane saaks seda uurida või näha. Samuti keelas ta *mulaamasa* tüüpi müügi, mille kohaselt osteti rõivaid vaid neid vaadates või puudutades.“

2145. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) keelas kahtsugu riietumist: (1) istuda vaid ühte rõivasse mässi-tult, jalad üleval, (2) kergitada seesama rõivas oma õlgadele. Ja samuti (keelas ta) kahte sorti müügi: *al-limaas* ja *an-nibaadh*.“

11 Kauba eest kõrgema hinna pakkumine, kuigi ostusoovi ei ole ja on vaid kokkulepe kaupmehega teiste potentsiaalsete ostjate ees kauba hinda tõsta. Võib olla ka see, kui kaupmees valetab, et maksis ise kauba eest teatud hinda, kuigi tegelikult maksis vähem.

12 Õpetlased on eriarvamusel, kas siin on mõeldud olukorda, kus abieluettepanek on tehtud ja ka vastu võetud või olukorda, kus tüdruku pool veel selle üle mõtleb. Pigem siiski vaid esimene variant, kuna naisel peaks siiski olema õigus teada, mis võimalused tal on. Kindel on aga see, et abieluettepaneku tegemine ei ole kuidagi keelatud, kui mees ei tea, kas teda huvitavale naisele on juba ettepanek tehtud või mitte.

2150. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Ärge minge ette, et karavani kohata (enne, kui see linna jõuab, et sealt kaupa osta) ja ärge innustage ostjaid oma oste tühistama, et neile ise müüa ja ärge praktiseerige *nažši*. Linnaelanik ei tohiks kõrbeelaniku kaupa müüa. Ärge jätke lambaid kauaks lüpsmata, kui nad müügis on ja kes sellise looma ostab, sellel on võimalus see ka peale lüpsmist koos saa' datlitega tagastada või endale jätta.“

2155. Aisha (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) tuli minu juurde ja ma rääkisin talle orjatarist (Barirast). Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Osta ta ja lase vabaks, sest *walaa*¹³ jääb sellele, kes vabaks laseb.“ Öhtul tõusis Prohvet (*saws*) püsti, ülistas Jumalat nii, nagu Too seda väärrib, ja ütles: „Miks mõned panevad tingimusi, mida Jumala Raamatus (st seaduses) ei ole? Igaüks, kes sellise tingimuse seab, ei ole Jumala seaduses ja see tingimus ei ole kehtiv, isegi kui ta seab sada tingimust, sest Jumala tingimused on tõe ja kõige usaldusväärsemad.“

2156. Abdullah ibn Umar (*raa*) jutustas: „Aisha (*raa*) tahtis Barirat osta ja tema (st Prohvet (*saws*)) läks välja palvusele. Kui ta tagasi tuli, ütles Aisha (*raa*) talle, et nad (st orja omanikud) keeldusid teda müümas, välja arvatud tingimusel, et orja *walaa* jääks neile. Prohvet (*saws*) vastas: „*Walaa* jääb sellele, kes orja vabastab.“” Hammam küsis Nafilt, kas ta (st Barira) abikaasa oli vaba mees või ori. Ta vastas, et ta ei tea.

2172. Ibn Umar (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) keelustas *muzaabana*, mis on (kaalumata) värskete puuviljade müümine millegi eest, mis on kaalutud. Põhimõtteks on see, et kui seda asja on rohkem kui puuvilju, on kasum puuvilja müüja poolel ja kui seda on vähem, siis on see tema kahjuks.“

2175. Abu Bakra (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Ärge müüge kulda kulla eest, välja arvatud juhul, kui kaal on sama; ega hõbedat hõbede eest, välja arvatud, kui kaal on sama; kuid võite müüa kulda hõbede eest või hõbedat kulla eest, nagu soovite.“”

2178. 2179. Abu Salih Az-Zaiyat jutustas: Ma kuulsin, kui Abu Said Al-Khurdi (*raa*) ütles: „Dinaari dinaari eest müümine ja dirhami dirhami eest müümine (on lubatud).“ Ma ütlesin talle: „Ibn Abbas ei räägi sama asja.“ Abu Said vastas: „Ma küsisin Ibn Abbasilt, kas ta oli seda kuulnud Prohvetilt (*saws*) või näinud seda Pühas Raamatus. Ibn Abbas vastas: „Ma ei väida seda ja sa tunned Jumala Sõnumitoojat (*saws*) paremini kui mina, kuid Usama ütles mulle, et Prohvet (*saws*) ütles: „(Rahavahetuses) ei ole liigkasuvõtmist, välja arvatud juhul, kui seda ei tehta käest kätte (st kui üks pool ei maksa kohe).“”

2189. Jabir (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) keelas puuviljade müümise enne seda, kui need küpseks saavad ja ühtki neist ei tohi müüa muu kui dinaari ja dirhami (st raha) eest, välja arvatud *araaja* puud (mille datleid on lubatud ka datlite eest müüa).“

2201. 2202. Abu Said Al-Khudri ja Abu Huraira (*raa*)

13 Selle õigus, kes orja vabastab, osa saada selle endise orja pärandusest. Seda õigust ei ole võimalik ei maha müüa ega ära kinkida, nagu ka muid pärimisõigusi.

jutustasid: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) määras kedagi Khaibari kuberneriiks. See kuberber tõi talle suurepäraseid datleid. Prohvet (*saws*) küsis: „Kas kõik Khaibari datlid on sellised?“ Ta vastas: „Jumala nimel, ei, oo Jumala Sõnumitooja, kuid me vahetame ühe *saa'* selliseid datleid kahe *saa'* oma datlite vastu ja kaks *saa'* at selliseid kolme *saa'* omade vastu.“ Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Ärge tehke nii, vaid müüge segatud (halbema kvaliteediga) datlid raha eest ja ostke selle rahaga häid datleid.““

2209. Ibn Umar (*raa*) jutustas: „Ma olin Prohvetiga (*saws*), kui ta sõi palmisäsi. Ta ütles: „Puude hulgas on üks, mis sarnaneb tõelisele usklikule.“ Ma tahtsin öelda, et see on datlipalm, aga olin nende hulga noorim (ja seega olin vait). Ta lisas: „See on datlipalm.““

2211. Aisha (*raa*) jutustas: „Muawija ema Hind ütles Jumala Sõnumitoojale (*saws*): „Abu Sufyan (st ta abikaasa) on ihnusko. Kas võin salaja ta rahast võtta?“ Prohvet (*saws*) vastas talle: „Sina ja su lapsed võite võta, mis on piisav, õiglane ja mõistlik.““

2212. Urwa jutustas: „Ma kuulsin, kui Aisha (*raa*) ütles: „Püha värss „...Kes (orvu hooldajatest) on rikas, see ärge võtku (orvu pärandist) palka, kuid kes on vaene, see võtku, mis on õiglane ja mõistlik.“ (4:6) ilmutati nende orvuhooldajate kohta, kes hoolitsevad nende eest ja korraldavad hästi nende rahaasju: kui hooldaja on vaene, võib ta orvu rahast võtta, mis on õiglane ja mõistlik.““

2213. Jabir (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) andis iga kaasomandi puhul eelisostuõiguse (partnerile), kuid kui omandi piirid olid märgitud või teed ja tänavad paika pandud, ei olnud mingit eelisostuõigust.“

2215. Ibn Umar (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) ütles: „Kui kolm inimest jalutasid, hakkas vihma sadama ja nad pidid mägedes ühte koopasse sisenema. Suur rahn veeres koopa sissepääsu ette ja blokeeris selle. Nad ütlesid üksteisele: „Paluge Jumalat parima teoga, millega olete hakkama saanud (et Ta meid välja aitaks).“ Üks neist ütles: „Oo Jumal, mu vanemad olid vanad ja ma käisin väljas karjatamas. Tagasitulles lüpsin ma ja viisin piima ühes anumasa oma vanematele juua. Kui nad olid sellest joonud, andsin ma selle oma lastele, perele ja naisele. Ühel päeval jäin ma hiljaks, leidsin, et mu vanemad juba magasid, ega soovinud neid äratada. Lapsed nutsid (näljast) mu jalge eest. See kestis kuni koiduni. Oo Jumal, kui usud, et tegin seda kõike vaid Sinu nimel, siis palun liiguta seda rahnu, et saaksime taevast näha.“ Seega rahn liikus veidi. Teine ütles: „Oo Jumal, sa tead, et olin armunud oma nõbusse kõige sügavama armastusega, mida üks mees naise vastu tunda saab ja ta ütles, et ma ei saa oma kirge rahuldada enne, kui olen talle sada dinaari maksnud. Seega ma pingutasin selle nimel, kuni olin selle raha saanud ja kui ma istusin ta jalge vahel, käskis ta mul Jumalat karta ja palus teda mitte ta neitsilikkusest ilma jätta, välja arvatud õigel viisil (st abielus olles). Seega ma tõusin püsti ja lahkusin temast. Oo Jumal, kui usud, et tegin seda vaid Sinu nimel, siis palun kõrvalda see rahn.“ Ja kaks kolmandikku kivi liikus avause eest. Siis ütles kolmas mees: „Oo Jumal, tõesti, Sa tead, et kord palkasin ühe *faraqi* (kolme

saa') hirsi eest ühe töölise ja kui ma tahtsin talle maksta, keeldus ta seda võtmast, seega külvasin ma selle maha ja sellest võrsunu eest ostsin lehmad ja karjuse. Mõne aja pärast tuli see mees ja küsis oma raha. Ma vastasin talle: „Mine nende lehmade ja karjuse juurde ja võta need, kuna need kuuluvad sulle.“ Ta küsis, kas heidan tema kulul nalja. Ma vastasin, et ei naljata temaga ja kõik see kuulub talle. Oo Jumal, kui usud, et tegin seda vaid Sinu nimel, siis palun eemalda see rahn.“ Ja rahn eemaldati täielikult koopa väljapääsu eest.““

2216. Abdur-Rahman ibn Abu Bakr (*raa*) jutustas: „Me olime koos Prohvetiga (*saws*), kui pikka kasvu, tuhmide kammimata juustega polüteist tuli oma lambaid ajades. Prohvet (*saws*) küsis temalt: „Kas need lambad on müügiks või kingiks?“ Polüteist vastas: „Need on müügiks.“ Prohvet (*saws*) ostis temalt ühe lamba.

2217. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) ütles: „Prohvet Aabraham (as) rändas koos Sarah'ga ja sisenes ühte külla, kus oli üks kuningas või türann. (Kuningale) oli räägitud, et Aabraham (as) oli sisenenud koos ühe naisega, kes oli üks võluvamaid naisi. Seega saatis kuningas Aabrahami (as) järgi ja küsis: „Oo Aabraham, kes on see naine, kes sind saadab?“ Aabraham (as) vastas: „Ta on mu öde¹⁴.“ Seejärel naases Aabraham (*raa*) Sarah' juurde ja ütles: „Ära eita seda, mida ütlesin, sest rääkisin neile, et oled mu öde. Jumala nimel, maailmas pole teisi tõelisi usklikke peale minu ja sinu.“ Siis saatis Aabraham (as) oma naise kuninga juurde. Kui kuningas ta juurde jõudis, tõusis naine püsti, tegi *wudu*, palvetas ja ütles: „Oo Jumal, kui olen uskunud Sinusse ja Sinu sõnumitoojasse ja hoidnud oma intiimpiirkonda kõigi teiste peale oma abikaasa eest, siis palun ära luba sel uskmatul minu üle võimust võtta.“ Selle peale kaotas kuningas teadvuse ja ta jalad hakkasid liikuma. Nähes kuninga olukorda, palus Sarah: „Oo Jumal, kui ta peaks surema, ütlevad inimesed, et mina tapsin ta.“ Kuningas sai oma jõu tagasi ja liikus jälle Sarah' suunas edasi, kuid ta tõusis jälle, tegi *wudu*, palvetas ja ütles: „Oo Jumal, kui olen uskunud Sinusse ja Sinu sõnumitoojasse ja hoidnud oma intiimpiirkonda kõigi teiste peale oma abikaasa eest, siis palun ära luba sel uskmatul minu üle võimust võtta.“ Selle peale kaotas kuningas taas teadvuse ja ta jalad hakkasid liikuma. Nähes kuninga olukorda, palus Sarah: „Oo Jumal, kui ta peaks surema, ütlevad inimesed, et mina tapsin ta.“ Kuningal käis üle kaks või kolm hoogu ja peale viimasest hoost toibumist, ütles ta: „Jumala eest, oled saatnud mulle saatana. Viige ta Aabrahami juurde ja andke talle Ažar (Hažar).“ Seega tuli Sarah tagasi Aabrahami (as) juurde ja ütles: „Jumal alandas uskmatut ja andis meile teenimiseks orjatar.““

2220. Urwa ibn Az-Zubair jutustas: „Hakim ibn Hizam ütles: „Oo Jumala Sõnumitooja, ma tegin islamieelsel teadmatuse ajal häid tegusid, nagu näiteks sugulastega heade suhete hoidmine, orjade vabaks laskmine ja almuse andmine. Kas saan selle kõige eest ka tasu?“ Jumala Sõnumitooja (*saws*) vastas: „Sa astusid islamisse koos kõigi heade tegudega, mida sa kunagi teinud oled.““

2221. Abdullah ibn Abbas (*raa*) jutustas: „Kord möödus Jumala Sõnumitooja (*saws*) ühest surnud lambast ja ütles inimestele: „Kas te ei saaks selle nahast kasu?“ Inimesed vastasid, et see on surnud. Prohvet (*saws*) ütles: „Aga vaid selle söömine on *haram*.““

102. peatüki sissejuhatus: Jabir (*raa*) ütles: „Prohvet (*saws*) muutis sigade müügi ebaseaduslikuks.“

2222. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Tema nimel, Kelle kätes on mu hing, tõesti, Maarja poeg tuleb peagi teie hulka ja mõistab inimkonna üle õiglaselt Koraani seaduste järgi kohut, purustab risti, tapab sead ja tühistab (st ei võta enam vastu) *žizia*¹⁵. Siis on ohtralt raha ja keegi ei võta enam almusande vastu.““

2223. Ibn Abbas (*raa*) jutustas: „Kord teatati Umarile (*raa*), et üks mees oli müünud alkohoolset jooki. Umar (*raa*) ütles: „Jumal needku teda! Kas ta ei tea, et Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Jumal needku juute, kuna Jumal ei lubanud neil loomset rasva süüa, kuid nad sulatasid selle ja müüsid maha.““

2225. Said ibn Abu Al-Hasan jutustas: „Olin koos Ibn Abbasiga (*raa*), kui üks mees tuli ja ütles: „Oo Abbasi isa, ma olen inimene, kelle ülalpidamine pärineb tema käte tööst ja ma teen selliseid pilte.“ Ibn Abbas (*raa*) ütles: „Ma ütlen sulle vaid seda, mida kuulsin Jumala Sõnumitoojalt (*saws*). Ma kuulsin, kui ta ütles: „Igaüht, kes teeb pildi, karistab Jumal, kuni ta paneb sellesse hinge ja ta ei suuda iial sellesse hinge panna.““ Seda kuulnud, ohkas mees ja ta nägu muutus kaameks. Ibn Abbas (*raa*) ütles talle: „Küll on kahju. Kui tahad endiselt pilte teha, siis soovitan sul neid teha puudest ja teistest elututest asjadest, mil pole hinge.““

2227. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) ütles: „Jumal ütleb: „Ma olen Ülestõusmispäeval kolme inimese vastu: 1) selle, kes minu nimel teeb lepingu, kuid osutub petiseks; 2) selle, kes müüb vaba inimese orjaks ja sööb selle hinna; 3) ja selle, kes palkab töölise, kes teeb kogu töö, kuid selle eest palka ei saa.““

108. peatüki sissejuhatus: Ibn Umar (*raa*) ostis ratsa-

15 Teatud maks, mida islamiriigi mitte-moslemitest kodanikud riigile maksavad, kuna zakaatist on nad kui mitte-moslemid vabastatud.

looma (kaameli) nelja kaameli eest, mille ta oli lubanud Ar-Rabadhasse viia. Ibn Abbas (*raa*) ütles: „Üks kaamel võib olla parem kui kaks.“ Rafi ibn Khadij ostis kord kaameli kahe kaameli eest ja ta viis ühe otsekohe kohale ja ütles: „Kui Jumal seda tahab, toon sulle teise homme, viivitamata.“ Ja ibn Al-Musaiyab ütles: „(Loomades) liigkasuvõtmist ei ole, st ühe kaameli kahe eest müümises või ühe lamba kahe eest võlgu müümises.“ Ibn Sirin ütles: „Ei ole midagi halba ühe kaameli kahe eest võlgu müümises.“

2229. Abu Said Al-Khudri (*raa*) jutustas, et kui ta istus Jumala Sõnumitooja (*saws*) seltsis, (tuli üks Ansaari mees ja) ütles: „Oo Jumala Sõnumitooja, me saame oma sõjasaagi osana ka naisvange ja oleme nende hindadest huvitatud. Mis on sinu arvamus *coitus interruptuse*¹⁶ kohta?“ Prohvet (*saws*) vastas: „Kas te tõesti teete seda? Teile on parem seda mitte teha. Iga hing, mille Jumal on määranud olema, saab kindlasti olema.“

2232. 2233. Zaid ibn Khalid ja Abu Huraira (*raa*) jutustasid, et Jumala Sõnumitoojalt (*saws*) küsiti vallalise orjatariga kohta, kes oli ebaseaduslikus seksuaalvahekorras olnud. Nad kuulsid, kui ta (*saws*) ütles: „Piitsutage¹⁷ teda ja kui ta peale seda jälle ebaseaduslikus seksuaalvahekorras on, piitsutage teda uuesti ja kolmandal või neljandal korral müüge ta maha.“

2237. Abu Masud Al-Ansari (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) keelas koera hinda ja prostituudi või posija (ennustaja) teenitud raha vastu võtta.“

2238. Aun ibn Abu Juhaifa jutustas: „Ma nägin, kui mu isa ostis orja, kelle ametiks oli kuppude panemine ja käskis tolle instrumendid purustada. Ma küsisin temalt, mis põhjusel ta nii teeb. Ta vastas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) keelas vere ja koera eest raha ning prostituudist orjatariga teenitud vastu võtta. Ta (*saws*) needis neid, kes tätoveeringuid teevad ja neid, kes lasevad endale tätoveeringuid teha ja intressi sööjaid ja neid, kes seda annavad ja pilditegijaid.“

16 Katkestatud sugühe.

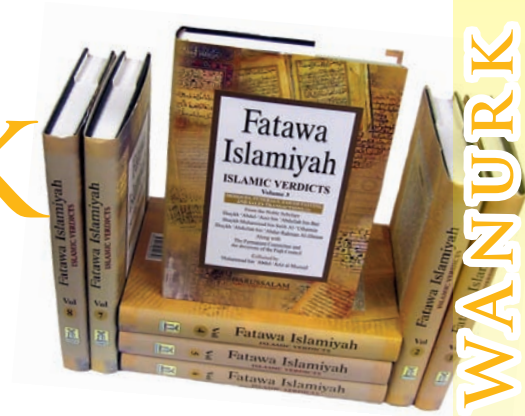
17 Ebaseaduslikus seksuaalvahekorras olnud orja karistus on pool vaba inimese karistusest, ehk 50 piitsahoopi 100 vaba inimese piitsahoobi vastu. Kividega surnuks viskamist aga orjade puhul rakedada ei tohi.

FATWANURK

naise juuste hooldus

Tõlkinud ja koostanud: Aisha

JUUSTE TAGANT LÕIKAMINE JA KELLEGI KUULSUSE JÄRGI SOENGU TEGEMINE

Küsimus: Kas tohib juukseid lõigata nii, et need on tagant umbes õlakõrgused ja eest veidi pikemad? Ka juukseid tohib lõigata järgmistes stiilides: 1) printsess Diana stiilis, 2) lövi stiilis, 3) hiire stiilis?

Vastus: Mosleminaised ei tohiks oma juukseid lõigata kuidagi kummalisel viisil, nagu näiteks tagant lühem ja eest pikem, imiteerides nii mitte-moslemeid. Samuti ei tohiks mosleminaine oma juukseid lõigata kedagi kuulsat mitte-moslemit imiteerides või mõnda looma imiteerides, kuna see ei ole talle kohane.

Šeik Saalih ibn Fowzaan

al-Muntaqaa min Fataawa ash-Shaykh al-Fowzaan –
köide 3, lk 190;

Fataawa wa Ahkaam fee Sha'r an-Nisaa - küsimus 22,
lk 29

JUUSTE LÜHIKESEKS LÕIKAMINE, ET VÄLTIDA VÄLJALANGEMIST

Küsimus: Mu naisel kukub palju juukseid peast välja. Tal le öeldi, et ta lõikaks oma juuksed lühikeseks, kuna see pidi väljalangevust vähendama. Kas ta tohib seda teha?

Vastus: Kirjeldatud juhul on naisel õigus oma juuksed lühikeseks lõigata, kuna see aitab edaspidist väljalangemist vältida.

Islamiuuringute ja fatwade alaline komitee

Fataawa al-Lajnah ad-Daa'imah lil-Buhooth al-'Ilmiyyah wal-Iftaa - köide 5, lk 182, küsimus 1, fatwa nr 6259;

Fataawa wa Ahkaam fee Sha'r an-Nisaa - küsimus 28,
lk 33

JUUKSEPIKENDUSED

Küsimus: Kas naisel võivad olla juuksepikendused?

Vastus: Nii päris juustest kui ka juuksesarnasest materjalist juuksepikendused on haram. Selle vastu on olemas autentsed tõendusmaterjalid.

Islamiuuringute ja fatwade alaline komitee

Fataawa al-Lajnah ad-Daa'imah lil-Buhooth al-'Ilmiyyah wal-Iftaa - köide 5, lk 193, küsimus 10,
fatwa nr 9850;

Fataawa wa Ahkaam fee Sha'r an-Nisaa - küsimus 5,
lk 8

KARVADE EEMALDAMINE NÄOLT, JALGADELT JA KÄTELT

Küsimus: Mis on *nams*? Kas naisel on lubatud näolt, jalgadelt või käteelt karvu eemaldada, kui need karvad on ta abikaasale ebameeldivad?

Vastus: *Nams* on kulmukarvade eemaldamine ja see on keelatud, kuna Prohvet Muhammed (*saws*) needis nii neid, kes selliseid karvu eemaldavad kui ka neid, kes neid lasevad eemaldada. Samas on naisel õigus igasuguseid muid näo peal kasvavaid karvu või jalgade ja käte karvu eemaldada.

Islamiuuringute ja fatwade alaline komitee

Fataawa al-Lajnah ad-Daa'imah lil-Buhooth al-'Ilmiyyah wal-Iftaa - köide 5, lk 195, küsimus 8, fatwa nr 10896;

Fataawa wa Ahkaam fee Sha'r an-Nisaa – küsimus
40, lk 43

VAJADUSEST TINGITUD JUUSTE LÜHIKESEKS LÕIKAMINE

Küsimus: Kas naisel on lubatud oma juukseid lühikeseks lõigata, näiteks juhul, kui ilmad on külmad ja tal on raske pikki juukseid pesta?

Vastus: Kui naisel on juuste lühikeseks lõikamiseks konkreetne vajadus, on see loomulikult lubatud. Kui aga naine lõikab oma juuksed lühikeseks põhjusel, et soovib samasugust soengut, kui mõnel uskmatal naisel, siis see ei ole lubatud, kuna Prohvet Muhammed (*saws*) ütles: „Igaüks, kes mingile rahvale sarnaneb, on nende hulgast.“

Islamiuuringute ja fatwade alaline komitee Fataawa al-Lajnah ad-Daa'imah lil-Buhooth al-'Ilmiyyah wal-Iftaa - köide 5, lk 182, küsimus 2, fatwa nr 2922;
Fataawa wa Ahkaam fee Sha'r an-Nisaa - küsimus 27, lk 32

NAISTE JUUSTE LÕIKAMINE

Küsimus: Kas mul on lubatud juukseid lõigata nii, et osa neist jäävad laubale (st tukk ette)?

Vastus: Naise juuste lõikamises ei ole iseenesest midagi halba. Naisel ei ole lubatud end kiilaks ajada, kuid juukseid lõigata on lubatud.

Siiski tuleb silmas pidada, et see oleks tehtud ilusal viisil, mida on nii endal kui ka abikaasal meeldiv vaadata. Hea oleks, kui naine selles suhtes ka oma abikaasaga konsulteeriks.

Samuti ei tohiks naine oma juukseid lõigates imiteerida uskmataid naisi. Kui naisel on pikad ja paksud juuksed ja nende eest on raske hoolitseda, ei ole mingit probleemi, kui ta need oma elu lihtsustamiseks lühemaks lõikab.

Naine võib soovida oma juukseid lühikeseks lõigata ka selleks, et oma abikaasale rohkem meeldida. Lõigata võib igat moodi, ainult kiilaks ajada ja uskmataid imiteerida ei tohi. Kiilaks võib ajada vaid juhul, kui tegemist on mingi haigusega, mille kõrvaltamiseks või stabiilsena hoidmiseks on vaja juuksed maha ajada.

**Šeik Ibn Baaz
Fataawa al-Mar.ah**

PARUKA KANDMINE

Küsimus: Kas naine võib oma abikaasale meeldimiseks parukat kanda? Kas paruka kandmine on samamoodi keelatud, kui juuste lisamine?

Vastus: Parukad on keelatud, kuna nad on samamoodi juuste lisamine nagu näiteks pikendused. Kuigi paruka kandmine ja püsivate pikenduste või paksenduste panemine ei ole täpselt sama, on tulemus ikkagi sama – naise juuksed näivad teistsugused (pikemad või paksemad), kui need tegelikult on ja see on petmine. Prohvet Muhammed (*saws*) needis neid, kes juukseid lisasid nagu ka neid, kes lasid endale juukseid lisada.

Samas, kui naisel ei ole juukseid, st ta on mingil põhjusel kiilas, on tal lubatud parukat kanda, kuna kiilaspäisus on naise puhul ebanormaalne iluviga ja selliseid iluvigu on lubatud parandada. Näiteks Prohvet Muhammed (*saws*) lubas ühel mehel, kellel lahingus nina maha lõigati, selle asemel kuldset nina kanda.

Nüüd võiks küsida, et kas siis on lubatud oma nina kor-

rastamiseks plastilist kirurgiat kasutada? Siiski tuleb meeles pidada, et ilustamine ja ebanormaalse ilueva kõrvaldamine on kaks erinevat asja – esimene on kirurgia läbi keelatud, teine lubatud. Kui küsimus on ebanormaalse ilueva kõrvaldamises (näiteks nina on kõver või näol on suur sünnimärk või väljaulatuv liignahk), siis see on lubatud, kuid niisama opereerida, kuna inimene ei ole Jumala loodud nina, suu või silmadega rahul, ei ole lubatud. Seega, kõverat nina või jänesemokka parandada on lubatud, silmi suuremaks või nina väiksemaks lõigata, kulmukarvu eemaldada või tätoveeringuid teha on aga keelatud.

Kui naisel endal on juuksed olemas, ei ole paruka kandmine isegi abikaasa nõusolekul lubatud, kuna abikaasa ei saa lubada midagi, mille Jumal on keelanud.

**Šeik Ibn 'Uthaymeen
Fataawa al-Mar.ah**

PARUKAS ABIKAASALE MEELDIMISEKS

Küsimus: Kas naisel on lubatud parukat kanda, kui ta tahab oma abikaasale sellega meeldida?

Vastus: Iga abikaasa peaks end oma mehe või naise jaoks ilusaks tegema, et nendevahelisi tundeid tugevdada.

Samas tuleb seda teha nii, et see ei läheks Jumala seadusega vastuollu. Parukate kandmine on midagi, mis sai alguse mitte-moslemitest naiste hulgas ja muutus populaarseks enese kaunistamise viisiks. Kui moslemi naine parukat kannab, olgugi, et ainult oma abikaasale meeldimiseks, imiteerib ta sellega mitte-moslemitest naisi ja see on keelatud. Prohvet Muhammed (*saws*) ütles: „Igaüks, kes mingit rahvast imiteerib, on nende hulgast.“

Paruka kandmine on keelatud ka seetõttu, et see on sama mis juuste lisamine ja Prohvet (*saws*) keelas juuste lisamise ja needis neid, kes sellise asjaga tegelevad.

**Islamiuuringute ja fatwade alaline komitee
Fataawa al-Mar.ah**

JUUSTE VÄRVIMINE

Küsimus: Ma tean, et naistel on lubatud juukseid hennaga värvida, aga kas ka muud juuksevärvid on lubatud?

Vastus: Prohvet (*saws*) käskis ühel mehel oma valge habe ära värvida, kuid maintses, et ta musta väldiks (Sa-

hih Muslim 5476). Prohvet (*saws*) on ka öelnud: „Maailma lõpus on inimesed, kes värvivad oma juuksed mustaks nagu linnu pugud. Nad ei näe Paradiisi ega tunne selle lõhna,“ (Abu Dawud 4212, An-Nasai 8/138). Sellest tulevalt on keelatud juukseid mustaks värvida.

Mis puutub muudesse värvidesse, siis põhimõtteliselt on see lubatud, välja arvatud juhul, kui seda tehakse uskmatute või ebamoraalsete naiste eeskujul, kuna Prohvet (*saws*) ütles: „Igaüks, kes mingit rahvast imiteerib, on nende hulgas,“ (Abu Dawud 4031).

Šeik Ibn 'Uthaymeen

Majmoo' Fataawa wa Rasaa'il, 4/121

JUUSTE PRUUNIKS VÄRVIMINE

Küsimus: Kas naine võib oma juuksed juuksevärviga pruuniks värvida? Ma ei taha hennat kasutada, kuna see mu juustele ei sobi, kuigi ma tean, et see on sunna.

Vastus: Juuste pruuniks värvimises, isegi kui seda tehakse millegi muu kui hennaga, ei ole midagi halba. Mis ei ole lubatud, on juuste mustaks värvimine, kuna Prohvet (*saws*) on selle keelanud. Samuti ei tohi oma juukseid nii värvida, nagu seda teevad uskmatud, näiteks punk stiilis väga kummalist värvi.

Šeik Muhammed Salih Al-Munajjid

JUUSTE VÄRVIMINE, SIRGENDAMINE JA KOOLUTAMINE

Küsimus: Olen näinud, et inimesed kasutavad erinevaid tooteid, et oma juukseid värvida, olgu siis mustaks, punaseks või ükskõik mis muud värvi. Samuti kasutatakse

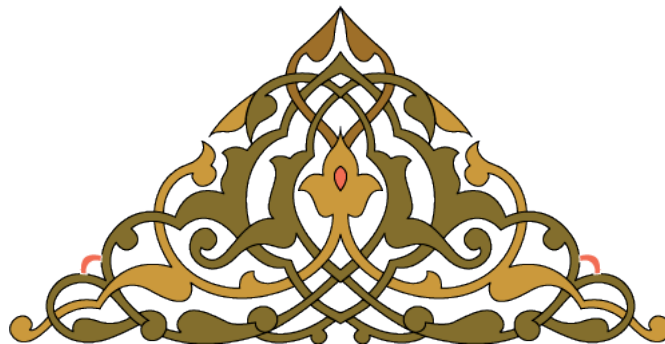

tihti tooteid või masinaid, et lокkis juukseid sirgendada ja vastupidi. Kas see on lubatud ja kas sama seadus kehtib nii noorte kui vanade kohta?

Vastus: Juuksevärvi muutmises ei ole midagi halba, välja arvatud juuste mustaks värvimine, mis on keelatud. Samuti ei ole keelatud lокkis juuste sirgendamine ja vastupidi. Seadus on nii vanadele kui ka noortele sama. Seni, kuni tulemus ei ole midagi kahjulikku ja kasutatud tooted on puhtad ja islamis lubatud, on see lubatud. Juuste mustaks värvimine ei ole aga ei meestele ega naistele lubatud, sest Prohvet (*saws*) ütles: „Muuda oma hallid juuksed, kuid väldi musta.“

Fataawa al-Lajnah al-Daa'imah, 5/168

Allikad: www.fatwa-online.com ja www.islam-qa.com

„MOSLEMI KINDLUS – duaasid Koraanist ja sunnast“

Said ibn Wahf Al-Qahtani

Tõlkinud ja koostanud: Aisha

2. RIETUMISDUAAD

5. *alhamdu li-llähi lläthi käsääni hääthä (äth-thäubä) wa razaqanihi min ghairi haulin wa lää quuatin.* – Kiitus olgu Jumalal, Kes on mind selle (riide) ga rietanud ja mind sellega varustanud, kuigi ma olin ise jõuetu ja võimetu. (Sahih Al-Bukhari, Sahih Muslim, Abu Dawud, Ibn Majah, At-Tirmidhi; „Irwa’ul Ghalil“ 7/47)

3. DUAAD UUT RIIETE SELGAPANEMISEKS

6. *allahumma läkä l-hämdu äntä käsäutänihi, äs’älukä min khäirihi wa khäiri mäa sunia lähu, wa auudu bikä min šarrihi wa šarri mäa sunia lähu.* – Oo Jumal, kiitus olgu Sul. Sa oled mind rietanud. Ma palun Sinult selle head ja selle (riideeseme) head, milleks see tehtud on ja ma otsin Su kaitsed selle (riideeseme) halva eest ja selle halva eest, milleks see tehtud on. (Abu Dawud, At-Tirmidhi; Al-Albani – „Mukhtasar Shama’il At-Tirmidhi“ lk 47)

4. DUA KELLELEGI, KES ON PANNUD UUED RIIDED

7. *tublii wa jukhlifu llaahu ta’aalaa.* – Asendagu Jumal, Kõigekõrgem, see uuega, kui vana on kulunud. (Abu Dawud 4/41; Al-Albani „Sahih Abu Dawud“ 2/760)

8. *älbäs žädiidän, wa ‘iis hämiidan, wa mut šahiidan.* – Riietu uude, ela kiiduväärt elu ja sure märtrina. (Ibn Majah 2/1178, Al-Baghawi 12/41; Al-Albani – „Sahih Ibn Majah“ 2/275)

5. DUA LAHTIRIETUMISEKS

9. *bismillääh.* – Jumala nimel. (At-Tirmidhi 2/505 jt; „Irwa’ul Ghalil“ nr 49, „Sahih ul-Jami“ 3/203)

6. DUA TUALETTI SISENEMISEKS

10. *(bismillääh) allaahumma inni äuudu bikä min äl-khubthi wa l-khäbää’ith.* – (Enne sisenemist – Ju-

mala nimel.) Oo Jumal, ma otsin Sinult kaitset meessoost ja naissoost halbade vaimude vastu. (Sahih Al-Bukhari 1/45, Sahih Muslim 1/283. *Bismilläähi* lisamise algusesse edastas Said ibn Mansur; vaat. „Fathul-Bari“ 1/244)

7. DUAA TUALETIST VÄLJUMISEKS

11. *ghufräänäkä*. – Ma otsin Su andestust. (Abu Dawud, Ibn Majah, At-Tirmidhi, An-Nasai; Ibn Al-Qayyim – „Zadul-Ma’ad“ 2/387)

8. ENNE WUDU TEGEMIST

12. *bismillääh*. – Jumala nimel. (Abu Dawud, Ibn Majah, Ahmad; Al-Albani – „Irwa ul-Ghalil“ 1/122)

9. PEALE WUDU LÕPETAMIST

13. *äshädu än lää iläähä illa llaah wahdahu lää šariikä läh, wa äshädu ännä muhammädän abduhu wa rasuuluh*. – Ma tunnistan, et ei ole teist kummardamist väärivat jumalust peale Jumala, Kellele ei ole võrdset, ja ma tunnistan, et Muhammed on tema sulane ja sõnumitooja. (Sahih Muslim 1/209)

14. *allaahumma žalnii min ät-täwwäabiin wa žálnii min äl-mutatahhiriin*. – Oo Jumal, tee nii, et ma oleksin nende hulgast, kes patukahetsuses Sinu poole pöörduvad ja tee nii, et ma oleksin puhastatute hulgast. (At-Tirmidhi 1/78; Al-Albani – „Sahih At-Tirmidhi“ 1/18)

15. *subhäänäk allahumma wa bihämdikä, äshädu än lää iläähä illa änt, astaghri Fukä wa ätuuhu iläikä*. – Ülistus olgu Sulle, oo Jumal, ja kiitus. Ma tunnistan, et ei ole kedagi väärt kummardamist peale Sinu. Ma otsin Su andestust ja pöördun patukahetsuses Su poole. (An-Nasai – „Amalul-Yawm wal-Laylah“ lk 173; Al-Albani – „Irwa’ul-Ghalil“ 1/135 ja 2/94)

10. KODUST LAHKUDES

16. *bismillääh, täwäkkältu älää llaah, wa lää häwlä wa lää quuata illää billääh*. – Jumala nimel, ma usaldan end Jumala hoolde, ei ole väge ega võimu peale Jumala oma. (Abu Dawud 4/325, At-Tirmidhi 5/490; Al-Albani „Sahih At-Tirmidhi“ 3/151)

17. *allaahumma innii auudu bikä än adillä, äu udalla, äu äzillä, äu uzällä, äu azlimu, äu uzlämä, äu äzhälä, äu juzhälä äläiiä*. – Oo Jumal, ma otsin kaitset Sinu, et ma teisi eksiteele ei viiks või et

mind eksiteele ei viidaks, et ma teisi eksima ei paneks või et mind eksima ei pandaks, et ma kedagi ei solvaks või et mind ei solvataks ja et ma rumalalt ei käituks või et ma ei näeks teiste rumalusi. (Abu Dawud, Ibn Majah, An-Nasai, At-Tirmidhi; Al-Albani – „Sahih At-Tirmidhi“ 3/152 ja „Sahih Ibn Majah“ 2/336)

11. KOJU SISENEDES

18. *bismilläähi waläžnää, wa bismilläähi khäräžnää, wa älää rabbinää täwäkkälnää*. – Jumala nimel me siseneme, Jumala nimel me väljume ja oma Isanda hoolde me end usaldame. (Abu Dawud 4/325, Sahih Muslim 2018)

12. MOŠEESSE MINNES

19. *allaahumma žäl fii qalbi nuuran, wa fii lisääni nuuran, wa fii sämii nuuran, wa fii basari nuuran, wa min fauqi nuuran, wa min tähti nuuran, wa än jamiini nuuran, wa än šimääli nuuran, wa min ämäämi nuuran, wa min khalfi nuuran, wa žäl fii näfsi nuuran, wa ääzim lii nuuran, wa äzzim lii nuuran, wa žäl lii nuuran, wa žálnii nuuran, allahumma aatini nuuran, wa žäl fii asabi nuuran, wa fii lähmi nuuran, wa fii damii nuuran, wa fii šääri nuuran, wa fii bašari nuuran, (allahumma žäl lii nuuran fi qabri ... wa nuuran fii izaami) (wa zidni nuuran, wa zidnii nuuran, za zidnii nuuran) (wa hab lii nuuan älää nuur)*. – Oo Jumal, pane mu südamesse valgus ja mu keelele valgus ja mu kõrvadesse valgus ja mu nägemisse valgus ja mu üle valgus ja mu alla valgus ja minust paremale valgus ja minust vasemale valgus ja minu ette valgus ja minu taha valgus ja pane mu hinge valgus ja võimenda minu jaoks valgus ja suurenda minu jaoks valgus ja tee minu jaoks valgus ja tee mind valguseks. Oo Jumal, anna mulle valgust ja pane mu närvidesse valgus ja mu kehasse valgus ja mu verre valgus ja mu juustesse valgus ja mu nahka valgus (Kuni selleni on edastanud Sahih Al-Bukhari 11/116, hadith 6316 ja Sahih Muslim 1/526, 529-530, hadith 763). (Oo Jumal, tee mulle valgus minu hauda ... ja valgus minu kontidesse. (At-Tirmidhi 5/483, hadith 3419)) (Ja lisa mulle valgust ja lisa mulle valgust ja lisa mulle valgust. (Al-Bukhari – „Al-Adab Al-Mufrad“ – hadith 695, lk 258; Al-Albani „Sahih Al-Adab Al-Mufrad“, nr 536)) (Anna mulle valgus valgusel. (Sahih Al-Bukhari, Al-Asqalani, „Fathul-Bari“ 11/118))

ÕPIME ARAABIA KEELT!

Koostanud ja tõlkinud: Kätlin Hommik-Mrabte

.....

Sel kuul pühendame end „Modernse araabia keele õpiku“ 15. Peatükile, mis on ühtlasi ka meie õpiku eelviimane.

Peale tekstide ja sõnavara on tänasteks grammatika teemadeks relatiivlauseid ja samaaegne tegevus (ehk *äl-hääli* kasutus). Peale selle peatükiga ühele poole saamist peaksite olema ka võimelised kõiki (1.-10.) tuletatud verbivorme moodustama ja kasutama.

Jõudu tööle!

١٥ - خمسة عشر

الدرس الخامس عشر

النص: سيرة عجيبة^١.

كنا أنا ورفيق لي جالسين في مطعم لثنائي لنتاكل و كانت الساعة بعد العاشرة فجاء صاحب المطعم . قال رفيقي ناظراً إلى ساعته :

- نعمتذر يا أحمد فأنا جئناك متأخرين الليلة وانن أنك كنت تريد أن ترجع إلى بيتك .

فاجاب أحمد - صاحب المطعم - أنه يحسبنا ضيقه وأنه سيتترك مطعمه مفتوحاً لنا لتستريح . وقال أيضاً إن أبواب المطعم مفتوحة كل مساء حتى ساعة متأخرة من الليل ، لأن البك لايجيء قبل ذلك . فسألناه :

- من هو البك ؟

وكنا بذلك الاكنا ان الملاك جبريل نزل في المطعم لياكل او قلنا اننا وجدنا مصحراً في الشربة فاندمش وقال :

١ - Selle jutu puhul on tegemist väga vaba interpretatsiooniga novellist, mis ilmus 1937.

aastal Beiruti kogumikus "Ma kaan Ma kaan" ("Mis oli, see oli"). Selle autoriks on kirjanuduses, keda peetakse novelli kui kirjanudzanri emakasutajaks araabia

kirjanuduses.

٢ - "Bei" - Osmanite impeeriumi kõrgele ametlike tiitel.

- صحیح !! لا تعرفان البك ؟ فمن تعرفان إذن ؟

اكدنا له اننا ما سمعنا به قبل اليوم فاراد أحمد ان يجيب إلا ان الباب انتفتح ودخل رجل وهو يقرأ جريدة عربية . جلس إلى طاولة ثم طلب بعض الماكولات من أحمد الذي اجابه وكأنه عبده . ظل الزبون يقرأ الجريدة بينما كان ياكل ثم قام قائلاً : على الحساب يا أحمد! وخرج .

* * *

اندھشنا . أما صاحب المطعم فقال :

- إن الرجل الذي دخل المطعم هو البك اسمع الدعوات ، وهو من القرية التي كنت أسكنها في لثنان . إنه آخر شيوخ بيت الدعوات اللذين كانوا يحكمون قريتنا منذ عصر قديم ، حتى هاجر كثير من اللالاجين إلى أمريكا ورجعوا بثروات ضخمة . فما تحمل الشيخ أسعد ان يرى نفسه فقيراً ، وذهب يوماً لا يعرف أحد إلى أين .

أما أنا ، فهاجرت أيضاً إلى أمريكا وفتحت مطعماً بنيو يورك . وقبل سنتين سمعت زبواً كان يتكلم مع رفاق ويزعم أنه رأى رجلاً كان يبيع الجرائد ويريد ان يسميه الناس البك . وهكذا عرفت ان الشيخ أسعد في نيو يورك .

وبعد ثلاثة أيام جاءني فمرفتي و عرفت أنه عرفني . وعندما قلت له :

- أهلاً يا أسعد .

٢ - "تاكولات" : مأكولات / اكل (sööma) tud-kesksõna; siin tähenduses "toit"

٤ - أمريكا : Ameerika

٥ - نيو يورك : New-York

ثُمَّ أَكَلَ وَبَعْدَ ذَلِكَ قَامَ قَائِلًا عَلَى الْحِسَابِ يَا أَعْمَدُ! وَخَرَجَ.
 وَمِنْذُ ذَلِكَ يَزُورُنِي كُلَّ لَيْلَةٍ فِي نَفْسِ السَّاعَةِ. وَفِي كُلِّ مَرَّةٍ يَجِيءُ
 بِجَرِيدَةٍ فِي يَدِهِ وَيَتَظَاهَرُ بِأَنَّهُ يَقْرَأُهَا وَأَنَا أَصْرَفُ أَنَّهُ لَا يَقْرَأُ وَلَا
 يَكْتُبُ. ثُمَّ يَأْكُلُ وَيَذْهَبُ وَلَا يَدْفَعُ شَيْئًا. أَمَّا أَنَا، فَأَقُولُ "لَوْجَه
 اللّٰه!"

SÖNAVARA

خمسة عشر	خَمْسَةَ عَشَرَ	viisteist
الدرس الخامس عشر.	خَامِسَ عَشَرَ	viieteistkümmes
كَانَ الْمَلَاكُ جِبْرِيلُ نَزَلَ فِي الْمَطْعَمِ.	كَانَ	nagu, justkui
هاجر يوماً.	يَوْمًا	ühel päeval
أَكَلَ بَعْضَ الْمَاكُولَاتِ.	أَكَلَ (-)	sööma
فَتَحَ مَطْعَمًا.	فَتَحَ (-)	avama
هَلْ دَفَعَ شَيْئًا؟ لَا.	دَفَعَ (-)	maksma, lükkama
كَانُوا يَحْكُمُونَ قَرِينَتَنَا.	حَكَمَ (-)	valitsema, kohut mõistma

٦ - لَوْجَه اللّٰه - Jumala (lit. - Jumala rião) nimel" - väljendit kasutatakse, kui jurt on isetust teost, millele tasu võib tulla alles teispoolsuses.

قَرَأَ (-) ه عَلَى ه	lugema
بَاعَ / يَبِيعُ ه ل ه	müüma
(بِغْت) جَاءَ / يَجِيءُ ه	tulema
(جِئْت) وَجَدَ / يَجِدُ ه ه : أَنْ	leidma
هَاجَرَ / يَهَاجِرُ	emigreeruma
تَأَخَّرَ / يَتَأَخَّرُ	hiljaks jääma
تَحَمَّلَ / يَتَحَمَّلُ ه ه	(välja) kannatama
تَظَاهَرَ / يَتَظَاهَرُ بِ-	teesklema, simuleerima
أَنْدَهَشَ / يَنْدَهِشُ ل-	üllatuma
أَنْفَتَحَ / يَنْفَتِحُ	avanema
فَلَاحَ ج وَن	talupoeg
عَبَدَ ج عَبِيدُ	ori
نَفْسُ ج أَنْفُسُ	hing (n)

قَرَأَ عَلَيْنَا الْجَرِيدَةَ.	جِئْنَاكَ مَتَأَخِّرِينَ.	مَاذَا وَجَدَ فِي الشَّرْبَةِ؟	هَاجَرَ إِلَى أَمْرِيكَ.	وَصَلَ مَتَأَخَّرًا.	لَا يَتَحَمَّلُ شَيْئًا.	يَتَظَاهَرُ بِأَنَّهُ يَقْرَأُ الْجَرِيدَةَ.	أَنْدَهَشَ صَاحِبَ الْمَطْعَمِ.	أَنْفَتَحَ الْبَابَ.	هَاجَرَ كَثِيرًا مِنَ الْفَلَاحِينَ.	أَجَابَهُ كَأَنَّهُ عَبْدُهُ.	النَّفْسُ.
--------------------------------	---------------------------	--------------------------------	--------------------------	----------------------	--------------------------	--	---------------------------------	----------------------	--------------------------------------	-------------------------------	------------

قَرَأَ (-) ه عَلَى ه	lugema
بَاعَ / يَبِيعُ ه ل ه	müüma
(بِغْت) جَاءَ / يَجِيءُ ه	tulema
(جِئْت) وَجَدَ / يَجِدُ ه ه : أَنْ	leidma
هَاجَرَ / يَهَاجِرُ	emigreeruma
تَأَخَّرَ / يَتَأَخَّرُ	hiljaks jääma
تَحَمَّلَ / يَتَحَمَّلُ ه ه	(välja) kannatama
تَظَاهَرَ / يَتَظَاهَرُ بِ-	teesklema, simuleerima
أَنْدَهَشَ / يَنْدَهِشُ ل-	üllatuma
أَنْفَتَحَ / يَنْفَتِحُ	avanema
فَلَاحَ ج وَن	talupoeg
عَبَدَ ج عَبِيدُ	ori
نَفْسُ ج أَنْفُسُ	hing (n)

رأى نفسه فقيراً.	نَفْسُهُ (ه)	ise
كنا جالسَيْن في مطعم لبيداني.	نَفْسُهُ (ه) ج انْفَسْرُهُم	restoran
وجد صرصاراً.	صَرَصَارٌ ج صَرَصِيرٌ	prussakas
شرب الشربة.	شَرْبَةٌ ج شُرْبٌ	supp
على الحساب!	حِسَابٌ ج اَتْ	arve
الليل	الَلَيْلُ	öö (õidne)
الليلة	لَيْلَةٌ ج لَيَالٍ	öö
جاءني الليلة.	الَلَيْلَةُ	see öö, sellel ööl
في يده جريدة.	جَرِيدَةٌ ج جَرَائِدٌ	ajaleht
كنتُ أسكن قرية في لبنان.	قَرْيَةٌ ج قُرَى	külla
رجعوا بطروات ضخمة.	طَرَوَةٌ ج طَرَوَاتٌ	varandus
هو آخر شيوخ بيت اللدغواق.	آخِرٌ ج أَوَاخِرٌ	viimane

كان غنياً.	كَانَ غَنِيًّا	rikas
كان فقيراً.	كَانَ فَقِيرًا	vaene
غنيٌّ ج أغنياءُ	غَنِيٌّ ج أَغْنِيَاءُ	
فقيرٌ ج فقراءُ	فَقِيرٌ ج فُقَرَاءُ	

GRAMMATIKA

1. RELATIIVLAUSE:

Relatiivlause süntaks sõltub araabia keeles sellest, kas pealause nimisõna on määratud või umbmäärane.

- Kui pealause põhisõna on umbmäärane, haagitakse kõrvalause ihtsalt pealause külge, ilma midagi vahele lisamata.

نَرَى رَجُلًا يَدْخُلُ الْمَطْعَمَ.	+ Me näeme meest.
نَرَى رَجُلًا يَدْخُلُ الْمَطْعَمَ.	+ Ta siseneb restorani.
=	= Me näeme meest, kes siseneb restorani.

هُوَ ضَعِيفٌ اسْتَقْبَلْتَهُ أَمْسًا.	+ See on küllaline.
+ هُوَ ضَعِيفٌ اسْتَقْبَلْتَهُ أَمْسًا.	+ Ma võisin ta eile vastu.
=	= See on küllaline, kelle ma eile vastu võisin.

هَذَا مَطْعَمٌ أَكَلْنَا فِيهِ.

See on restoran, kus me sõime.
(lit. - See on restoran, me sõime
selles.)

Näiteks:

نَرَى الرَّجُلَ الَّذِي يَدْخُلُ
الْمَطْعَمَ .

Me näeme meest, kes siseneb
restorani. (lit. - Me näeme meest
+ relatiiv + ta siseneb restorani.)

هُوَ الْغَيْفُ الَّذِي اسْتَقْبَلْتَهُ
أَمْسٍ .

See on küaline, kelle ma eile
vastu võtsin. (lit. - See on küaline
+ relatiiv + ma võtsin ta eile
vastu.)

هَذَا الْمَطْعَمُ الَّذِي أَكَلْنَا فِيهِ .

See on restoran, milles me söime.
(lit. - See on restoran + relatiiv +
me söime selles.)

هَذَا الْكِتَابُ الَّذِي سَمِعْتُ بِهِ .

See on raamat, millest olen kuulnud
räägitavat. (lit. - See on raamat +
relatiiv + olen kuulnud sellest.)

هَمُّ النَّاسِ الَّذِينَ آخَرْتَهُمْ .

Need on inimesed, keda ma tunnen.
(lit. - Need on inimesed + relatiiv +
ma tunnen neid.)

2. SAMAAEGNE TEGEVUS: الْحَالُ

Selleks, et väljendada kahte samaaegset tegevust, on võimalik:

- kasutada peale esimest tegevus väljendavat verbi **sihitiskäandes tegijanime**, mis on ühildatud soos ja arvus. Sellele vastab eesti keeles *des*-vorm:

دَخَلَ مُتَسِمًا .

- *Ta (m) sisenes naeratades.*

دَخَلَتْ مُتَسِمَةً .

- *Ta (n) sisenes naeratades.*

هَذَا كِتَابُ سَمِعْتُ بِهِ

See on raamat, millest ma olen
kuulnud räägitavat. (lit. - See on
raamat, olen kuulnud sellest.)

هَمُّ نَاسٍ آخَرْتَهُمْ .

Need on inimesed, keda ma tunnen.
(lit. - Need on inimesed, ma tunnen
neid.)

- Kui pealause põhisõna on määratud, haagitakse selle ja kõrvallause vahele vastav siduv asesõna. Araabia keeles on selleks vaid üks siduv asesõna, mis ühildub põhisõnaga ja käändub vaid duaalis.

الْمَوْثِقُ naissoost	الْمَنْكُرُ meessoost	الْمَفْرَدُ ainsus	الْمُنْتَنِي duaal
الَّتِي	الَّذِي	الْجَمْعُ mitmus	الْمُنْتَنِي preposit- sioonik.
الَّتِي	الَّذِينَ	الرَّفْعُ aluskääne	الْمُنْتَنِي sihitis- kääne
الَّتِي	الَّذَانِ	الْمُنْتَنِي preposit- sioonik.	الْمُنْتَنِي sihitis- kääne
الَّتِي	الَّذِينَ	الْمُنْتَنِي preposit- sioonik.	الْمُنْتَنِي sihitis- kääne

دَخَلُوا مَبْتَسِمِينَ. - Nad sisenesid naeratades.

ذَهَبُوا إِلَى الْحَجَلِ رَاكِبِينَ أَبْصَارَ الشَّيْطَانِي.

- Nad läksid hiinbussiga mägedesse (= võttes hiinbussi).

NB! Arabia keeles peab tegijanimi jääma alati lause teiseks tegevuseks, sellega ei saa lauset alustada nagu eesti keeles.

- kasutada sidesõna وَ, mis sellisel juhul kaotab oma tavalise siduva väärtuse. Peale esimest tegevust väljendavat verbi ning nimisõna, isikulise asesõna või verbi كَانَ ees saab وَ uueks tähenduseks **samal ajal kui, kui**.

نَظَرَ إِلَيْهَا وَهِيَ أَكَلَتْ وَهُوَ يَقْرَأُ حَرْيَدًا.

- Ta sõi, samal ajal oma lehte lugedes.

- Ta (m) vaatas teda (n), samal ajal kui ta (n) naeratas.

لَنْ أَدْخُلَ وَسَمِيرٍ فِي الْبَيْتِ.

- Ma ei lähe sisse, kui Samiir kodus on.

دَخَلَ وَكَانَتْ تَفَيْسَةً قَدْ وَصَلَتْ.

- Ta sisenes, kui Nafiisa oli juba kohale jõudnud.

- kasutada peale **māḍī's** tegusõna **mudāri'** marfūs tegusõna: جاءَ يَرْكَبُ أَبْصَارَ.

- Ta tuli bussiga (= võttes bussi).

3. TÄISHÄÄLIKUTETA LUGEMINE: Tuletatud verbivormid.

- 7. verbivorm - اِنْفَعَلَ / يَنْفَعِلُ

Tegusõnad, mille esimese tüvekaashääliku ees on ن, loetakse:

in-a-a-a / yan-a-i-u

Näiteks: اِنْفَتَحَ / يَنْفَتِحُ - lahti minema

See verbivorm annab tihti 1. verbivormile enesekohase tähenduse.

Näiteks: اِنْكَسَرَ - katki minema ⇐ كَسَرَ - katki tegema

- 9. verbivorm - اِنْفَعَلَ / يَنْفَعِلُ

Tegusõnad, mille viimane tüvekonsonant kahekordistatakse, loetakse: i--a--a / ya--a--u.

Neid tegusõnu on vaid loetud arv, kuna nad väljendavad värvide ning füüsiliste puuetega seotut.

Näiteks: اِنْحَضَرَ / يَنْحَضِرُ - rohetama, haljendama

اِنْعَوَرَ / يَنْعَوِرُ - poolpine olema

TULETATUD VERBIVORMIDE TABEL

يَنْفَعِلُ /	فَعَلَ	2. verbivorm
يَفْعَلُ /	فَاعَلَ	3. verbivorm
يَفْعَلُ /	اَفْعَلَ	4. verbivorm
يَفْعَلُ /	تَفَعَّلَ	5. verbivorm
يَفْعَلُ /	تَفَاعَلَ	6. verbivorm
يَفْعَلُ /	اِنْفَعَلَ	7. verbivorm
يَفْعَلُ /	اِنْفَعَلَ	8. verbivorm
يَفْعَلُ /	اَفْعَلَ	9. verbivorm
يَسْتَفْعِلُ /	اِسْتَفْعَلَ	10. verbivorm

- 4. verbivormi hamza on stabiilne (هَمْزَةٌ لِقَطْعٍ), seega tuleb see ka alati välja kirjutada ning hääldada. 7., 8., 9. ja 10. verbivormi hamzad on aga ebastabiilsed (هَمْزَةٌ أَلْوَصْلُ), nagu ka määraval artiklil, seega asendatakse need liesooni korral waslaga. Isegi kui ebastabiilne hamza välja hääldatakse (st lause alguses või üksiku sõnana), ei ole tema kirjutamine kohustuslik.

TEKSTI TÕLGE

15 - Viisteist. Viieteistkümnes õppetükk. Tekst: Erakorraline õhtu. Mina ja mu sõber olime kord ühes Liibanoni restoranis istumas, et midagi süüa. Kell oli kümme läbi. Tuli restorani omanik. Mu sõber ütles talle, kella vaadates: „Vabanda mind, Ahmed. Me tulime täna hilja ja ma arvan, et tahsid koju minna.“ Restorani omanik Ahmed aga vastas, et peab meid oma külalisteks ja jätab oma restorani meie jaoks lahti, et saaksime puhata. Ta ütles ka, et restorani uksed on igal õhtul hilise tunnini avatud, kuna bei ei tule varem. Me küsisime temalt: „Kes on bei?“ Me oleks talle sellega justkui väitnud, et ingel Gabriel ise tuli alla ta restorani sööma või öelnud, et leidsime supist prussaka. Ta oli väga üllatunud ja küsis: „Tõesti! Te ei tunne bei? Aga keda te siis üldse tunnete?“ Me kinnitasime talle, et ei olnud temast kuni tolle päevani midagi kuulnud. Ahmed tahtis vastata, kuid samal ajal avanes üks ja üks mees astus sisse, araabiakeelset ajalehte lugedes. Ta istus ühte lauda, seejärel tellis mõned road Ahmedilt, kes talle vastas, nagu oleks ta mehe ori. Klient jätkas süües ajalehe lugemist, seejärel ta tõusis öeldes: „Arvele, Ahmed!“ ja väljus. Me olime üllatunud. Restorani omanik aga ütles: „Mees, kes restorani tuli, on bei Asad al-Dawaq. Ta on külast, kus ma Liibanonis elasin. Ta on viimane šeik Dawaqide soost, kes meie külla hämaratest aegadest alates juhtunud on, kuni paljud talupojad Ameerikasse emigreerusid ning suurte varandustega tagasi tulid. Šeik al-Dawaq ei suutnud siis end vaesena näha ja lahkus ühel päeval ilma, et keegi teaks kuhu. Mis

puutub minusse, siis emigreerusin samuti Ameerikasse ja avasin New-Yorkis restorani. Kahe aasta eest kuulsin üht klienti oma sõpradega rääkimas ja kinnitamas, et oli näinud meest, kes müüs ajalehti ja tahtis, et inimesed teda beiks kutsuksid. Nii sain ma teada, et šeik Asad on New-Yorkis. Kolm päeva hiljem tuli ta minu juurde. Ma tundsin ta ära ja teadsin, et ka tema tundis mind. Kui ma talle ütlesin: „Tere tulemast, Asad,“ vastas ta: „Asad bei, Ahmed! Asad bei!“ Siis ta sõi, mille järel ta tõusis ja ütles: „Minu arvele, Ahmed!“ ja väljus. Sellest alates külastab ta mind igal õhtul samal ajal. Iga kord tuleb ta ajaleht käes ja teeskleb, et loeb seda, kuigi ma tean, et ta ei oska ei lugeda ega kirjutada. Seejärel ta sööb ja lahku, midagi maksmata. Mina aga ütlen: „Küll Jumal mulle tasub“.

HARJUTUSED

التعاريف

التمرين الأول: Kirjutage ümber 15. õppetüki tekst, lisades kõik vokaalid ning muud hääldusmärgid (pärisnimesid käänamata). Harjutage vokaalidega ja vokaalideta lugemist.

المُتمرين الثاني: Moodustage näite järgi laused, lugege ja tõlkige.

[جاء بقول] => جاء قائلًا .

جاء (بركب) الباص الشعبي . رجع (بمشي) . وصلوا (يتأخر) . استقبلني (ببسم) . دخلت (بمعتذر) . حضر الدرس (بتظاهر) بأن يفهمه .

ألتعزيرين ألتالين' Lisage vajadusel relatiiv ja isikuline asesõna, vokaliseerige ja tõlkige.

هو صاحب الطعم ... ناكل في... . وصل إلى القرية ... يسكن...
إن الفلاحين ... ترى... مصريون . إن السيارة ... يركب... قديمة .
وصل الرجلان ... بعد... الخليفة . بات المهزبون في الجبال ... تقع
حول المدينة . إن الجمل ... كتب... أخذ على اللوح ليست صحيحة
. إن الجامع ... ترى... في وسط الحارة ليس قديماً . كان الدرس ...
حضر... ممبياً . دخل المقهى ... يلعب في... الطاولة كل مساء مع
رفاقه . قرأت الكتاب ... تكلمت عن... . أعرف رجلاً ... يبيع
الجراند أمام الجامعة . قرأت كلمة ... ما فهمت... . أرى بأها ...
يقف في شارع الثورة .

ألتعزيرين ألتالين' Kirjutage laused nii, nagu on öige vokaliseerige ja tõlkige.

سمعنا ... [ذهب يوماً إلى أمريكا] . أعرف ... [ليس الطعم مفتوحاً
اليوم] . يحسب البك ... [الفلاحون عبيد] . أكد ... [سيراجع
المهاجرون إلى لبنان بعد الحرب] . تظاهر بـ... [يقراً الجريدة] . ظن
الناس ... [سيف الشاعر مسحور] . يقول ... [كل الفلاحين
هاجروا] . طلبنا منه ... [يشترك في المشروع] . يريدون ...
[يهاجرون إلى فرنسا] . يحب ... [يمش في القرية] . يزعم علي
بابا ... الجبل انفتح أمامه . فهمت ... البك لن يدفع شيئاً .

ألتعزيرين ألتالين' Vokaliseerige ja lugege, seejärel jagage tegusõnad nende verbivormide järgi gruppidesse ja moodustage "olevik".

صفق . تابع . انفتح . اجتمع . استكمل . استسلم . انصرف .
راسل . وقع . تعلق . انقلب . اصفر . احمر . واجه . اعتقل .
انبعث . قاوم . مثل . اندهش . أعلن . انسحب . تدخل . أطلق .
نقذ . اندمج . نسق . تعاون . انفصل .

ألتعزيرين ألتالين' Vokaliseerige, lugege ja tõlkige.

انعطف الطريق أمام سيارة الأجرة التي كنا قد ركبناها في
السياح للذهاب إلى الرباط فدار السائق ، ثم وقف السيارة قائلاً
إنه يسمع صوتاً في الحرك . فنزلنا وانتظرنا في مقهى كان يقع
قرب الطريق ، حتى رجع السائق مؤكداً أنه صلح السيارة .

ألتعزيرين ألتالين' Kirjutage ehneva harjutuse tekstile lõpp.

2. Kirjutage tekst teemal:

تتكلّم كاتبة عربية عن حياتها وكتبها .

١٥ - خَمْسَةٌ عَشْرُ الدُّرُوسُ الْخَامِسُ عَشْرُ

النَّصُّ سَهْرَةٌ عَجِيبَةٌ .

كُنَّا أَنَا وَرَفِيقِي لِي جَالِسَيْنِ فِي مَطْعَمٍ لِبَنَانِي لِنَأْكُلَ وَكَانَتْ السَّاعَةُ بَعْدَ الْعَاشِرَةِ فَجَاءَ صَاحِبُ الْمَطْعَمِ . قَالَ رَفِيقِي نَاطِرًا إِلَى سَاعَتِهِ :

- نَعْتَذِرُ يَا أَحْمَدُ فَإِنَّا جِئْنَاكَ مُتَأَخِّرِينَ مِنَ اللَّيْلَةِ وَأَطْنُ أَتَكَ كُنْتُ تَرِيدُ أَنْ تَرْجِعَ إِلَى بَيْتِكَ .

فَاجَابَ أَحْمَدُ - صَاحِبُ الْمَطْعَمِ - أَنَّهُ يَحْسِبُنَا ضَيْفِيهِ وَأَنَّهُ سَيَتْرَكَ مَطْعَمَهُ مَفْتُوحًا لَنَا لِنَسْتَرْجِعَ . وَقَالَ أَيْضًا إِنَّ أَبْوَابَ الْمَطْعَمِ مَفْتُوحَةٌ كُلُّ مَسَاءٍ حَتَّى سَاعَةِ مُتَأَخَّرَةٍ مِنَ اللَّيْلِ ، لِأَنَّ الْبَيْتَ لَا يَجِيءُ قَبْلَ ذَلِكَ . فَسَأَلْنَاهُ :

- مَنْ هُوَ الْبَيْتُ ؟

وَكَانَتْ بِذَلِكَ أَكْدَانُ أَنَّ الْمَلَاكَ جَبْرِيْلَ نَزَلَ فِي الْمَطْعَمِ لِيَأْكُلَ أَوْ قُلْنَا

إِنَّا وَجَدْنَا صِرَاصًا فِي الشُّرْبَةِ فَكَانَتْ هَشْوَى وَقَالَ :

- صَحِيحٌ !! لَا تَعْرِفَانِ الْبَيْتَ ؟ فَمَنْ تَعْرِفَانِ إِذَنْ ؟

أَكْدَانُ لَهُ أَنَّنَا مَا سَمِعْنَا بِهِ قَبْلَ الْيَوْمِ فَأَرَادَ أَحْمَدُ أَنْ يَجِيبَ إِلَّا أَنَّ الْبَابَ انْفَتَحَ وَدَخَلَ رَجُلٌ وَهُوَ يَفْرَأُ جَرِيدَةً عَرَبِيَّةً . جَلَسَ إِلَى طَاوِلَةٍ ثُمَّ طَلَبَ بَعْضَ الْمَمَالِكُولَاتِ مِنْ أَحْمَدِ الَّذِي أَجَابَهُ وَكَانَتْ عَيْدُهُ . ظَلَّ الرَّبُّونَ يَفْرَأُ الْجَرِيدَةَ بَيْنَمَا كَانَ يَأْكُلُ ثُمَّ قَامَ قَائِلًا : عَلَى الْحِسَابِ يَا أَحْمَدُ! وَخَرَجَ .

إِنْدَهَشْنَا . أَمَا صَاحِبُ الْمَطْعَمِ فَقَالَ :

- إِنَّ الرَّجُلَ الَّذِي دَخَلَ الْمَطْعَمَ هُوَ الْبَيْتُ أَسْعَدُ الدَّعْوَاقِ ، وَهُوَ مِنَ الْقَرْيَةِ الَّتِي كُنْتُ أَسْكُنُهَا فِي لِبْنَانِ . إِنَّهُ آخِرُ شَيْوَيْخِ بَيْتِ الدَّعْوَاقِ الَّذِينَ كَانُوا يَحْكُمُونَ قَرْيَتَنَا مِنْذُ عَصْرِ قَدِيمٍ ، حَتَّى هَاجَرَ كَثِيرٌ مِنَ الْمَفْلَاحِينَ إِلَى أَمْرِيكََا وَرَجَعُوا بِشُرُوطِ هَضْمَةٍ . فَمَا تَحْمَلُ الشَّيْخُ أَسْعَدُ أَنْ يَرَى نَفْسَهُ فَقِيرًا ، وَذَهَبَ يَوْمًا لَا يَعْرِفُ أَحَدًا إِلَى آيْنِ .

أَمَا أَنَا ، فَهَاجَرْتُ أَيْضًا إِلَى أَمْرِيكََا وَفَتَحْتُ مَطْعَمًا بِنِيُو يُورِكِ . وَقَبْلَ سَنَتَيْنِ سَمِعْتُ زُبُونًا كَانَ يَتَكَلَّمُ مَعِ رِفَاقِي وَيَزْعَمُ أَنَّهُ رَأَى رَجُلًا كَسَانَ بِيضِ الْجِرَانِدِ وَيُرِيدُ أَنْ يُسَمِّيَهُ النَّاسَ الْبَيْتَ . وَهَكَذَا عَرَفْتُ أَنَّ الشَّيْخَ أَسْعَدَ فِي نِيُو يُورِكِ .

وَبَعْدَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ جَاءَنِي فَعَرَفْتُهُ وَعَرَفْتُ أَنَّهُ عَرَفَنِي . وَمِنْدَمَا قُلْتُ

ÕPPEÜKK 15 التعاريف

العثمانيين الأول:
Vaadake õpiku osast, kus on vokaliseeritud tekstid.

العثمانيين الثاني:

[جاء (يقول) = جاء قاتلاً].

جاء راكباً الباص الشعبي . رجع ماشياً . وصلوا متأخرين .
استقبلني مبتسماً . دخلت معذرة . حضر الدرس متأهراً بأنك يفهمه .

Ta tuli bussiga (ühistranspordiga; Ta tuli sõites bussiga). Ta tuleb jalgsi tagasi. Nad jäid hiljaks. Ta võitis mind naeratades vastu. Ta sisenes vabandades. Ta võitis loengust osa, tehes nägu, et saab aru.

العثمانيين الثالث:

هو مصباح المعلم الذي تأكل فيه . وصل إلى القرية التي يسكنها . إن الأفلاحين الذين تراهم مصريون . إن السبابة التي يركبها قديماً . وصل الرجلان اللذان بعثهما الخليفة . بات المهربون في الجبال التي تقع حول المدينة . إن الجمل التي كتبها أحمد على اللوح ليست صحيحة . إن الجامع الذي ثراه في وسط الحارة ليس قديماً . كان الدرس الذي حضرته صعباً . نحل المنقوش الذي يلعب فيه الطارئة كل مساء . مع رفاقه . قرأت الكتاب الذي تكلمت عنه . أعرف رجلاً يبيع الجرائد أمام الجبامة . قرأت كلمة ما فهمتها . أرى باماً يقف في شارع القورة .

Ta on selle restorani ilernus, kus me sööme. Ta jõuab kulla, kus ta elas. Talupojad, keda sa näed, on egiplased. Auto, millega ta sõidab, on vana.

له :

- أهلاً يا أحمد .

قال :

- أسمع بك ، يا أحمد ؛ أسمع بك ا

ثم أكل وبعد ذلك قام قاتلاً على الحسن يا أحمد ! وخرج . ومنت ذلك يزورني كل ليلة في نفس المساعة . وفي كل مرة يجيء بحريصة في يده ويخطأه بأنه يقرأها وأنا أعرف أنه لا يقرأ ولا يكتب . لم يأكل ويذهب ولا يدفع شيئاً . أما أنا ، فأقول لوجه الله!

مصاحب الثقلون الخسارح منه دليل على مصيبة . وإن هذه المصيبة ككل مصيبة لها وجهها الآخر السعيد . وألك تزفون نساء الأئمة التي تستقبل الثقلون ويعزبن على الثوف .

فقلت له :

- إن هذه القرية ككل قرية الينم في مصر . بها استرتان قويتان شائس كل أسرة الأخرى وتتقي كل منهما إلى حزب من أحزاب البلد . فلماذا تريد أن تكون هذه القرية مختلفة عن القرى الأخرى في بلدنا ؟ إنها كالبلد كله .

Kaks meest, kelle kalif saatis, on kohale jõudnud. Salakaubavedajad veetsid öö mägedes, mis asuvad Inna ümber. Laused, mis Ahmed tahvile kirjutas, ei ole õiged. Mošee, mida sa kvartali keskel näed, ei ole vana. Loeng, millest ma osa võtsin, oli raske. Ta sisenes kohvikusse, kus ta mängis igal õhtul sõpradega triktrakk. Ma lugesein raamatut, millest sa mulle rääkisid. Ma tunnen üht meest, kes müüb ülikooli ees ajalehti. Ma lugesein sõna, millest ma ei saanud aru. Ma näen üht bussi, mis peatub Revolutsiooni tänaval.

التَّغْرِيْبُ الرَّابِعُ

سَمِعْنَا أَنَّهُ ذَهَبَ يَوْمًا إِلَى امْرِيْكَ . أَفَرَأَى أَنَّ الْمَطْعَمَ لَيْسَ مَفْتُوحًا الْيَوْمَ . يَحْسَبُ الْبَيْتُ أَنَّ الْفَلَاحِيْنَ عَيْبِدُ . أَكْدُ أَنَّ الْمُهْجَسَاجِرِيْنَ سَيَرْجِعُوْنَ إِلَى لُبْنَانَ بَعْدَ الْحَرْبِ . تَطَاهَرُ بِأَنَّهُ يَفْرَأُ الْجَرِيْدَةَ . ظَنَّ الْكَتَّاسُ أَنَّ سَيْفَ الْكُشَاغَرِ مَسْحُورٌ . يَقُولُ إِنَّ كُلَّ الْفَلَاحِيْنَ هَاجَرُوا . طَلَبْنَا مِنْهُ أَنْ يَشْتَرِكَ فِي الْمَشْرُوعِ . يَرِيدُونَ أَنْ يَهَاجِرُوا إِلَى فَرَنْسَا . يَجِبُ أَنْ يَعِيْشَ فِي الْقَرْيَةِ . يَزْعُمُ عَلِيُّ بَابَا أَنَّ الْجَبَلَ أَنْفَتَحَ أَمَامَهُ . فَهَيْتَ أَنْ الْبَيْتَ لَنْ يَدْفَعَ شَيْئًا .

Me kuulsime, et ta läks ühel päeval Ameerikasse. Ma tean, et restoran ei ole täna avatud. Bei arvab, et talupojad on orjad. Ta kinnitas, et emigrandid tulevad peale sõda Liibanoni tagasi. Ta teeskles, et loeb ajalehte. Inimesed arvasid, et poeedi mõök oli nõutud. Ta ütles, et kõik talupojad on emigreerunud. Me palusime tal projektist osa võtta. Nad tahavad Prantsusmaale emigreeruda. Ta armastab külas elada. Ali Baba väidab, et mägi avanes tema ees. Ma mõistisin, et bei ei maksa midagi.

التَّغْرِيْبُ الْخَامِسُ

صَفَّقَ . تَسَابَعَ . يَنْفَتِحُ . اجْتَمَعَ . اسْتَكْمَلَ . انصَرَفَ . رَاسَلَ . وَقَعَ . يَتَعَلَّقُ . انْقَلَبَ . اصْفَرَ . أَحْمَرُ . وَاجَهُ . اعْتَقَلَ . انْبَعَثَ . قَامَ . يَنْدَمُ . يَنْسِقُ . انْدَهَشَ . اُغْلَنَ . انْصَحَبَ . تَدَخَّلَ . اُطْلَقَ . نَفَذَ . اِنْدَمَجَ . نَسَقَ . تَعَاوَنَ . اِنْفَصَلَ .

يَصْفُقُ . يَتَسَابَعُ . يَنْفَتِحُ . يَجْتَمِعُ . يَسْتَكْمِلُ . يَنْصَرِفُ . يَرَسِلُ . يُوَقِعُ . يَتَعَلَّقُ . يَنْقَلِبُ . يَصْفُرُ . يَحْمُرُ . يُوَاجَهُ . يَعْتَقِلُ . يَنْبَعِثُ . يَقَامُ . يَنْدَمُ . يَنْدَهَشُ . يَغْلَنُ . يَنْصَحِبُ . يَتَدَخَّلُ . يَطْلُقُ . يَنْفَذُ . يَنْدَمِجُ . يَنْسِقُ . يَتَعَاوَنُ . يَنْفَصِلُ .

فعل (2. verbivorm) : صَفَّقَ . وَقَعَ . مَثَل . نَفَذَ . نَسَقَ .
 فاعل (3. verbivorm) : تابع . راسل . واجه . قام .
 افعال (4. verbivorm) : اعلن . اطلق .
 تفعل (5. verbivorm) : تعلق . تدخل .
 تفاعل (6. verbivorm) : تعاون .
 انفعال (7. verbivorm) : انفصل . انفتح . انصرف . انقلب . انبعث .
 اندهش . انصحب . اندمج .
 افتعل (8. verbivorm) : اعتقل . اجتمع .
 افعل (9. verbivorm) : اصفر . احمر .
 استفعل (10. verbivorm) : استكمل . استسلم .

التَّغْرِيْبُ السَّادِسُ

انْعَطَفَ الطَّرِيْقُ اَمَامَ سَيَّارَةِ الْاَجْرَةِ الَّتِي كُنَّا قَدْ رَكَبْنَاهَا فِي الْمَسِيْحِ لِنَذِيبَ اِلَى الرَّبَّاطِ فَدَارَ السَّائِقُ ، ثُمَّ وَقَفَ السَّيَّارَةُ قَائِلًا اِنَّهُ يَسْمَعُ صَوْتًا فِي الْمَحْرَكِ . فَذَلْنَا وَانْتَقَرْنَا فِي مَقْهَى كَانَ يَقَعُ قَرِبَ الطَّرِيْقِ ، حَتَّى رَجَعَ السَّائِقُ مُؤَكَّدًا اِنَّهُ صَلَحَ السَّيَّارَةَ .

Tee lookles marsruuttakso ees, millega olime samal hommikul sõitma hakanud, et minna Rabati. Taksojuht pööras end, seejärel peatas auto, öeldes, et kuulab mootoris häält. Me ronisime siis välja ja ootasime tee ääres asuvas kohvikus, kuni taksojuht tagasi tuli, kinnitades, et oli auto ära parandanud.

OLGE ALLAHILE TÄNULIKUD!

Kordelasid kolm meest – pidalitõbine, pime ja kiilaspäine – keda Allah tahtis proovile pannajasaatist nende juurde ingli. Ingel küsis pidalitõbise käest, mis oleks tema kõige suurim soov. Pidalitõbine vastas, et tema unistus oleks ilus nahk ja kena välimus, et inimesed ei põlgaks teda tema haiguse pärast. Seda kuuldes puudutas ingel teda ja pidalitõbine sai terveks. Talle anti kena välimus ja puhas nahk. Seejärel küsis ingel, mis asju ta kõige enam sooviks. Mees vastas, et tema tahaks kaameleid ja ingel andis mehele tiine kaameli ja soovis mehele Jumala õnnistusi. Siis läks ingel kiilaka mehe juurde ja küsis ka temalt, mis on tema suurim unistus. Kiilakas mees vastas, et tema sooviks ilusaid juukseid, et inimesed teda enameinaeruvääristaks. Ingel puudutas teda ja mees sai endale uhked juuksed. Seejärel küsis ingel ka temalt, mis asju ta kõige enam sooviks. Mees vastas, et tema tahaks lehma ja ingel andis talle rohke piimaga tiine lehma ja soovis Jumala õnnistusi. Ingel tuli lõpuks pimedamehe juurde ja küsis tema suurimat unistust. Pime mees vastas: „Ma soovin, et Allah taastaks mu nägemise, et ma saaksin inimesi näha.“ Ingel puudutas mehe silmi ja Allah andis mehele tema nägemise tagasi. Seejärel küsis ingel jälle, et mis asju mees sooviks kõige enam omada. Mees soovis kõige enam lambaid ja ingel andis talle tiine lamba ja soovis mehele Jumala õnnistusi. Kõik kolm tiinet looma poegisid. Loomad paljunesid suure kiirusega ja varsti oli ühel mehel terve kari kaameleid, teisel kari lehma ja kolmandal kari lambaid, mis täitsid nende põllud ja aasad. Mõne aja pärast tuli esimese mehe juurde ingel, kes oli ennast pidalitõbiseks maskeerinud, ja ütles: „Ma olen vaene mees, kes on kaotanud kõik materiaalse siin ilmas ja ma elan ainult Jumala armust. Jumala nimel, kes on sulle andnud nii ilusa välimuse ja

puhta naha ning palju kaameleid, palun ma et sa annaksid mulle ühe kaamli, mu edasiseks teekonnaks.“ Endine pidalitõbine vastas: „Mul on palju kohustusi ja kulutusi ja ma ei saa sulle midagi anda.“ Ingel vastas: „Ma vist tunnen sind, kas sa mitte ei olnud kunagi ka pidalitõbine? Kas sa mitte polnud vaene mees, keda Jumal õnnistas suure varandusega?“ Mees vastas, et tema sai oma rikkuse oma vanemaltelt päranduseks. Ingel vastas: „Kui sa valetad, siis las Allah taastab sinu endise oleku.“ Seejärel läks ingel maskeeritult endise kiilaka mehe juurde ja käitus samamoodi nagu pidalitõbise mehega ja nagu eelmine mees, vastas ka endine kiilakas inglile samamoodi, et tema varandus on päritud ja ta ei saa üheskist lehmast loobuda. Ingel ütles ka talle: „Kui sa valetad, siis las Allah võtab sult kõik, mis ta on sulle andnud ja taastab su endise olukorra.“ Lõpuks läks ingel mehe juurde, kes oli kunagi pime olnud. Ingel teeskles vaest ja pimedat reisijat ja kurtis: „Ma olen vaene reisija, kes on kaotanud kõik siin ilmas ja ma elan ainult tänu Jumala armule. Kas sa ei annaks mulle ühe oma lamba, kuna ma näen, et sind on paljuga õnnistatud?“ Mees vastas inglile: „Ka mina olin kunagi pime ja Allah taastas mu nägemise; ja ma olin ka vaene ja Allah õnnistas mind rikkusega. Sa võid võtta ükskõik mida ja palju sa soovid. Allahi nimel, ma ei nuta taga midagi, mis sa võtad Jumala nimel.“ Selle peale vastas ingel mehele: „Ma ei soovi sult midagi võtta. Teid kolme pani Allah proovile. Ta on sinuga väga rahul, kuid sinu kaht kaaslast ootab ees karistus.“

„Ja kui teie Isand kuulutas: „Kui olete tänulikud, siis annan teile kindlasti juurde. Kuid kui te keeldute, siis mu karistus on karm.““ (14:7)

Mida sügis meile annab?

											
			☐						☐		
☐			☐	☐			☐	☐	☐	☐	
☐	☐		☐	☐			☐	☐	☐	☐	
☐	☐		☐	☐		☐	☐	☐	☐	☐	
☐	☐		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	?
☐	☐		☐	☐	☐			☐	☐	☐	
☐	☐		☐	☐	☐			☐	☐	☐	
	☐			☐	☐				☐	☐	
	☐			☐	☐				☐	☐	

Kui me kuuleme või loeme Prohveti nime, siis peame me lausuma:

صَلَّىٰ عَلَىٰ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ
وَسَلَّمَ

SALLA ALLAHU

ALAIHI WA

SALLAM

(Jumala rahu ja õnnistus olgu temaga)

ARVAMUSKÜLG

Viimast lqrat lugedes kerkis mulle pidevalt silme ette küsimus – kui roheline see kollane Egiptus siis lõppude lõpuks on? Väljast poolt vaadates ei tehta midagi selleks, et rohelised olla. Ei pingutata, et oleks võimalus prügi sorteerida, tihti ei ole seda ühte prügikastigi, rääkimata siis sellest, et papp ja patareid ja aegunud medikamentid tuleks pakkida kuidagi eraldi. See on kõik üks, mis läheb heal juhul kõik kuhugi kokku. Ilmselt kuhugi sinna 95% maa-alast, mis ei ole elamiskõlbulik, kus valitsevad valdavalt kõrbetingimused ja puhub üksnes vile tuul. No hea veel, et vaalad selle kätte surema ei pea. Fennekid ehk?

Aga mida rohkem ma lugese sellest, kuidas meie igapäevased toimetused tegelikult loodust mõjutavad, seda rohkem mõistsin ma, et tegelikult, seda ise teadmata, on egiptlased üpris rohelised. Umbes samamoodi nagu me vene ajal Eestis olime. Ma jäin sügavalt juurdlema selle üle, kas minu vanaemal, kes elas maal oma majas, üldse näiteks kunagi prügiauto käis – mäletan, et tal oli kompostiunnik kahe suure kuuse vahel, kuhu läks solk, ja kusagilt hangitud suur prügikonteiner täitis laudas hoopis viljasalve ülesannet. Sest tõepoolest – piim oli pudelis, munad laudas, sai lahtiselt tükikese pruuni paberiga haaramiseks ja keefirkottidest valmistati vaipu, piparmünt ja muu tee korjati ja kuivatati ise, riided ömmeldi samuti ise ja neid kanti hauani.

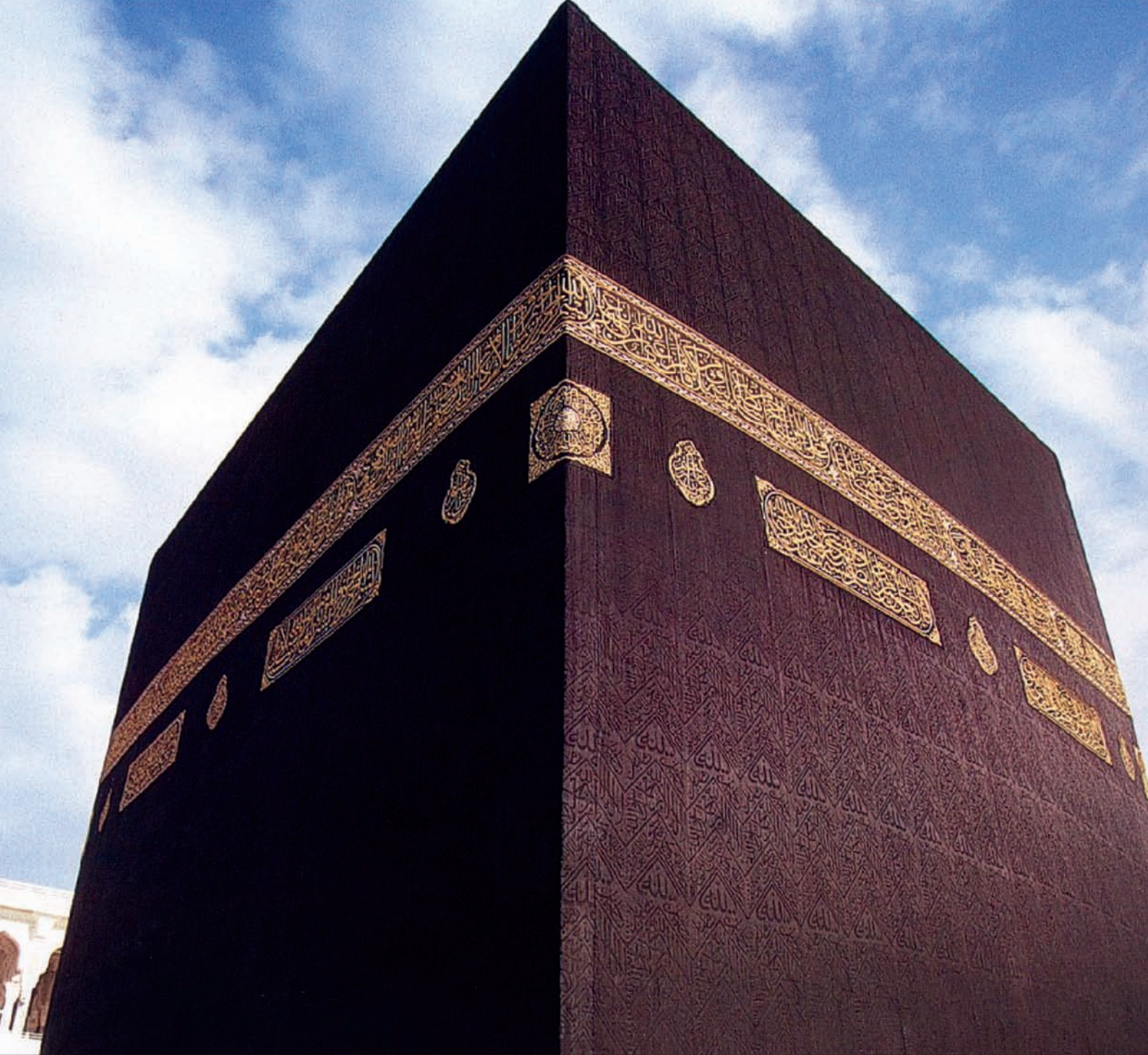
Loomulikult ei tee siin keegi kompostihunnikuid ja pakendeid ja igasugust muud jama on siingi rohkem kui küll. Aga ma mõtlen, et üks keskmine egiptlane elab oma kokkuhoiu- ja tervisepoliitikat silmas pidades lihtsalt vastavaid valikuid tehes kindlasti rohelisemat elu, kui läänemaailm.

Võtame ühe keskmise vanema egiptlanna. Oma päeva alustab ta turul, kust ostab otse põllumehelt juur- ja puuviljad. Siis läheb ta kanapoodi, kust ostab otse kasvatajalt kanad ja munad. Nii lihapoest lihunikult lihagi. Kodus peseb ta kõik saadud pisemadki kilekotid puhtaks – nendest saavad prügikotid. Suuremaid kilekotte kasutab ta sugulastele moonu viimiseks. Maitseaineid hoiab klaaspurkides, mis on kunagi ammu kes enam mäletab millega majapidamisse jõudnud. Nendesse marineerib ta porgandeid ja sidruneidki. Nendes hoiab teepuru, mida ostab samuti lahtiselt. Laualappideks on vanad riidejupid, mis pärinevad räbalateks kantud kleidi küljest ja

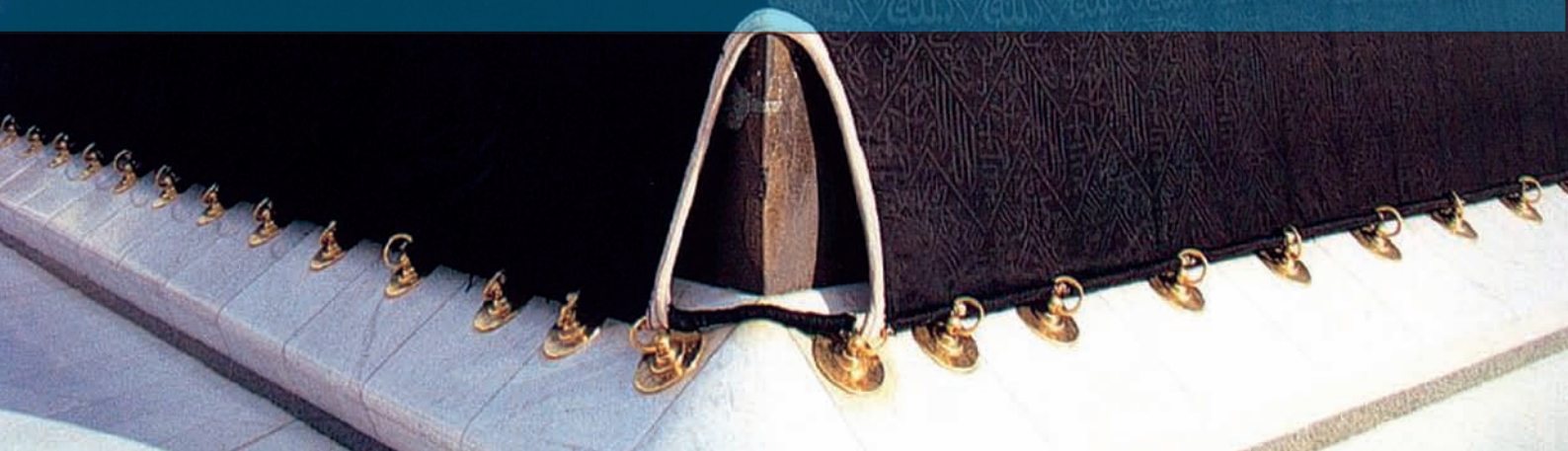
kust uue lapi vajamise korral jälle hea käristada. Vannitoa ja köögi ukse ees on samuti vanad riidejupid – neisse hea märjad jalad pühkida. Sellest kui käterätt kusagilt natuke narmendab, ei ole midagi, niikaua kui näolapp sisse mahub. Uusi riideid ei osteta moe pärast, enamasti, pigem ikka üksnes siis kui tõesti vaja. Nii lähevad selga ka paarkümmend aastat vanad riided – mood ju praktiliselt traditsioonilistel riietel ei muutu ja kui on hästi hoitud, siis miks mitte. Lapsed saavad uued riided ramadaaniks. Ja kui tõesti on vanu riideid, siis leidub küllalt neid, kellele need uued on. Samuti leidub nii tarbijaid vanadele mänguajajadele, madratsitele, ülejäävale toidule ja muule. Kuigi paljudel on autod, kasutab enamus inimesi siiski mugavaks liiklemiseks taksosid, mis siin ühistranspordina toimib. Ja siinjuures ei saa muidugi mainimata jätta kõiki hobuseid ja eesleid ja kaamleid, kes õhku üldsegi ei saasta. Enamus inimesi kaugemale ei reisigi, nii ei ole vaja muret tunda ka lennukite poolt õhku paisatavate saasteainete pärast – no ega need lennukid muidugi sellepärast lendamata ei jäta, aga kui kõik egiptlased lendama hakkaksid tuleks ilmselt suuremat muret tunda. Elektrit imevate konditsioneeride asemel on enamikel heal juhul tavaline ventilaator laes ja pesu pestakse käsitsi või siis sellises masinas, milles saab vett korduvalt kasutada – et kõigepealt hele ja siis tume pesu ja siis kõik lapid. Ja nii ka loputus. Nõudepesumasinas ei ole muidugi üldse mõtet rääkida. Kütte pärast üldiselt muret ei tunda, selleks on tekid, mille sisse külmemal perioodil pugeda. Paljudel ei ole kodus vannigi ja vajadusel lastakse end vaid dušiga üle. Vett lastakse kraanist klaaspudelis ja hoitakse külmikus. Pakkepaberina kasutatakse vanu vihikuid ja töövihikuid – nii võib tamija-kotletikesi ostes teada saada, kuidas läheb müüja lapsukestel koolis – ka mööbel, mis meile viimati toodi, oli üleni ingliskeeleõpikus. Nurgapoeekeses kirjutatakse tšekk vana plokk-kalendri lehe teisele küljele. Keegi ei hakka üldjuhul tuba renoveerima sel põhjusel, et diivanid on vanamoodsad vms. Ja üldse, kui midagi on kord muretsetud, siis kasutatakse seda nii kaua kui võimalik. Kõike hoitakse rohkem ja kõigel on kuidagi... rohkem väärtust.

Nii tuleb välja, et tegelikult elame siin üsnagi rohelist elu, ise seda teadmata. Ja mina mõtlesin esmalt ainult, et kustutame tulesid tubades, kus me ei viibi.

Nele

NOVEMBRIKUU IQRA "PALVERÄNNÄK JA KAABA"

IQRA

TOIMETAJAD: Aisha ja Khadeja
KUJUNDUS: Khadeja
RUBRIIGID: Amina lirimaalt, Sarah lirimaalt, Sarah Egiptusest, Amina Bahraimist ja Eliza
PILDID: erakogu, internet
KONTAKT-IDEED: info@islam.pri.ee

MOŠEE JA EESTI ISLAMI KOGUDUS:
Keevise tn 9
11415
Tallinn
EESTI/ESTONIA
telefon +372 55 94 76 89

SADAQA - ANNETUSED:
www.islam.pri.ee toetamine
(tasuta materjalide saatmine, raamatute tõlkimine ning trükkimine, loengud jne):

Kätlin Hommik
Märkusega "SADAQA"
Ühispanga konto nr. 10010608670016
IBAN: EE231010010608670016
BIC: EEUH22XX

Eesti Islami Koguduse töö toeks
(vaeste abistamine, laagrite korraldamine, araabia keele ja Koraani õpe jne):

MTÜ Eesti Islami Kogudus
Märkusega "SADAQA"
Swedbank arve nr. 221027395302
IBAN: EE742200221027395302
BIC: HABA22XX

ÜHE VANA ON TEISE UUS ...

Võimalus saata inimestele riideid, mänguasju jne, mida ise enam ei vaja, kuid ära ka visata ei tahaks. Järgnevalt pakume välja aadressid, kuhu võiksid oma paki saata. Tegemist on erinevate organisatsioonide ja eraisikutega, kes tegelevad humanitaarabi ning vaeste igakülgse abistamise ning toetamisega ja jagavad sinu saadetise nendele, kes seda kõige enam vajavad.

Kui äkki tead veel mõnda aadressi, mis sinu meelest peaks siin nimekirjas olema, siis anna meile sellest teada meiliaadressil info@islam.pri.ee.

AFGHANISTAN:

Mohammad Qasim Popal
UNAMA Kabul, Compound B
OSRSG/FSCU, Building 7, Room 101
Peace Avenue, Zanbaq Square
Wazir Akbar Khan (beside French Embassy)
Kabul
AFGHANISTAN
phone: +93 700217289/0790005381

MAROKO:

Najat Mrabte
Rue 8, No 10
54400 Moulay Bouazza
P.Khenifra
MOROCCO

Eesti moslemite kuukiri "IQRA" on eesti moslemite tasuta elektrooniline kuukiri. Ilmub inshallah, igal kuul uue sisuga. Kuukirja sisu koostamisel on oodatud eesti moslemite ettepanekud nii eesti kui ka vene keeles.

Ежемесячник мусульман Эстоний "ЙКРА" выходит каждый месяц. Все мусульманы Эстоний могут участвовать и писать на эстонском или русском языке.